

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KONG CHRISTIAN V's
EGENHÆNDIGE DAGBOG

FOR AARET 1694.

UDGIVET

AF

C. F. BRICKA.

SÆRTRYK AF DANSKE MAGAZIN 5. R. 4. Bd.

KJØBENHAVN.
GRÆBES BOGTRYKKERI.
1900.

Efter at alle Christian V's egenhændige Dagbøger paa en enkelt nær efterhaanden ere blevne trykte¹, bør ogsaa denne ene udgives, og det sker nu hermed. Det vil formentlig være ganske uforment at gjøre nærmere Rede for, hvor vidt forskjellige de, og da navnlig den her fremtrædende ligesom dens nærmeste Forgængere, ere fra almindelige Dagbøger, idet det personlige Element, der ellers spiller en saa stor Rolle i den Art Optegnelser, her er trængt stærkt tilbage. Det er først og fremmest Regenten, som her noterer de betydeligere Afgjørelser, han som saadan har truffet, og de vigtigere Efterretninger, Staten vedkommende, der ere indløbne til ham. Give de derfor i mange Henseender kun ringe direkte Oplysning om den kongelige Nedskriver selv og hans Omgivelser, indeholde de til Gjengjæld mangfoldige Bidrag til Statshistorien, og især ville de, der studere de ydre politiske Forhold, i Dagbøgerne finde en værdifuld Oversigt, da det er aabenbart, at Kongen har interesseret sig levende for disse Forhold. Det samme gjælder i øvrigt ogsaa Militærvæsenet. Hvor lidet personlige Dagbøgerne efterhaanden blive, derpaa have vi det bedste Bevis i den Omstændighed, at Aargangene 1695—98 (den lille trykte Dagbog for 1696 er noget for sig) ikke ere egenhændige, men førte af en anden, efter Sigende Overkrigssekretær Jens Harboe².

Man har villet dele Christian V's Dagbøger i to Grupper og betegnet den ene, bestaaende af Aargangene 1689—91 og 1696, som «Dagbøger», den anden, Aargangene 1692—94, som «Dagregistre», og det lader sig ikke nægte, at der er

---

¹ Aargangene 1689—91 i *Nyt hist. Tidsskrift* I. 492—529 og II. 175—257; 1692—93 i *Aarsberetninger fra det kgl. Geheimearchiv* VI. 258—343 og VII. 1—72; 1696 i *Nyt hist. Tidsskrift* II. 562—76.

² *Personalhist. Tidsskrift* 2. R. V. 11.

en vis Forskjel, ikke blot i det ydre, for saa vidt som den ældre Rækkes Smaa-bind afløses af anselige Folianter, men ogsaa og endnu mere i Henseende til Indholdet, der i den nyere Række er endnu mere regeringsmæssigt, om man maa bruge et saadant Udtryk. Alligevel har Molbech utvivlsomt Ret, naar han¹ i den yngre, vidtløftigere Gruppe ser en Fortsættelse og Udvikling af den ældre, og ligesom der derfor turde være mindre Grund til at skille de to Grupper ad, saaledes synes den af ham indførte Betegnelse «Dagregistre» ikke heller at give et bedre Begreb om Indholdets Art. Her er altsaa Benævnelsen «Dagbog» beholdt.

Dagbogen for 1694 er indrettet ligesom den for 1693: den strengt kronologiske Rækkefølge er opgivet, og i Stedet ere Indførslerne for hver Maaned fordelte efter Indholdet, saaledes som et Blik paa Texten i det følgende vil vise. Dette har ikke kunnet ske uden derved, at den er ført paa en egen Maade: den er først bleven til en Bog, da den var færdig og alle de løse Folioblade, hvorpaa Notitserne vare indførte, heftedes sammen og et Bind anbragtes uden om dem. Det var nemlig umuligt i Forvejen at beregne, hvor mange Blade der i Løbet af en Maaned blev Brug for til hver Rubrik, og derfor maatte Bladene være løse, saa at der kunde indskydes nye, naar de første ikke sloge til. Rubrikoverskrifterne, der i det væsentlige ere ens hele Aaret igjennem, vise, hvad der skulde indføres under dem, ikke altid, hvad der findes; undertiden ere Rubrikkerne helt tomme.

Ved Udgivelsen er Originalens Brug af store og smaa Bogstaver ikke bleven fulgt, lige saa lidt som der er taget Hensyn til dens Brug af gothisk og latinsk Skrift. Derimod ere dens Forkortninger beholdte. Interpunktionen er nærmest Udgiverens. — Hvad de tilføjede Anmærkninger angaar, er det tilstræbt at gjøre dem saa kortfattede som muligt, og navnlig ere alle personalhistoriske Oplysninger holdte borte, naar ikke Texten krævede dem til Forklaring. Personer, hvis Navne ere gjengivne rigtig eller nogenlunde rigtig i Dagbogen, og som ere anførte paa en saadan Maade i denne, at de ikke kunne forvexles med andre, er der i Regelen intet meddelt om i Noterne.

Januarius 94.

Keyserlig hoff. Reigstag til Regensburg. Reigßsteder.
Spannien. Portugal. Pohlen.

Den 2 gick ordre til Piper² att ma promitere paa voriß vegne 2000 rdl: til de ministrer, som kan forhindre, at hertugen aff Hanover ey kommer i dett curfyrslige collegium.

Den 6 fant vie for gott att lade ved dett keyserlige hoff dispositionen sondere offuer ambassadeurens³ proposition blangende den spanske succession.

---

¹ Nyt hist. Tidsskr. I. 483 f.

² Ditlev Nicolas Piper (1695 adlet under Navnet v. Løvencron), dansk Resident ved Rigsdagen i Regensburg.

³ Grev Königseck.

Saxsen. Brandenb. Bayeren. Pfaltz. Meintz. Collen.
Gottorf. Zel. Hanover.

Jan.

Den 3 haffde voris̄ minist: conferens med den brandenburgske¹ anlangende seneste franske fred̄s propositioner. Hand̄s herrīs mening om dennem er, at de ey kan antagīs for en plan eller materia tractandi, foren Franckrig sig nermere erklerer, serdelīs at vilde restituere Strasburg og Lūxenbourg. — Den 6 beffant vie for gott at sige den brandenborge minister Fallison offuer hand̄s begering i oret, att saa fremt keyseren vil vdstille deploma offuer Elff tolden, vie da vel burde affstaa fra voris̄ opposition imod den 9de electorat, dog at fyrsterne gaffuīs forsikkring ey videre dennem at prejudicere eller derīs jura at krenke.

Den 25 haffde voris̄ min: conferens med den brandenburgske anvoje Falliseau offuer den nermere forbund med alierterne².

Den 27 bleff ōs herom raport giort, og bestod derudi, at Brandenburg forlengte att vide, om vie en sincerement vare inclineret att sette ōs med alierterne, og til den ende sige hannem voris̄ ultimat anlangende conditionerne. Vie³ same gang effter deliberationen for gott, at hannem sckal suarīs, at vie vare ennu aff samme intention og forsett, ōs med alierterne at sette, men̄s kunde ey giore nagen ny proposition eller sige voris̄ ultimat, foren Engeland og Holland haffuede suaret paa voris̄ seneste til Hoppe⁴ giffuene resolution. Og huad Elffue tolden angick, kunde vie ey dessistere fra voris̄ første begering, at deploma strax udferdigīs, saa lenge os icke it andet sicker expedient proponertis, huorved betallingen aff den ōs tilsagte milion kunde sckee, at vie ōs i det øffrige vel lode beffalde, at ved curfyrsten og hand̄s minis: ved voris̄ hoff denne negotiation til ende før̄is̄.

Den 30 haffde voris̄ minis: atter conferens med den cur brandenb: anvoje om att insinuere hannem voris̄ seneste suar paa hand̄s proposition om en nermere tilsammensettelse med alierterne. Han haffuer paa sig taget at vilde forfatte eit projet til voris̄ og alierternis videre approbation.

Om de her arresterede hollandscke skibe⁵ bleff til et expedient forre-
slagen og aff ōs aproberet, at relaxsationen sckede paa bege sider imod ultimo Februa: vnder curfyrsten̄s garrantie, og saa fremt vnder voris̄ i Seland opbragte skibe sig naagele sckulde beffinde, som vaare lourendreiere, at de her sckulde straffīs, og huad staterne paa dennem kunde haffue at pretendere i satisfactions qvanto dennem at got giør̄is̄. — Her offuer bleff Lente⁶ i Hollan: paa same maade instrueret.

¹ Faliseau, brandenburgsk Gesandt i Kjøbenhavn.

² Ved de allierede («Allierterne») mener Kongen Medlemmerne af den store Alliance mod Ludvig XIV.

³ Tilføj: fandt.

⁴ Jacob Hop, Generalstaternes Gesandt i Danmark 1692 – 93.

⁵ Se Geh. Arch. Aarsberetn. VII. 69 f.

⁶ Chr. v. Lente.

Jan. Wulffenbüttel. Münster. Hessen. Mekelburg. Sax:-Lauenburg.
Darmstat. Gotta. Wirtenb: Pløn. Vor Wirtenb:¹

Den 2 suarte vie hertugen aff Pløn² paa handß seneste skreiffuelse anlangende en nermere alliance med allierterne, at vie dertil ennu vare porteret, menß ey kunde anbyde voriß hielp, saa og om handß person, at vie haffde resolveret til att forre tage en general reduxtion effter handß eegene tidt og offte giffuene raad, og at vie i saa made forhaabte, at hand sig og lod beffalde, at handß pension med andere var reduceret³.

— Bleff en vexsel paa $\frac{m}{10}$ rdl: til raad Meinke⁴ skiket i affslag aff subsidier, som vie paa Franck: vegne til Volffenbüttel haffuer promiteret, dog skal den vexsel ey extraderis, foren Wolfenb: sig paa ny obligerer at ville effterleve den seeneste tractatt med oß⁵ og treder i den union, som kan opprettiß med naagele fyrster i Tyskland til fredenß restablering effter Franckrigß giorte propositioner. — Suarte vie hertugen aff Wolfenbyttel paa deriß skreifelse, dennem voriß generallieutnant Schack⁶ paa nagen tid at offuerlade, at vie deruti haffde consenteret, saa fremt dee⁷ forbleff i de med oß tagene messeures.

Den 6 bleff til raad Meinke sent articulen, som Wolfenb: i mod subsidierne til oß og Franckrig skal vdstille, og derhoß føiet den cecrete articul, som hertug Anton Uldrich haffuer begeret for at holde verket hemmelig for hanß broder⁸, som ey vil engagere sig med Franckrig, nemlig at subsidierne dennem som en forstreckning aff oß avanceris, dog at huerken capital eller rente ey nagen tid igen skal kreffuiß.

Den 16 fick vie og breffue fra Wulfenb: aff Meincken, att cantzellerren⁹ syntiß at vere vunden aff Hollenderne. Vie fant for gott att lade derpaa resckribere til Meincke, att saafremt cantzellerren eenten vil contribuere att confirmere hands herre i de med oß tagene mesüres saa og at udstille den aff Franckrig begierte acte, att hannem ey allene de 4000 rdl:, som vie hannem haffuer ladet tilsige, strax skal bettalliß, mens vie vilde og hoß Franckrig søge at bringe hannem til veye en arlig pension aff 1200 rdl:, som hannem

¹ «Vor Württemberger» ∴ Hertug Ferdinand Vilhelm af Württemberg, General i dansk Tjeneste († 1701).

² Hans (Johan) Adolf.

³ Medens Hertug Hans Adolf staar opført i Civilreglementet for 1691 med en Pension af 6000 Rdl., er han, ligesom flere andre Hertuger, rent strøget i Rubrikken «Pensioner og Benaadinger» i Civilreglementet for 1694.

⁴ Legationssekretær Otto Mencken i Wolfenbüttel.

⁵ Vistnok den af 5. April 1692 (jvfr. Geh. Arch. Aarsberetn. VI. 279). I Reedtz's Répertoire des traités conclus par la couronne de Dannemarc mangler denne Traktat som mange andre.

⁶ Hans Christian Schack.

⁷ Ordet er skrevet to Gange.

⁸ I Brunsvig-Wolfenbüttel regerede de to Brødre Rudolf August (f. 1627 † 1704) og Anton Ulrik (f. 1633 † 1714).

⁹ Phil. Ludw. Wendhusen.

i Holland sckal were til sagt. Herom bleff sckreffuen til raad Meinke saa og til Meiercron saa og til g: r: Erenschilt, at reqvirere paa ny bispens aff Munsters concurrentz hoß Wolfenb: for at forhindre, at de sig ey med Holland og Eng: engagerer. G: lut: Schack sckreff og samme dag til h: Anton Vldrich, att saa fremt de sckulle changere aff messeures, kunde hand ey komme til dennem, efftersom voriß permission att trede paa en tidlang i deriß tjeneste var sckedt paa den condition, saa fremt hertugen blefue i de forrige messures med oß.

Den 20 bleff g: raad von Eherensckilt beorderet at sondere bispen aff Münster offuer voriß eventual resolution, voriß truper i Flanderen at revocere. Der hoß sckal hand giffue bispen til kiende, att oß sckulde vere angennem, om naagen aff handß betroede minister til oß i disse tider affsckickediß for att communicere deß bedere offuer alting, huor til¹, effter den franske ambas: beretning, sckal vere genegen.

Den 20. Saa som vie fick breffue fra Wolfenbüttel, at h: Anton Uldrig gerne saa, att der maatte holdiß en samen komst aff voriß og bispens og Wulfeb: ministri til Hamborg for at consertere videre om alting og serdeliß at bringe h: Rudolf August paa bedere tanker, saa lod vie bispen derhoß insinuere, at dene samme minister, som herhid destineredis, til bemelte congres kunde beorderis og instrueris. — Den 23 bleff atter til ham sckreffuen at notificere g: l: Suartz², at Frank: ey videre insisterede paa den begerte schreffftlige erklering fra Wolfb:, ingen videre assistance til allierterne att giffue, mens sig fornøyede med deriß erklering, freden med andere at vilde beffordere. — Bleff til r: Meinke resckreibe:, at vie ey kunde see, att W: b:³ naagen aarsag haffde att difficultere den acte, som Frank: begerer anlangend fredens beffordring, i det samme sag endnu forst it partie i riget presuponderde, som hel vitløfftigen vdsaa. — Den 27 bleff det samme videre repeteret, og at foruden same acte vie ey kunde repondere for subsidiernis betalling; huad angick contingentet, var best med Münster sig der offuer att fornemme for ey att giffue Franck: ny aarsag til mecontentement.

Den 29 fick vie breffue fra Wolffenbuttel, at de ware saa gott som fast stillet at offuerlade til Engeland og Holland naagele flere truper, i det hertug Rudols Aug: ey skall vere att disponere til att giffue til oß og Franckrig den seneste begierte acte, og lengere at vnderholde alle deriß truper var dennem ey mueligt.

Franckrig.

Den 2 bekom vie og en nermere forklaring fra Franckrig om freden med Engeland, som vie til alle voriß ministri paa fremede steder lod sende, der vdi bestaande, att Franckrig er genegen i lige maade med Engeland sig

¹ Tilføj: han.

² Hermann Gottfried v. Schwartz, Generallieutenant i Biskoppen af Münsters Tjeneste.

³ o: Wolfenbüttel.

Jan. att accommodere effter de conditioner, som aff E[n]geland der til bliffuer forre-
slagen og aff mediatorene approberet, huilket er saa meget som att giffue carte
blanche til Engeland og mediatorene.

Den 6 excuserte franske ambassadeuren¹ pa ny den discrepentz, som
ved fredß propositionen var for forregat², och gaffue til kiende, at det haffde
verett een mesentendu aff conte d'Auoe³. — Om den spanscke succession
haffuer hand ladet sig saalediß fornemme, som og imod Meiercron i Franckrig
er scked, at Fra: vil kunde tilstaa, at den mellem alle competenter i sin tid
bleff delett og hanß portion til voriß og kongenß aff Suerrigß arbitrage eller
mediation vdsattiß. — Her ved bleff erinderet, om icke med tiden med
Franckrig eller keysern meseures itiden kunde tagiß, at oß i sligt tilfelde bleff
satisfaction giffuen for voriß store pretentioner til kongen aff Spanni⁴.

Den 16 bleff aff voriß ministri conferens holden med ambassadøren om
den attacke, som Engel: og Hollenderne haffuer forøffuet i mod voriß og de
suenskiß vndersaatter cofferdie skibe, og derhoß declareret hannem paa
voriß ordre, att saafremt Franckrig vil giffue oß aarlig $\frac{m}{800}$ rdl: subsidier, avan-
cere derpaa ved ratificationen aff tractatet $\frac{m}{200}$ rdl:, saa var vie resolveret att
resentere i mod Engeland og Holland forom rorte affront paa effterfølgende
maade: 1. at strax revocere voriß truper i Flanderen, 2. at formere it cor
darne aff 20,000 mand til fredenß beffordering, 3. att slutte voris haffuene
for Engel: og Hollenderne, 4. att forunde derimod Fransoserne der deriß
priser att inføre og selge, 5. att equipere en suadre aff 20 skibe til des
meintenez, 6. att giffue voriß vndersaatter permission paa Holland og Engel:
att capere, 7. ey med dennem oß vden Franck: concurentz og willie at forlige.

Den 16 bleff dett til Meyercron skreffuen, med beffaling der paa een
precis resolution til eller fraa med neste post att pressere, om voriß videre
meseures der effter att tage.

— Bleff oß reffereret, att ambassadeuren haffde faat videre effterrettning
fra Suerrig, at trolaffelsen mellem den unge hertug aff Gottorff og den kongelige
princesse i Suerrig ganske var rumperet⁵, huilket vie vdi behørig refflextion
tog. Og sckal ambassadeüren for denne comunication tackiß, og tillige han-
nem voriß hoffued veue videre recommenderis. — Den 23 bleff Meiercron
effterretning giffuen, at vie ved g: r: Plesen haffuede lade talle med ambassa-
deuren om den anden ratzeburgscke termins betalling og begere et catagoriske
suar, om Franck: tractaten vil holde og effterleffue eller ey, huilket Meiercron
i lige maade skulle gjøre. Derhos bleff ham og tilsent en effterrettning, som

¹ Bonrepos.

² Jvfr. Geh. Arch. Aarsberetn. VII. 67.

³ Jean Antoine de Mesmes Greve d'Avaux, fransk Ambassadør i Stockholm.

⁴ I Anledning af, at danske Skibe, deriblandt Snaven «Maagen», 1692 vare blevne op-
bragte af Spanierne (Geh. Arch. Aarsberetn. VI. 312, 316, 319, 334. Garde, Efterretn. om den
danske og norske Søemagt I. 332 f.).

⁵ 1698 bleve Hertug Frederik IV af Gottorp og Prinsesse Hedevig Sofie af Sverrig for-
lovede og gifte.

Fallisaa her haffuer communiceret, om Franckrigs nerwerend slette tilstand, Jan. med ordere sig derom grundel: att erkyndige, saa som hans relationer hidintil ganscke anderlediß her om haffuer berettet.

Den 30 bleff ambassadeuren til kinde giffuen, att Wolfe: var ner wed att lade sig in med Engel: og Holl:, huorpaa effter ambas: vidensckab og got findende bleff Meinke til skreffuen att giffe her: Anton Uldrig til kiende, at vie vilde paa os tage Franckrig anlangende bemelte acte og subsidiernerß betalling at beffordre, saa fremt h: Anton Uldrig ickun først allene ville vd-stille samme acte og ey offuerlade folck til Engel: og Holland. Der hoß bleff Meinke anbefallet, at saa fremt de dog skulde inklade sig med dennem, da at protestere der imod som imod een contrevention aff tractaterne, som Wulfenbüttel haffuer oprettet med os og Mynster¹, og det skaadelige consequentier vitlofftigen og alworlingen at forrestille. Herom bleff til Meiercron skreffuen for at bringe det derhen hoß Franckrig at fornøye sig med h: An: Uld: acte allene og derpaa at lade betalle subsidi:, saa som det ennu² det eneste medel at conservere Wolfenb: i de tagene mesures med os og Frankrig.

Suerrig.

Den 19 gick en vittløfftig ordere til Lüxdorf i Suerig, at om enskiønt ey endnu alle particulariteter var bekeint, huorlediß det er tilgaaet med vorisß og de suenskiß skibe, som i Engeland er opbragte, dog effter Scheels seneste beretning derom med den suenske minist: offuer den sag at communicere og at fornemme, huad Suerrig der i mod er sindet at giøre, og saa fremdt de skulde først begere at veide vorisß tanker derom, dennem att tilkiende giffue, at effter uorisß mening intet andet var at giøre, for att resentere den affront og sette commercierne fremdeliß i bedere sickerhed, en at lade (i fald ey strax reparation skulde scke) alle vorisß og de suenske haffuener saa og Elven og Veseren og Oster søen slutte for de engelscke og Hollanderne, saa og at anholde alle derisß skibe vden forskil og i lige maade at revocere de truper, som vie og Suerrig dennem haffuer offuerlatt. Der hoß fick Lux: ordre at pressere et positiffe suar for at tage vorisß mesüres der effter.

Den 22 bekom vie her om videre vnderretning fra Engeland, og som de skibe, som ere obbragte, var vnder den suenske convoy allene, bleff Lüxdorf atter beffallet at tage her aff deß mere leylighed, kongen aff Suerrig til behorig ressentiment i mod den affront, effter voris siste ordre, at animere og paa it categoriske suar att pressere.

Engeland. Holland.

Den 4 haffde vorisß minist: conferentz med den hollendiske Goesß offuer de her aresterede hollend: Skibbe, huiß relaxsation hand ved en

¹ 1. Febr. 1693.

² Her mangler Ordet: er, eller ogsaa skal det følgende «det» udgaa,

Jan. memorial, samme dag offuergiffuen, begierte, føren at kunde trede i vendlige handling offuer satisfactionen, som vie aff staten pretendedede for voris vnder-saaterß i Seeland opbragte skibe.

Den 5 bleff heroffuer med den cur brandenb: minister confereret, huiß herre sig interponerte til att forlige denne difference imellem os og Holland, og bleff hannem declareret, at voris respect ey tilstede kunde at giffue de hollandscke skibe løß, føren voris vndersaatterß skibe, som sig ennu in natura i Seeland beffinder, i lige maade bleff los giffuen, og kunde der til en viß dag paa bege sider berammiß, huilked hand ey kunde improbere. — Den 6 bleff det samme til voris ministri i Holland og Engeland rescriberet, og dennem derhoß et vittløfftig suar sent paa den holl: resid: memorial, huorvdi handß klagemaal behørig er refüteret. Der hoß fick de og copie aff suarret til Lüxdorf giffuene seeneste resolution, at Suerig vilde i alt effterleffue den med os oprettede pacter om repressalierne og ellerß.

Den 8 fant wie for gott, at wed en conferenz til residenten aff Holland Goes skulde giffuis suar paa hanß seeneste memorial anlangende de her arresterede holl: skibe, og det i conformitet aff ordenen, som med forrige post herom gick til Lent i Holland, og skulde hand protestere, som hand sig haffuer ladet forlyde, da paa det krefftigste att reprotestere og derhoß til kiende at giffue, at vie i denne rettferdige sag os, nest den gudommelige bistance, voris allierters assistance forsickerede, og alt inconvenient, som motte kome aff veitlofftighed, ey os, menß staten vilde were at imputere. — NB. Den 14 kom effterretning, saa att wed procedure, som er scked i Engeland, i det voris og de suenske cofferdie flaade er blefuen aff Engelenkerne og Hollenderne i Canalet attackeret, er denne sag saa witt foranderrett, att forend os og Suerrig derom scker satisfaction, vie ey kand relaxcere de her anholte hollendscke skibe.

Den 16 bleff herom sckreffuen til Mog: Schel vdi Engel:, att saasom ved denne violence conventionen ganscke er kulkast, derimod een protestation i form aff et memorial hoß kongen aff Engelan att ingiffue, menß ey widere sig om sagen inclade, foren vie med Suerrig deroffuer haffuer communiceret.

Camer og Finans.

Den 12 lod vie os refferere i voris conseil, huad vdi reductionen aff reglementerne for dette 94 aar var passeret, og approberte huad derom var projekteret, i huor vel endnu en god sum: fattiß til att naa ballancen aff integt og vdgifft, som nock ved Gud og tiden engang kommer, og scke kand.

— Wie beffant og for gott, att reglementet aff greffsckaberne i lige maade skulde til ende bringiß.

Den 14 bleff dette reglement adjusteret og der ved naagele betienter i greffsckaberne, een del for deris malversation sckylde, en del som vnødige,

reduceret, saa og aff oß gott funden, at cantzeler Bretenau¹ skal vere drost Jan. til Øvelgønne i d: Lutzaus² sted, som sig med andere flere ey veel i hanß ambet haffuer guvernere³.

Den 22 bleffue de oldenburgscke comissions sager til endelig resolution oß refereret, og attskillige aff de forrige betinter for deris malversationes sckyld affsat, og andere i der[es] sted denomineret, saa og tillige for gott funden, at aff nagele fogderier een ny drosty skal formeriß for ob: Tomas Bylau med en pension aff 1000 rdl.; til dett ved Varels⁴ restitution til dett altenburgscke huß hand samme drosti maa aff trede og qvitere.

Cancellie. Justis. Politie.

Den 1 bleff oß reffereret, huad ennu resterer ved excecutionen aff den oldenburgscke forlig⁵ eller tractat og bleff der paa generalliter resolveret, først offuer en og anden punct sig med Güldenlew nermere att explicere til voris videre final resolution.

Den 10 bleff oß aff Güldenlew forreslagen til att vere conduteür aff den vnge greff von Altenburg i affgangene greff von Godenß⁶ sted greff Kønigßecke, som her er keyserlige envoye, huilket vie oß lod beffalde, og efftersom hand derom bleff sonderet og sig der til resolveret, saa fremt keyseren dertil vil giffue sin consens og confirmere hannem som contutor, liges som med de andere var sckedt⁷. — Den 13 bleff skreffuen til raad Vrbig at giore derom hoß keyseren instantz, dog først alting med greff Kønigseck fader, vice rigß cantzeleren, at concertere.

Den 25 gik ordere til regereingen i Gluckstad at communicere offuer alle importante sager med statholder greff Rantzau, saa og vden voris special eller handß widensckab⁸ naagen stedß at forreise.

Den 31 fant vie for gott at lade een alworlig forordning vdgaa til att forrekomme widere mord og assasinater her i staden saa og paa landet i vore riger og lande, i serdelißhed att forhindre mandraberer sig att retirere her i ambassadeürens huß og med flugten sig ey wel att kunde salvere⁹. — Vie ville og med ambassadeuren lade reglere, huor vit hanß asyls rettighed sig i slige tilffalde bør at erstrecke, for ey at lade vsckyldig blod vstraffet pa jorden.

¹ Christof Gensch v. Breitenau.

² Johan Christian Lützw.

³ Jvfr. Geh. Arch. Aarsberetn. VII. 34.

⁴ Amt i Odenborg.

⁵ Det aldenburgske Forlig af 12. Juli 1693 (jvfr. Geh. Arch. Aarsberetn. VII. 34).

⁶ Grev Frantz Heinrich Freytag, Herre til Gödens (i Ostfriesland), gift med en Datter af den 1680 afdøde Grev Anton af Aldenburg.

⁷ Jvfr. Brasch, Griffenfelds Kjærlighed til Ch. Am. la Trémouille S. 142 ff.

⁸ Her mangler: ikke.

⁹ Forordning af 6. Febr. 1694

Jan.

Militer, til landß og wands.

Den 2 fant wie for gott, at orlogskibet Dragen,¹ effter admiral Spahns forstilling ey mere dygtig beffindiß naagen tjeneste att kunde giøre, til først kommende foraar skulde kølhalliß og til en maste kran apteriß.

Den 6 bleff captein Barfod² paa skibet Guldenlew, som med en suensk convojer skulde gaa til Franckrig, beorderet at forbliffue vdi Fleckeroen og folkene vdi Christiansand att forlege, intil den suenscke kan komme til hannem, som vdi Martio.

— Pardonerte vie major Zeulau³ hanß forseelse ved liff reg: til⁴ og gjorde ham til ob: leut:, intil slig en platz bleff vacant ved it andet regement.

— Bleff deputerterne ved land militær estaten beorderet att bere omsorg, at den sckade, som siste høye wande ved Frideritia og Corsør paa demmerne, huor vd og in farten er, forarsaget haffuer, forderligst kund worde repareret, som fornemmelig vdi en del pelis og fasiners og nagele materialliers an-sckaffelse bestaar.

Den 9 bleff g: maj: Fux og g: maj: Harreboe anbefallet, at den ny Rensborgs festningsß inventarium tillige med den gamle festningsß vdi it skulde samliß og effter den allerede anb[e]ffallede maade egal vdi alle holstenscke festninger inrettiß skal.

Den 13 resolverte vie paa alt, huiß ved de nordiske festningers(!) synden og norden fielsß vdi aar skulde bygiß effter commendanternis og g: kvarter mester Stormsß insente memoriallier, og beffant vie for gott, at til same festningerß arbeid 7500 rdl: ordoneris skulde og til andre vdgiffter 2500 rdl:

— NB. Som og dagen til foren hele reglementet vdi Dannemark og Norge og offuer alt bleff reguleret for dette aar, saa er og brigadier Gerstorf beorderet 8 mand aff huer compeni mariner att lade affga, granaderer compeni vntagen, gjør 80 mand ved 10 compenier. .

— I lige maade ved det oldenborgsck artollerie att aff gaa 1 sergiand, 4 constabeller, 8 handtlanger.

Den 16 bleff aff oß resolveret angande Rensborg festningsß arbeid, att dett ved g: m: Schultzeß⁵ minste opsatz skulde forbliffue, og vdi saa maader skal til arbeidet legiß 45,000 rdl:, huor effter g: maj: Schultetz er beorderet sig at rette og entrepreneuren slig at tilkiende giffue, sa att arbeidett der effter rettiß kunde.

— Er g: maj: Fux tilkende giffuen, att til Gammel Rensborg reparation aff festningen i aar 1200 rdl: var an ordenet.

¹ Her mangler: som eller et lignende Ord.

² Niels Lavritsen Barfod.

³ Hans Bartold Zülow. Hans Forseelse synes at have bestaet i, at han forholdt sine Folk en Del af deres Løn. I Febr. 1693 erklærede de imidlertid alle overfor Regimentschefen, at de havde faaet alt, hvad dem tilkom, og Kompagniet befandtes da i god Stand.

⁴ Her mangler Ordet: Hest.

⁵ Jobst Scholten.

— I lige maade til g: m: Harbo, at til Glyckstadt's reparation 1200 rdl: Jan. skulde anordniß. — Og approberte vie g: m: Harbois insente opsatz, huorlediß inventarium offuer de i Rensburg verende artilleri og deß tilbehør inrettiß skulde.

Den 20 commend: major Nostitz i Christiansand anbefalt att assistere captein Barth¹ med rug og smør aff huiß i magasinet findiß, dog saalediß att det cap: Barth først aff en eller anden tro borger bleff furneret, som hand dett siden vnderhanden igen giffue kunde, saa ingen maatte formerke, att hannem assistance aff voris magasiner bleff giort. — Stattholder Guldenlew sckriffuer des foruden til stifts amptmanden att forschaffue bemelte Barth forfriskning aff oxen og fee for betalling, og huiß Barth ey penge til diß affbetalling motte haffue, de² huiß assignationer at antage, som ambassadeuren³ strax igen her vil betalle, saa vel som alt andet.

Den 20 g: may: Bylau, Schultz, Harbo anbefaledt til lige med ob: krig commisarius Amthor til Frid: ort sig att begiffue og de ruinerte werker, aff vanddet forarsaget, att besigtige, om enten det gamle og ruinerte werker igen er att fatte, eller om bedere og⁴ mindre bekostning it nyt verk paa hoyden eller avantajeuser sted kunde gioriß, saa att soe kanten og communicationen i mellem landene kan meintineris, saa og at til see, att amunitionen de gere et de busche best motte vere att conservere saa og artilleriet, som der vdi befindiß, saa og att comender nagele effter stedens beschaffenhed der vdi, som kunde holde vagt og posto der, og lade resten aff garnisonen marsere til Rensborg og Flenßborg. — Den 27 resolvert vie, att det wensyselsck rytter gods, som nu ey er belagt, og som paa denne side Limfiorden er beligende, til de andere jüdsck regimenter completerin maa brugiß.

Den 30 bleff reglementerne aff os vnderskreven for militien i D: og N: saa og soe estaten og en huerß extra tilleg for an: 1694. D: 848139 rdl:, N: 176510 rdl:, soe e: 222447 rdl:, D: ex: 72000, N: ex: 10000, so ex: 130000 rdl:, er saa ord: reg: 1247096 og ext: 212000, su: sum: 1459096 rdl: Sckreff ieg og til Ch: Guldenlew, att vie war tilfridiß, att hand effterlewede kongens aff Franckrigs willie⁵.

Adsckilligt.

Den 9. Imellem den 9 og 10de war den sterke storrem, som og reiste wandett vdi Øsster søen saa høit, att dett ey haffuer weret hoyere i mange aar.

¹ Den franske Søhelt Jean Bart (jvfr. Danske Mag. 5. R. I. 82).

² Læs: da.

³ De 4 sidste Ord ere skrevne to Gange.

⁴ Tilføj: med.

⁵ Christian Gyldenløve var siden 1691 i fransk Tjeneste; man havde netop paa denne Tid vist ham stor Opmærksomhed der for at holde paa ham (A. Tuxen, Royal Danois S. 71).

Jan. Den 13 lod wie støbe 2 24 punder metal styker og 2 36 p:¹, huoraff den ene ey bleff wel støbet.

Den 13 døde admiral Christian Bielke.

Den 17 bekom wie effterretning, att dett høye vand haffude giort stor sckade ved Fridrigß ort paa 3 bastioner og conterscharpen, saa att vandett har staaet 8 fod hoy vdi festningen, att folcket sig matte salvere paa tagene og woldenß hoyde.

Den 24 reiste jeg til Friderigsborg og Croneborg, og den 26 kom vie til Kiøbenhaffuen igen.

Februarius 94.

Keyserl: hoff. Reigstag til Regensburg. Reigsstette. Spannien. Portugal. Pohlen.

Den 10 gick paa greff Kønigseckes begering atter order til raad Vrbick, att hand hoß keiseren sielff sckal anholde, att bemelte Kønigseck maa constitueris til keyserenß commissere og affgesante i de westfalscke og neder-sachsiske creyser og bliffue derhoß envoje ved voriß hoff, saa og at maa antage formundersckabet med Guldenlew offuer den vnge greffue aff Altenburg. Denne begering er aff ham scked, saa som hanß fader g: aff Konigseck ved døden er affgaad.

Den 17 lod vie oß forrelesse instrüxcionen for gref Wedel², som sckal were voriß envoge extraor: wed det keyserlige hoff, og gar handß fornemste forretning derhen, med keyseren en deffensive alliantze att oprette og hannem for voriß erender i Tyskland saa og om voriß consilia favorable sentiments att bybringe og correspondentzen ved lige at holde. — Fick vie et breff fra keyseren, huorudi hand fra Holsten begerer en extraordiner hielp i penge aff 100 Rømer maned. — Derpaa bleff Vrbig anbaffaled at gifue keiseren til kiende, at ved seneste tractatet offuer voriß truper i Ungeren³ vie for alt dislige pretensioner vare beffriet.

Den 20 bleff instruxtionen for greff Wedel til det keyserlige hoff vdferdiget og expederet.

Den 27 gick ordre til rad Piper til Regensburg at kome ind med handß erklering paa de klagemaal, som curfyrsten aff Brandenburg haffuer ladet giøre hoß oß offuer hannem, at haffue ved it vist memorial blesseret curfyrstenß respect i hanß gesantiß person til Regensburg.

¹ Vistnok støbte af Alb. Benninck (O. Blom, Ældre Danske Metal og Jern Stykker S. 93, 100).

² Georg Ernst Wedel-Jarlsberg-Evenburg.

³ Af 15. Marts 1692.

Saxsen. Brandenburg. Beyeren. Pfaltz. Meintz. Cøllen.
Gottorff. Zel. Hanover.

Febr.

Den 24 skreff vie til hertugen aff Gottorff, at vie som dette aar regerende herre i fyrstendomene haffde for gott fundet at ansette et landt-gerigt paa den 31 May nest kommendeið og it qvartal gerigt paa den 13 April, bege til Rensborg, i den forhaabning, att hertugen sig samme tid lod med oß beffalde.

Den 27 bleff den brand: anvoje Falisau effterretning giffuen, at Piper var beffalet at erklere sig paa de klagter, som mod ham giordið, og der hoß hannem communicerit, huad Piper til handß justtification til forne allerede haffde reffereret.

Wolffenbüttel. Munster. Hessen. Mekelburg. Saxen-Lauenburg.
Darmstat. Gotta. Wirtenb. Plon. V. Wirt:b:

Den 3 bleff hoß Meinkið ordere det forige repeteret og derhoß føyget, at naar jo endelig Wolffenbyt: skulde vilde forandre sine mesüres og sette sig igen med de allierterne, dett med tiden kunde ske med mere sickerhed og conveniance, i serdeliðhed naar vie det conjunctim med Wolfb: gjorde, huor til conjungturene letteligen kunde giffue andledning.

— Bleff og skreffuen til g: r: Eherensckilt, att hand skulde paa ny requirere bispen aff Münster sin officia, ey allene til att erholde Wolfb: i de med oß og bispen tagene messeures, menß og til att befordre en god resolution fra Franckrig i faveur aff Wolffenbüttel.

Den 9 bleff gott funden, att med ambassadeuren om dett wolffenbüttelscke dont atter skulde tallið, saa som ennu aparance var at beholde hertug Anton Uldrig, saa fremt Franck: ey lengere trenerer at giffue hannem satisfaction for de resterende subsidier. Skulde medlertid hertug Rudolf August naget i Holland inga, var det aff ingen verd, saa lenge h: A: U: og det gemene conseil ey der til concurerede.

Den 13 bekom wie effterretning fra Wolffenbüttel, at de endelig haffuede resolveret at offuerlade til Engeland og Holland 2000 mand, dog i det øffrige at vilde bliwe ved alliantzen, med oß og Munster oprettet er.

Den 13. Vie rescriberte der paa, at paadet vie derom kunde were deß mere forsickerede, vilde vie forwente fra hertugerne en ny acte om samme derið bestandighed, saa og at de lode igen completere derið militie for att vere i tilstand at effterkomme samme alliantze, naar behøffuið kunde. — Her om bleff og skreffuen til bispen aff Mynster, samme acte at beffordre.

Den 16 fick vie breffue fra Münster, at bispen ey raadeligt beffant naagen her hid at sckicke om ey att giffue til andere vtidig jalousie.

Den 20 bleff igen til raad Meinke skrewen at urgere den ny acte om Wolfenbutelß bestandighed i de med oß¹ Mynster tagene messures, og bleff

¹ Her mangler Ordet: og.

Febr. hannem derhoß effterrettning giffuen, at prin: Louvis aff Baden aff kongen aff Engeland Wilhelmus ey haffuer wildet lade sig persuadere fra at trede forstterniß partie og declarere sig for Hanover, vanset hannem store promesser aff kong Wilhelm der i mod sckal were scket, huilket excempel Wolfb: billig burde att følge. — Gick og ordere til Piper at tesmoignere i mod p: Luis affgesante voriß contentement offuer denne handß genereuse fermite.

Frænckrig.

Den 6 bleff Meiercron beffallet att pressere paa en categoricke(!) resolution saa vel paa dett wulffenbu: som anlangende en nermere forbund med Franck: i mod Engeland og Holland.

Den 23 fick vie breffue fra Meyercron, att Franckrig war genegen at trede med oß i dett nermere forbund effter voriß seeneste proposition, saa fremt Suerrig kunde disponeris med dertil at concurrere, og giffue salediß oß og Suerrig huer $\frac{m}{600}$ rdl: aarlig. Menß vden Suerrig holte Franckrig dette engagement for oß hasardeux, dog lod oß sielff judicere, huad i saadan fald best var att gjøre.

Den 26 beretter Meiercron vdi Franckrig om den rette tilstan aff same kongerige, som ey sckal vere saa slet, som Falisau her en tidlang haffuer debiteret. Meiercron beretter og atter, at Franckrig ey stor inclination til det aff oß proponerte nermere engagement syntiß att haffue, saa fremt Suerig ey skulde disponeris derudi med att trede.

Den 27 suartiß Meiercron, at vie i saa maade vilde aff bie, huad Suerrig ville resolve, og i fald for denne gang intet sckulde vere med denem at gjøre, vie da fick at forlige oß med Hollenderne og sette voriß nermere engagement vd til en beqvemere tid.

Den 27 bekom Meiercron og ordere at besuerge sig offuer een viß ordonantz, som i Franckrig til capernis faveur nylig er vdganget og saa vel for den forgangene tid som den tilkommende sckal i efect stilliß, som dog i mod al billighed er, naagen til deß observantz at anholde, som ey har veret bekient eller publiceret.

Suerrig.

Den 6 fick vie breffue fra Luxdorf, at kongen aff Suerrig fyrst vil affbie nermere effterrettning fra Engeland, huorlediß det sig med de opbragte danske og suenscke skibe forholder, og da paa Lüdorffß proposition viedere resolve, huilket nocksom til kiendegiffuer, at de(!) ey naaget vigureuse resolution fra Suerrig er at forvente.

Den 10 resolveerte vie her paa at sckicke secreter Jensen¹ op til Stockhollem for at faa it catagoriske suar, huad Suerrig ret(!) at gjøre, og om vie oß til deriß assistentze kan forlade, for att tage voriß messeüres dereffter.

¹ Johan Jensen, Sekretær i tyske Kancelli.

Den 12 bleff gott funden Suerrig ved it eget skreiwelse paa alliantzen Febr. imod Holland at summere.

Den 13 bleff secreter Jensen med dette skreiffuelse til Suerrig afferdiget.

Den 17 skikede vie Lente i Holland copie heraff til hanß information.

Den 19 bleff til Lyxdorf skreffuen, at det syntiß, de i Holland expedienterne vilde difficultere, at pressere deß mere paa en forderlig positife resolution om Suerrigs assistance og beholde sec: Jensen der saa lenge, intil hand samme resolution kund med bringe. — Den 23 bleff dette samme repeteret til Luxdorf.

Den 26 bleff atter til Lüxdorf skreffuen att pressere een final resolution, huad Suerrig vil giøre, og sig til deß beffordering at betiene aff den haarde medfart, som i Engeland brugiß mod de suenske der seneste opbragte skibe effter Mo: Schels siste relation.

Den 27 kom it breff fra secr: Jensen, at were ankomen til Stockhollem og att haffue hafft audience hoß kongen, som haffuede giffued til mundtlig suar att vilde effterleffue tractaterne med oß.

Engeland. Holland.

Den 3 suarte ieg med egen hand min broder p: Georg vdi Engeland saa og princes Anne paa deriß nyt aarß compliment, og tackede derhoß min broder for de effterrettinger, hand oß haffver giffuet om tilstanden i Engeland, med begering os widere derom att informere. Vie gaffue hannem derhoß naagen effterretning om Fallissov seeneste proposition, vel att sette sig med allierterne.

Den 5 bleff oß forre lest et memorial, som den engelscke secreter¹ til greff Revenklau haffuer offuer giffuen anlangende de holl: skibe, som her² arresterede, at de straxen maatte relaxceris. — Herpaa bleff Sckel anbefallet at giffue kongen i Engeland til kiende, at os ser haffuede beffremmet, at hand vilde biefalde Hollenderne i denne sag, og sig deroffuer besuerge, i dett voriß og de suensckiß skibe continuerlig i Engeland bleffue opbrachte og alle tractater vd aff oyene satt. Vie haffde til den cur brandenborgscke minister som mediateur voriß ultimat declareret, huor ved vie det og lode forbliffue, og i fald Holland dermed ey skulde were til fredß, maatte vie affwarte, huad deraff wilde komme, og Gud sagen beffalle.

Den 7 haffde vorriß ministri offuer same sag conferens med den hollendiscke resident Goes for at insinuere hannem det samme saa og tale med hannem, huortediß vaarene, som er ladet i de her arresterede hollenske skibe, best kunde conserveris, huor offuer residenten vil talle med skiperne. Ellerß bleff aff hannem bekient giørt, att saa som vie haffde difficulteret at relaxcere samme skibe, haffde hanß principaler tagen den resolution at lade arrestere alle voriß vndersaatterß skibe, som sig i Holland beffinder.

¹ Hugh Greg.

² Her mangler Ordet: ere.

Febr. Den 9 fick vie breffue fra Lente, at arresten allerede var scked paa voriß vndersatterß skibe, huor paa vie resolverte, at residenten offuer denne ny procedüre i mod oß en alvorlig remonstration sckal giøriß og der hoß tilkende giffuiß, at ihuor vel vie haffde aarsag strax til de meddeler og mesures at gribe, som i diß lige tilfelde brugeligt, saa wilde vie dog først affbie suar paa det seeneste med den curbrandenborgscke minister afftalte expedient, og det for att bewisse voriß moderation i altting.

Den 10. Dette samme bleff Lente i Holland til skreffuen.

Den 19 bewilgede vie, at de hollandske skibe, som aff dem sielff haffuer holt vinterley her og ey ere begrebene vnder de arresterede skibe, skulde frie passere effter voriß seeneste til den hollend: resident giffuene resolution, at lade altting i statu quo, intil suar fra Holland kommer paa den seneste med den brandenborgscke minister concerterte expedient.

Den 24 proponerte Fallisau it andet expedient, nemlig at abstrahere i preliminair tractatet eller accorten at determinere nagen viß tid til de vendlige tractaternis affhandling, huor i mod curfyrsten skulde giffue handß garantie, at de inden 2 a 3 maaneder skulde endiß, saa og at 4 aff de skibe, som aff voriß vndersatter in natura reclameris i Seland, matte selgiß, og om de beffantiß at vere louendreiere, skulle pengeniß summa, som deraff løssiß, hereffter staterne i deriß satisfactions quanto decorteris. Bleff og til Holland skreved for at fornemme staternis mening deroffuer til videre.

Cammer og Finance.

Den 3 skreff vie til fyrsten aff Anhalt Zerbest att comitere nogen, som kunde extradere de documenter, som oß sckal leffueriß effter seneste forlig med hannem¹ saa og med dett aldenburgscke huß.

Den 15 lod vie oß vdførligen refferere og forrelesse, huad til executionen aff den aldenborscke tractat behoffuiß, og bleff det samme aff oß approberet.

Cantzelie. Justis. Politie.

Den 3 gick ordre til regeringen i Glyckstadt at reprotistere mod den fyrstlige cantzeliets formentlige protestation anlangende concursen offuer Beckoff og Beckmynde², huorofuer oß jurisdictionen allene til kommer.

Den 10 lod vie publicere tou forordninger imod drab og klamerier saa og imod den misbrug, som en tidlang er indsniget, at de, som haffuer vden prestens nerverelse giort troloffuelser med huerandere, sig vden capitels dom eller voriß concens fra en anden skiller mod Gudß ord og loven, ey videre sckal tilstediß.

Den 27 gick en ordere til raad Hansen³ i Glyckstad og general supre-

¹ Af 16. Juli 1689.

² Bekhof og Bekmünde, to adelige Godser i Nærheden af Itzeho.

³ Frederik Adolf Hansen, 1698 adlet med Navnet v. Ehrencron.

tendenten i Holstein¹ at trede til sammen i comission med de aff hertugen Febr. aff Gottorff dertil i lige maade committerede for at in føre i kirke ritualet og ceremonierne een uniformitait i fyrstendommene inbyrdis, i lige maade, saa meget giørlig, med voriß rige Dannemark og Norge, til Gudß ere og handß tienistiß beffordering.

Militer, til lands og vandß.

Den 3 bleff deputerterne ved soe estaten expres anbeffallet for alting at til see og ordonere, att de gemene bosfolk og timermend saa og daglønnerne og de nødtørffige frem for andre aff de første inkomne medeler effter reglement: altid rigtig vorder betallet.

Den 6 vndersckreff vie instruxtionen for de deputerede ved land og søe estatens com[i]ssion², som nu i saa wit vdi it corpo schulde forretteß aff effter følgende, nemlig 1. J: Jul, 2. g: r: Brant, 3. og(!) ob: secret: Moth, 4. ob: secret: Harbo, 5. e: r: Meier³, 6. jus: r: Ole Hansen, 7. camerjunker Seested⁴, disse att samliß og bege stederniß⁵ commissariers tilhørende forretninger, huer paa sit aporte cantor, at i agt tage effter instruxcionens inhold, dis ligeste i det minste huer vge engang med geheime rad Plesse at communicere om alting deris forretning angande, effter som hand medelerne dertil fick att anordne og forschaffe. — Ober krigß comisarius Bram⁶, som tillige med g: l: Plesse⁷ opsigt paa ryttergodset haffue og munsterringerne offuer alt att(!) med forrette skulde, at were med vdi land militer commisionen, naar hand tilstede er, alt effter instruxcionens videre formelding.

Den 6 bleff g: r: Sested⁸, effter egen begering, for hands alder og suaghedß sckyl aff oß i all nade for hanß bewiste tro og gode tjeneste endelig demiteret fra søe og land comissariates forretning og tillide⁹ aff oß derforre qviteret.

— G: l: Schack og g: l: Plesse er og notificeret angande den disposition vdi commissariatet, saa nar naget motte forreffalde, de daa med dennem kunde conferere, altin til voriß tjeneste.

Den 10 resolverte vie paa commedantens vdi Bergen ob: Heins¹⁰ memorial, huad i aar ved samme festning for de dertil lagte 1000 rdl: skulde bygiß; — i lige maade paa obl: Storms og major Nostis, huad paa Christians-

¹ Josva Schwartz.

² c: Land- og Søetatens Kommissariat. Jvfr. Geh. Arch. Aarsberetn. II. 292 ff.

³ Etatsraad Reinhold Meier.

⁴ Christian Sehested.

⁵ c: Staternes (Etaternes).

⁶ Gødert Braem.

⁷ Generallieutenant Samuel Christof v. Plessen.

⁸ Christoffer Sehested.

⁹ c: tillige.

¹⁰ Albrecht Christoffer v. Heinen.

Febr. sand forter for 400 rdl:, som der til var lagt, skulde giøriß, og som det effter Guldenlew projectter aff oß er approberet.

— Approberte vie 3 affritz aff mørsere effter g: m: Harrebo affrittzer, som her paa githuset skal støbiß, som vie og vndertegnet, 1 paa 200 p:, 1 paa 150 p:, 1 paa 100 p: metal mørser¹.

Den 13 bleff vice admiral Paulsen beffallet at berette, huor mange bodsfolck hand formente vdi Hamborg og Holsten kunde anwerbiß, nar vie til flaadens eqvipering maatte resolve.

Den 13. G: maj: Fux insent affritz no: 4 paa en kirke, som vdi Rensborg ny festning skal bygiß, haffuer vie approberet, untagen en taaren ey paa siden aff kirken effter projecttet, menß it lidet taaren mitt paa kirken att sette effter it tre model, som vie hannem med forderligste wilde vdsende².

Den 17 Guldenlew beorderet att sckreiffue til magistraten offuer alt vdi Norge, at holde deriß bodsfolck parat og ved handen, huiß vie dem til floden behøffuede; — i lige maade att lade de traffiqerende undersatter viede att instille faarten paa Eng: og Holland og Franckrig naaget inde, intil mand fick att see, huad vdslag det med Hollenderne tage maatte. Dog huiß naagen paa Franckrig vil seille, det dennem icke dismindere at vere tillatt, menß dog paa deriß egen risico.

— Captein Barfod, som med skibet Guldenlew convojere skal og vdi Fleckerøen er beligende, er og beorderet det offuenskreffuene voriß vnder-satters der ligende og seilferdige skibe att tilkiendegiffue farten instilling paa en tidlang.

— Bleff og deputerterne ved land og soe estaten beorderet at til sckreiffue magistra: og amptmen her i Dane: og Slesvig og øerne at ferdig holde bodsfolk, som for er meldet.

Den 17 anbefalet admirallitetet at projectere om commisfarene, intil videre voriß resolution det at forfatte. — Blev 4 snauer beffallet strax at ferdig gioriß, dog med folk att besette, til viddere order, og inden bommen at bliffue ligende.

— Om fartens instillin her i Dannemarck skulde aff det dan: cantzelie expederis.

— Resolverte vie paa g: l: Schackiß memorial, huad for de 3000 rdl:, som her til festningens arbeid vdi aar er tillagt, saa og castellet.

— Saa og huad major ingenior Stenvinkel effter hans memorial, huad til Croneborg vdi aar for 2400 rdl: skal forarbeydiß.

— Resolverte vie paa de forrige deputerter ved land estatens deriß memorial, att den regements kvartermester Baltzersen lagie skulde gott gioriß, at hannem vdi alt derffore 1000 rdl: maatte gott giøriß, og g: r: Plesse anordning til betallingen derom att anordne, dog at deraff først tagiß saa meget, som den curlandske battallion til deriß mundering haffue skulde³.

¹ Jvfr. O. Blom, Ældre Danske Metal og Jern Stykker S. 231.

² Christkirken i Rensborg indviedes 1700 (Antislesvigholst. Fragmenter XII. 170, 190 ff.).

³ Johan Baltzersen havde været Regimentskvartermester ved Oberst Putkammers (kurlandske)

— Saa og g: r: Plesse den anordnin at lade giore, att g: maj: Wibe ^{Febr.} ennu 740 rdl: til elffuens styttelse ved Trunhiem mere haffuer forbyget, en som forrige aar der til war an ordenet, dete betallið, effter som arbeidet der forleden aar for same sume war bragt til ende og ferdig giort.

— Ob: leut: Reebßdorff¹ som oberste til fodß bestillet.

Den 17 anbefallet g: maj: Scholten at til holde entreprenøren att forferdige forderligst paa hanß egen bekostning det arbeide ved Rensborg ny festning, som ey dygtig nock giort er, og at til see, at hand døgtige stene brender og ey for meget sand vdi kalken kommer, huilket g: m: Scholten med sin flitig tilsyn best for att observere.

Den 20 resolverte vie paa admirallites memorial om formyndersckab att vere frie forre, at de huer halffve aar alle formyndersckaber skulde forre tage og til see, at alting rigtig med de v-myndigeß godeß til gick, saa de ey naagen sckaade motte lide.

— Resolverte vie paa g: r: Plessis memorial, at de 16 gamle aff garden til hest skulde demiteris og giffuiß foruden derið rest ennu et qvartal engang for alle, og platzerne saa lenge at ledig bliffue, saa ingen extra vdgift der for behøffuiß, og nar qvartalet er forbie, da platzerne igen at complete; — saa og paa det andet memorial, att de 11 vnder officerer ved garden til hestenið anschaffelsee en huer dennegang foruden conseqventz 25 rdl: maatte betallið aff Møenß cassa; saa og at garden til hest hereffter fulkommen effter reglementet maanedlig skulde betallið, effter som avancen expresse saa høyt til den ende vaar anordenet, saa nyder officerene og de gemene derið fulde betalling effter reglementet fra rit mester an at regne; og at officerene ey videre gaje kunde got giøriß en fra antredelsenß dato og intil de iggen affgick, menß de gemene att betallið fulkommen ved affregningen for de løbende maneder, de vdi affgaar.

Den 24 oberste Pottkamme ved special beffalling tilsent og hannem opdraget comando offuer voriß truper i Vngeren intil videre vdi g: maj: Rantzauß² sted, og derhoß anbefallet at tilsee, at recruterings aff officerene saa vit muligt kunde scke, saa de igen vdi complet stand kunde komme.

— Bleff captein Biørensen³ paa Delmhorst convojeren beorderet att sanke alle under handß convoje tilbage igen willende skibe paa rendezvous plätzen, menß ey førend nermere ordere derr med att affsegle, og att fregatten Ørnen war anbefallet, sig fra Dunkerken til hannem sig at begiffue.

— Resolverte vie paa bri: Pottis memorial, om den skade, vandett ved festning Oldenburg har giort, med 500 rdl: igen kunde repareris. Herom er gad order til g: r: Plesse og deputerterne at giøre anstalt.

Regiment. Fra de 1000 Rdl., som nu tilsagdes ham til Erstatning for de af ham gjorte Forskud skulde drages alt, hvad den kurlandske Bataillon maatte have til gode hos ham.

¹ Klavs Ulrik Roepstorff.

² Otto Rantzau.

³ Jørgen Bjørn(sen).

Febr. Den 24 vndersckreff jeg patentet for den vnge greffue Revenklaw¹ for att nyde affdøde ob: Aderkas regimentt dragoner og det som oberste at forrestaa.

Den 27 beorderdis deputerne(!) att lade snauen Frøk: Elskens equipere for Jens Sørensen² i Køge til de begynte søe kortes videre forfferdigselser.

— Bekom g: m: Rantzau³ comando offuer de 2 regementer til hest og dragoner vdi fyrstendommene, dog alting vnder g: leut: Dumenils conduite og direction. Bleff deroffuer g: l: saa vel ober: behorig notis giffuen.

Adsckilligt.

Den 7 reyste jeg til Friderigßborg for att afflege min devotion.

Den 9 afflagde jeg min devotion om morgenen og kom her til Kiøbenhaffuen om afftenen.

Den 23 begerte den vnge greff Friderich Allefelt min consens for att giore eit gifftermal med greff Revenklawß datter, huilket jeg ham og consenterte⁴. Jeg lod og samme afften wed it bilit g: Revenklau vide, att det var scked, og ynsckede ham til lycke til handß ny schwiger son.

Martius 94.

Saxsen. Brandenburg. Bayeren. Pfaltz. Meintz. Collen.
Gottorff. Zel. Hanover⁵.

Den 10 bekom vie suar fra hertugen aff Gottorff, at hand war tilfredß med den tid, vie haffuer satt til land og qvartal gerigtet vdi fyrstendommene.

Den 19 bekom vie vdforlig effterrettning fra Dresden om det, som der nyligen imellem curfyrsten og curfyrstinden, handß gemahl, er passeret⁶; og saa som dett syniß, at ved denne tilstand og curfyrstenß underlige humør voriß systere letteligen naaget viderligt kunde vederfariß, sckreff vie woriß syster Anna Sophie den 20 vdi it chiffere til, at hund best gjorde med voriß

¹ Chr. Ditl. Reventlow.

² Søkaartdirektør Jens Sørensen, † 1723 (Søkaart-Archivets antike Kaartsaml., 1895, S. 1). Han ejede en Gaard i Køge, kaldet «Børsen», som Kongen havde skjænket ham, og hvor han drev en Handelsforretning (A. Petersen, Køge Byes Hist. S. 51, 156).

³ Ovennævnte Otto Rantzau.

⁴ Gehejmeraad og Brigadér, Grev Frederik Ahlefeldt (f. 1662), som 1689 havde mistet sin første Hustru, Christiane Gyldenløve, ægtede 3. Jan. 1695 Ermegaard Margrethe Reventlow (f. 1678). L. Bobé, Slægten Ahlefeldts Hist.; Storkansler Fr. Ahlefeldt og hans Efterslægt (1897) S. 49 ff.

⁵ Under den foregaaende Rubrik: «Keyserl: hoff. Reigstag til Regensb: Reigssteder. Spanien. Portugal. Pohlen» er intet indført.

⁶ Johan Georg IV (f. 1668), en Søn af Johan Georg III og Frederik III's Datter Anna Sofie. blev Kurfyrste 1691 og ægtede det følgende Aar Eleonore Erdmuthe Louise af Sachsen-Eisenach, der var Enke efter Markgrev Johan Frederik af Brandenburg-Anspach. Ægteskabet blev meget ulykkeligt, da Kurfyrsten paa det nøjeste var knyttet til Magdalene Sibylle v. Neidschütz, Rigsgravinde v. Rochlitz. Han døde allerede 27. April 1694. (Allg. Deutsche Biographie XIV. 384 ff. Nyt hist. Tidsskr. II. 250 f.)

syster Wilhelmin Ernestin¹ sig paa en tidlang til os at forfføye, huilket os ^{Marts.} meget kiert skulde vere. Jeg melte og naget, om det kunde scke, att de saa att bringe handß gemal i sickerhed for hannem, dog alting vdi chiffer.

Den 30 bleff aff os gott funden, at som det syniß, at cur Saxsen vil komme naaget til sig sie[l]ff igen og revocere hanß truper fra Reinen, at ved greff Revenklaw correspondents med samme hoff nagenlediß skal renuvelleeris, og til den ende aff hannem til g: l: Birkholtz² sckreiffuiß om til videre correspondentz andledning att giffue.

Wolfenb: Münster. Hessen. Mekelb: Sax: Lav: Darmstat.
Gotta. Wirtenb: Pløn. V: Wirtenb:

Den 3 bleff til g: r: Eherenskilt sckreffuen att dissuadere bispen aff Münster fra den fattede resolution, efter Wolffenb: excempel ogsaa folck til allierterne att offuerlade, og dersom det ey var att hindere, at dog icke mange truper dennem bleffue offuerladt, saa og med denne reservation at kunde samme revocere, naar hand det for gott beffant. Der hoß bleff repeteret, huad om en ny acte, for att forsickere sig deß mere aff Wolfenbuttel, i forrige rescripter er bleffuen anført.

Den 6 fick raad Meinke fuldemagt at vdlade sig med Saxsen Gotta et deffensif tractat til den oprettede vereeinß meintining, og bleff hand derhoß instrueret, hertugen aff Gotta til den ende i den brunsvickscke alliantze med os og Münster og Wolffenbuttel att in trede. — Lod wie og bispen aff Münster og Wolfenb: reqvirere, sig denne accession aff Sax: Gotta att lade were med angelegen.

Den 13 bleff Meinke communicert, huad til hertugen aff Pløn efter hertug Anton Vldrig begering ved g: l: Schack(!), at saa fremt hertug Ant: Vld: aff nagen skulde scke for ner, vie ey kunde efterlade hannem at assistere.

Den 16 fick vie breffue fra Wolfenbuttel, som det forrige contraditoire, og at tractatet med Holland allerede skal were sluttet, dog at h: Ant: Vld: var sindet at sette sig nermere med os og Munster for at forrekomme videre deslige meseüres, huilket vie den 17 approberte, og lod vie det samme hoß bispen aff Münster tillige recommendere. — Den 23 tog den wolffenbüt: ob: hofmarsckal Steinberg sein afscked og bleff aff os besckenket med en deamant ring paa 600 rdl:

Den 24 gick ordre til Meinke at dissuadere hertog An: Vld: at ratificere tractatet med Holland, fordie derved intenderis at binde hannem henderne, sig med os, Munster og andere viedere at inlade og forbinde, og lod vie hannem derhoß anraade heller att giffue de 2000 mand vden ratification. Der hos bleff og anfoyet, at hand for alting vel haffde sig att forre see, mere truper til keyseren eller andere at offuerlade, saa som dett ickun var et artifice Wolfenb: vden al consideration att sette og der ved vdi forrige dependance at bringe.

¹ Frederik III's Datter Vilhelmine Ernestine var Enke efter Kurfyrst Karl af Pfalz.

² Sachsisk Generallieutenant Cuno Christoph v. Birckholtz.

Marts. Den 26 fick vie breffue fra Wolfenbüttel, at h: A: U: endnu forhaabte at kunde kaste tractaten med Holland, saa fremdt Franckrig kunde disponeris hannem til trupernis vnderhold: de forhen til sagde subsidier endnu at lade betalle. — Den 27 bleff herom atter allwaarligen til Frankrig skreffuen saa og med ambas: talt, saa og sagen ved geh: r: Eherenschildt bispen i Munster recommenderet.

Den 31 remitterde vie 2000 rdl: til Piper i Regensburg for att besckeinke naagele ministrer, som i den 9de cur sag vel ere intentionerede, effter den afftalle, som derom imellem hannem, de münsterscke og wolffenbüttelscke ministrer er giort.

Franckrig.

Den 13 bleff til Meiercron skreffuen, at vie approberte kongen aff Franckrigs forslag, at omensckiønt det nermere engagement i mellem os, hannem og Suerrig ey førend enden aff campaignen skulde kunde scke eller sluttiß, det dog burde att sckee, og haffde vie aarsag nock der til og att rappellere voriß truper fra Flanderen, saa fremt os fra Engeland ingen satisfaction for voriß vndersaatte der opbragte skibe skulde giffuiß, huor til liden apparanse war.

— Vie recommenderte og der hoß Wolffenbuttel paa ny igen, i det h: Anton Vldrich ennu vil affbie 5 vger forend at slutte med Holland om de 2000 m:, saa fremt Franckrig vil betalle de hannem til sagte subsidier.

Den 19 fick vie og breffue fra Franckrig, at de der vedgar det resonement om freden, som conte d'Avous i Suerrig haffuer offuer giffen, dog haffde vnsckylt medt forglemmelse, at os indholden ey før war communiceret, som ey mere skulde forsommiß. — Wie fant derpaa for gott at lade det resonement voriß ministri paa fremmede steder til fredens beffordring tilsckicke, saa og til deris information.

Den 27 bleff Meyercron anbefallet at anholde hoß kongen aff Franckrig, at os alle acter, som Holstein og greffsckaberne angaar og fra Speier hen til Strasburg er ført, maatte bliffue extraderet. — Bleff os og it extragt aff en ordre fra kongen aff Franckrig til handß ambassadeur communiceret, huorudi hand sig excusserer, at hidintil ey saa meget om fredens werket til os som til Suerrig er bleffuen communiceret, og giffuer sckylden paa conte d'Avois, med forsickering, at i fremtiden communicationen til os og Suerrig paa een maade skulde scke.

Den 30 bleff resolverett att lade anholde franscke armateurs effecter i Norge for det, som senesste ved Christiansand er scked med opbrendelse aff en engelske prise strax vden for festningen.

Suerrig.

Den 9 kom secreter Jensen til bage igen fra Suerrig med itt sckreiffellig suar fra kongen aff Suerrig att ville effterleffue tractaterne, om sagen i mellem os og Holland skulde komme til vitløfftighed, dog att vilde først employere

handß alvaarlige officia til¹ procurere oß aff Hollenderne en billig satisfaction Marts.
i mindelighed, huilkedt vie oß og lode beffalle. — Effter secreter Jensens muntlig raport er ey nogen vigureuse resolution fra Suerrig at forwente, og haffuer vie derpaa saa meget deß mere for got beffunden, oß med Holland paa beste maade scke kand att accomodere.

Den 12 fick vie breffue fra Suerrig og copien aff ordenen, som kongen aff Suerrig har ladet affgaa til handß minister vdi Holland anlangende voriß vndersatterß der anholte skibe, som er heel gott og conform med tractaterne. — Den 15 bleff dett samme aff Luxdorf videre confirmeret, saa dett syniß, at Suerrig vil bliffue alworligen ved tractaterne med oß oprettede og dennem, om dett skulde behøffuis, effter leffue, og at voriß skreiffelse til kongen aff Suerrig hannem ojene haffuer aabenet, som Luxdorff derhos beretter.

Den 23 gick ordere til Lyxdorf at notificere kongen, huor vit preliminar forliget med Holland er kommen, og tacke derhoß for den efftertrycklige ordre, som kongen om denne saag til sin envoje i Holland ladet affgaa, saa og for handß erbydelse at wilde effterleffue tractaten, om saagen skulde komme eller haffde vdslaget til vitløffighed.

Den 30 fick Luxdorf ordere at aducere hanß seneste memorial til kongen aff Suerrig offuergiffuen anlangende voriß differentier med Hollandt, saa som preliminar forliget er saa gott som affgiort, og at excusere sine haarde expressioner der med, at samme memorial var en suite aff arresten i Holland og aff opbringelsen aff voriß vndersatterß skibe.

Engeland. Holland.

Den 3 bleff med den holland: resident Gos een conferrentz holden offuer de paa bege sider arresterede skibe, og communicerte hand naagele expeditioner, som den brandenb: minister i Holland til den ende haffde proponeret den ^{5/15} Febru:, mens som Falliseau for 8 dage siden allerede mere og bedere conditioner før haffde offereret, saa declarerte vie oß deroffuer at indlade(!), menß at affbie suar fra Holland paa de seeneste aff bemelte Falliseau proponerte expedientier. — Herom bleff Lente og Schel effterretning giffuen. — Schel vdi Engeland bleff og derhoß tilkiendegiffuen, at vie approberte, att hand ey ennu haffuede ingiffuen hanß protestation imod de seeneste opbragte voriß og de suensckiß vndersatterß skibe i Engeland, med beffalning at affbie, huad for ordre den suenske secreterer derom skal tilkomme, og dereffter sig derudi med hannem att conformere.

Den 10 haffde voriß ministri conferentze med den hol: Goes effter hanß begering anlangende handß seneste memorial, og bleff hannem paa voriß wegne insinueret, att relaxsationen aff de anholte skibe paa begge sider kunde scke imod enden aff denne maaned, dog at de 6, som i Seland ere opbragte og bewisligen tilhører voriß vndersatter, effter voriß forrige resolution derudi med bliffuer begreben, saa og faststillet, at hoffuedt forliget om satisfactionen

¹ Tilføj: at.

Marts. inden 2 a 3 maaneder paa een billig og resonabel fod skulde termineris, huilket hand att refferendum har antaget. — Dette samme bleff Lente i Holland tilsent, saa og til den curbrandenb: envoie Falliseau deraff communication giffued.

Den 13 bleff Lente effterretning giffuen, saa og Sckel i Engeland dett suar fra Suerig paa voriß sckreiffel[s]e, som sig megett wel erkleret haffuer, for att betiene sig aff og at betage derved den impression, som de der har hafft, at Suerig ey var sindet oß at beiffalde i den med Holland haffuende differentz. — Derhoß fant vie for gott at affbie, huad suar fra Holland paa det med Faliseau concerterede expedient vil følge, førend til naaget viidere paa den hol: residents seneste memorial at resolve. — Dog bleff med hannem en conferentz holden og hannem insinueret, at relaxsationen paa bege sider kunde scke ultimo Martij st: vet:, og til handlingen om satisfactionen kunde i steden for 2 maaneder 3 tagiß, om det saa snaart ey kunde til ende bringiß.

Den 16 bekom vie breffue fra Holland, at aff de 6 skibe, huiß relaxation vie med de andere haffuer stipuleret, 4 var resolveret at løß giffue, saa att preliminar forligen nu ickun paa 2 skibe ankommer.

Den 19 bekom vie effterretning fra Holland, at staterne endeligen haffde resolweret at løß giffue de i Seland opbragte skibe, som voriß vnder-satter tilhører, vden tou, huoraff det ene er funden at vere lat med contrebande, og det andet at tilhøre Frantzoserne, saa att nu inted viedere kunde hindere og opholde relaxsationen paa bege sider. — Herom haffuer voriß ministri nagele gange confereret med Falliseau som mediations minister og Goeis, og bleff til slutning aff oß sammetid resolveret, at herppa den 7 Appril nest kommende relaxationen aff de arresterede og opbrachte skibe paa bege sider kunde sckee, dog at saa fremt ey bewislig kunde gioriß, at det eene aff bemelte to skibe eller vaarene Frantzoserne til hørte, samme skib savel som de andere bleffue restitueret, og for det andet, foruden huad contrebande varene angick, satisfactionen ved hoffuet tractatet giffuen, saa som vie sielff vil straffe proprietariene at haffue intagen contrebande imod deriß eed. Derhoß bleff og atter som en condition stipuleret, at hoffued forligget skal i 2 a 3 maaneder til ende bringiß. Huilken declaration vie lod extradere til Fallisav og Goes saa og til Lente i Holland sende, og kan suaret derpaa foren den 7 April indlobe.

Den 19 fant vie og forgott, att Schel fra Engeland skal rapelleris, saa som varende campannie det, som forreffalder, ved raad Pauli nocksom kan i Engeland i agt tagiß.

Den 27 sckreff vie til kongen aff Engeland for att rappellere Mogens Schel og gaff hannem derhoß ordre med det første at komme tilbage igen og i medlertid raad Paulij correspondentzen at opdrage.

Den 31 bleff Sckel effterretning giffuen, at vie vilde lade anholde vdi Norg de franske armateurs effecter, effter som de en engelske prise haffde opbrendt strax vnder Christiansand festning.

Camer og Finance.

Marts.

Den 3 beffant vie for gott, att contributionerne i greffsckaaberne skulde for dette aar paa samme fod vdsckreiffuiß, som i dett forrige er scked, nemlig paa $\frac{m}{50}$ rdl: fra helle landet.

Den 10 beffant vie forgott att tage aff voriß vndersaater paa lifff og løsse renter en sum penge aff $\frac{m}{500}$ rdl: for at affbetalle de effterstaande nodwendigste giæld, i serdelißhed hoß hollemmen og militien, huorudi sckal og maa regniß de capitalier, som universitetet, kirker og skoller haffuer att vdsette, og dennem der imod en viß inkomst, som aldrig kan manquere, til forsickering forskreiffuiß.

Den 13 bleff aff oß resolveret at optage hen til $\frac{m}{500}$ rdl: paa løß og lifff-rente og aff academiet eller universitetet her i byen Kiøbenhaffuen 50 a $\frac{m}{60}$ rdl: paa 10 aarß tid og giffue derimod saadan forsickering om betalling, som een huer sielff kan foreslage, tie voriß alworlig villige og intention er at vnderholde og retablere crediten, og at det aff voriß successores tilborligen sckal effterleffuiß. Samme penge sckal anwendiß til hollemens, militiens og en del civil estatens resterende giæld.

Den 17 bleff oß¹ adskillige benaadinger og expeditioner, som Guldenlew endnu begierer, anlangende Varell og naget andet godß, som handß gemallin² er tillagt i det siste forlig med dett aldenburgscke huß, og bleff alt aff oß i Guldenleuwes consideration tilstaaet og bewilget. — NB. Ved denne forlig med det aldenburgscke huß effter Bretenauß opsat og vdregning vinder vie hen til 12 tønder guld capital, huilken forlig Guldenlew fra begyndelsen meget haffuer facilliteret, derforre vie og hannem og hanß sønner og deriß mandlige arffuinger paa dett Varelscke haffuer expectiveret effter den vnge greffuiß aft Aldenburgs død³.

Den 21 haffde voriß commiterede conferentz imellem sig effter voriß ordre til att reglere alting anlangende den ny forstreckning offuer voriß vnder-satter og betiente intil $\frac{m}{500}$ rdl: paa lifff eller løsse renter.

Den 23 bleff oß herom relation giort, og sagen fulkommen adjusteret.

— Bleff gott funden, at ennu en god quantitet croner saa og 8 s: stycker i Gelyckstad skulde myntiß og derom en ny accort med den Jøde, som er myndtforleger⁴, oprettiß; — iligemade at de hamborgscke skibe, som vil gaa paa Hitland, sckal giffuiß passer imod den recognition til oß aff 10 duca: for it sckib, som er under 20, og 1 md:⁵ for huer lest aff it sckib, som er offuer 20 lester.

¹ Her mangler Ordet: forelagt eller et lignende.

² Ulr. Fred. Gyldenløves tredje Hustru var Grevinde Antoinette Augusta af Aldenburg.

³ Den unge Grev Anton af Aldenburg (f. 1681) døde 1738.

⁴ Jakob Ephraim, «Münzverleger» i Glückstadt.

⁵ Orig.s Skrifteegn kan ikke godt læses anderledes end som Md. (Mark dansk?), men i Følge Konseilsprotokollen skal det være Rdl.

Marts.

Den 31 comiterede vie commendanten i Rensburg¹, gen: superintendenten vdi fyrstendomene og ober krigs commissarien² at vere inspecteurs offuer bygningen aff den ny kirke sammesteds, huortil vie forerer 3000 rdl: aff voris eget kammer foruden andere intrader, som er og sckal dertil anvendis.

— Kom ogsaa cammer raad von Feldens sag til ende, og pardonerte vie hannem hans forseelser i mod en summa aff 20,000 rdl:, som aff hannem bar sckal erlegis ved voris pardons revocation³.

Cantzelie. Justis. Politie.

Den 10 gick en sckarp ordere til baron Kilmanseck paa Wansbeck for att haffue imodhandelet een beffalning, som aff voris regering til hannem er expederet anlangende en Jøde, som i Hamborg tyverier sckal haffue beganget, og huilken han, baronen, i lige vel vdi protection haffuer taget og dermed offuertredet sine privilegier⁴. Regeringen haffuer hannem declareret en straff aff 5000 rdl:, huor for hannem bør at gjøre os tilbørlig affdrag, saa fremt hand vil beholde hand privilegier og ey ved fiscalen paa widere straff for hand vlydighed sckyl til tallis.

Den 17 gick en vdforlig ordre til regeringen i Oldenburg anlangende de betiente, som ved voris reglement vdi aar ere reducerede og affschaffet, saa bleff og rad Henneman for hand forseelse⁵ i tou tusende rdl: straff declareret, andre til excempel.

Den 24 gick ordere til resident Wagener i Lybek at giffue Wiken paa Meüsling⁶ til kiende i vor naffuen, at hand paa den keiserlige residents⁷ begering vel maatte anholde de vitieuse penge, som paa hand gaard maatte passere, men at os og ey keyseren deroffuer at disponere tilkomer, og sckal hand os fliteligen refferere, huad derudi kan forrekomis.

Militer, til lands og vands.

Den 3 resolveerte vie paa gen: leut: Schackis memorial om den reparation, som paa werkerne ved Christ: haffuen her vdforderedis, huilket dett siste hoye vand haffde foraarsaget, at samme reparation forst og fornemeligst

¹ Generalmajor Andreas Fuchs.

² Ehrenfried Amthor.

³ Krigskommissær Ernst v. Felden i Oldenburg var bleven arresteret 1692 paa Grund af Misligheder ved hans Regnskaber (Geh. Arch. Aarsberetn. VI. 335 f.; VII. 11, 34). 12. Maj 1694 fik Feltmarskal Wedel Ordre til at løslade ham af Arresten, efter at han nu havde indbetalt et Afdrag af 4000 Rdl. i Kongens Kasse (Inländ. Reg.).

⁴ Jakob Levin Arends havde berøvet et Par hamborgske Borgere nogle Juveler og var derpaa flygtet til Wandsbek, hvis Ejer, Baron Fr. Chr. v. Kielmansegg, tog ham i Beskyttelse og vægrede sig ved at udlevere ham trods gjentagne Ordre fra den kongl. Regering i Hertugdømmerne, hvorved han overskred de Godset givne Privilegier.

⁵ Kaspar Hennemann havde bl. a. gjort sig utilbørlige Pengefordele.

⁶ Gottschalk v. Wickede paa Moising (ved Lybek).

⁷ I Lybek.

fick att scke, og at de dertil vdkreffuende 544 rdl: for dett første fick at tagið ^{Marts.} aff de 3000 rdl:, som til fortificationen her i Kiobenhaffuen i aar allerede var anordenet.

— Bewilgede vie camer junker Adeler¹ at maa nyde for betalling 8 6p:, 2 4p:, 4 3p: jeren stycker saa og 500 kuler aff alleslagß, og beffallet, at for de deraff kommende penge andere stycker, som tienligere vere kunde, skulde i steden kiøbiß. — Den 6 beffallet g: maj: Gewike til Croneborg att giffue agt, at ingen baadß folck fra Helsignior eller der omkring bleff tillat att begiffue sig paa de herfra til Franckrig segellende skibe, som ere fremmede, og i ser paa den franske fregat, som her i vinter liget haffuer og sig nu til Dunkerken agter att reise, og om hand naagen maatte finde, da at lade dem i festningen arrestere og oß sligt at berette.

— Paa deputerternis memorial resolverte wie, at det krud, som i Fride rigsßort er forderffuet, skal om giøriß, og at med g: r: Plesse om pengene skal communiceris, i lige maade det krud, som er forde[r]ffuet i Glyckstad.

Den 6 gaff jeg greff Friderich Allefeldt vnderhanden, in til voriß nermer willie ey widere ennu att lade sig det forlyde, ge: major schargen og til sagde hannem mündtlig, att naar han kom en gang hiem igen, att han og skulde beholde det regiment, hand haffuer², NB. om hand icke da opnaar hoyere amploy.

Den 10. Saa som admiral Spahn in gaff it memorial, at handß instrux som holmenß admiral matte i naaget foranderiß, huilket vie ey consenterte, saa som en, som kom effter hannem, der ved skulde bliffue, saa haffuer vie dog, hannem att for nøye, giffuen hannem frie for cantoris forsuar³ og dagelig opvartning paa hollemen, dog at beholde flitig opsyn og waretegt som før.

— Til Rensborg arbeid er vdi aar commenderet 20 compenier, 4 aff dron: r:, 5 aff p: F:, 5 aff p: C:⁴, 3 aff de judsck, 3 aff de fynscke, og er ob: anbefallet at holde sig ferdig til att were der medio Aprilli.

Den 17 resolverte wie, att den skade, som dett høye wand ved Hilterschance haffuer giort, forderligst skal repareris, huortill extra er bleffuen anordnet 200 rdl: foruden 10,000 fassiner og 6000 pele.

— Paa admirals Spahns memorial resolveret, at altid 4 og i det minste 3 aff de deputerede de ordere, til hannem maatte affgaa, skulde vnderckskreiffue, og om naget anbefalliß motte, som voriß tieneste skadelig were kunde, da de deputerede sligt at forrestille, saa det kunde enderiß, og huis ey effter sadand forrestilling matte remedieris, da oß sielwer det til kinde att giffue til widere voriß resolution.

Den 24 resolvert vie effter stattholder Guldenlew forstilling, at aff

¹ Fred. Chr. Adeler. Han ønskede disse Kanoner og Kugler til Udrustningen af et Skib, han havde i Norge.

² Fr. Ahlefeldt var Chef for Prins Georgs Regiment. I Maj 1694 stødte han til det i Brabant.

³ Han fritoges for Ansvaret for Ekvipagekontorets Bøgers Indrettelse.

⁴ 3: Dronningens, Prins Frederiks og Prins Christians Regimenter.

Marts. Trunhiems magasin 7 a 800 tønder rug og 200 tønder auvere vdlaaniß maatte til almuen og de nødtørfftige i Trunhiems stift, huilket inden winter lige saa gott og dygtig igen inleweriß skulde. — I lige maade bleff Guldenlew beorderet at lade de trafficerende vdi Norge ansige, at de nu vbehinderet deriß fart igen kunde fortsette, og at magistraten i stederne kunde til kiende giffuiß, at bods folket nu for dett første ey til nagen eqvipague behoffuediß.

— De 20 comp:, som wed Rensborg sckal arbeyee(!), er beorderet att inrette deriß mars, saa de medio Aprily ved Rensborg kunde campere.

— Oberst og landdrost Tomas Bülaw bestillet til lige at were brigadier til hest. NB.

Den 27 bleff captein Biørensen beorderet, att saa snart s[o]m suenscke convoyer hos hannem var ankommen, skulde forsette sin reisse, og huiß bemelte convoyer icke maatte vere ankommen eller ariveret, da icke lengere den at affbie endsom til udgangen aff nestkommende April maned og da vden ophold at hiem reise med voriß og de suenskiß vndersatters skibe at beffordere.

— Bleff beorderet en aff jagterne paa Elffuen ved Gluckstad, som aarlig pleyger att scke, paa strommen sckal vdleggiß.

— Bleff bogholderen Frantz Hendrig Sckade paa Guldenlew recommendation bestilt til att were general auditor vdi affgangene Hartmans sted vdi Norge.

Den 31 resolverte vie, att den ny kirke vdi Rensborg sckulde settiß vdi oster og wester effter g: m: Fuxsiß insente projet og ordirere(!) alle kirker saalediß settiß.

Adskilligt.

Den 15 beff voriß son prins Friderig syg, og lod, som det war naget vdsaget aff hede bøller.

Den 17 kom pockerne vd, dog beffant sig wel oppe som og til den 19, Gud were loff, enu wel oppe med it frisk hierte.

Den 31 var prins Fridrigh, Gud vere loff, igen restitueret.

Aprily 94.

Keyserl: hoff. Reigßtag til Regensburg. R: stete. Spannen.
Portugal. Pohlen.

Den 3 gick voriß resckreibt aff til staden Lübeck anlangende voriß vndersaatter deriß capitalier dette aar sckulde betalle. Derhoß erinderede vie magistraten alvaarligen at b[e]talle i lige maade renterne, saa fremt vie sckal haffue aarsag at lade det forbliffue ved seeneste forlig og reces.

— Bleff rad Piper til Regensburg beorderet at forsickere cur fyrsterniß aff Trier og Pfaltz gesanter, at saa fremt deriß principaler naaget viderligt sckulde anmodiß for deriß mod den 9de electorat hidintil giorte og fremdeliß continuerende opposition, de sig paa voriß assistance sickerlig kan og maa forlade.

Den 7 bleff til Piper beretted, at cur Brandenburg paa ny offuer handß April. conduite haffde klaget, til handß videre erklering. — Den 10 fick Piper order at giffue den suenske minister til kiende, huor angenehm os haffuer weret at fornemme den favorable ordere, som hand saa wel som andere om voriß differentier med Holland haffde faaet. — Den 14 gick ordre til Piper at were første aff Øttingen¹ befforderlig i handß begering at admitteris i det fyrstlige collegium. Vie suarte sielff samme fyrste om samme saag.

Den 21 gick ordre til raad Urbig, att nar hannem den protestation fra Glyckstad tilskickendiß vorder, den til keyseren att offergiffu[e] (angande den autoritet, keyseren sig vdi den preste strigighed(!) vdi Hamborg wil tilegne i mod voriß jura). Vie fant dett for gott att giøre det tillige med Gottorff for att forrecome al ombraje og jalussie hoß andere der med att betage.

Saxsen. Brandenb: Bayern. Pfaltz. Meintz. Trir. Cøllen.
Gottorff. Zel. Hanover.

Den 3 bleff oß reffereret, at curfyrsten aff Brandenburg sckal were meget ombrageret offuer den her verende polniske envoyes² negotiation. Vie lod Fallesau derpaa suare, at denne ombrage ey var funderet, thi heller negotiationen ey andet concernerte end kongenß aff Polens inclusion i voriß tractat med Suerrig om commercierne, huilket curfyrsten ey kunde prejudicere.

Den 13 bekom jeg breffue fra min syster curfurstinden aff Saxsen, att det war der nu alt wel der og vden fahre, og att greffind: Rockelitz war hasteligen død aff børne kopper³.

Den 17 skreff vie et compliment breff til curfyrsten aff Trir, saa og it andett til margref Luis aff Baden, som rad Piper dennem sckal insinuere paa handß reisse til varme badett ved Emsen.

Den 28 expederede vie Haxthausen⁴ til at reise til Berlin ved det brandenb: hoff, og gaar hanß instrux fornemlig derhen at giffue agt paa huad passerer, saa og ved det saxsiske hoff, for at proffitere deraff til en nermere forlig med den ene eller den anden effter tidenß leylighed.

Wolffenbuttel. Munster. Hessen. Mekelenburg. Saxsen
Lauenburg. Darmst: Gota. Wirtenb: Plon. V: Wirtb:

Den 2 fick vie breffue fra Wolfenb:, som alt forhaabning betager at hindere excecutionen aff den med Holland oprettede tractat, menß at derimod bege hertuger vare inclineret at giøre en nermere forbund med oß og Münster, og at h: Ant: Vld: gierne saa, at til den ende een conferentz eller congres i Hamborg anstiltiß.

¹ Fyrstendømmet Oettingen i det nuværende Bajern. Den da regerende Fyrste var Albrecht Ernst II.

² Moreau.

³ Jvfr. ovfr. S. 250.

⁴ Anton Wolf v. Haxthausen, Gesandt i Dresden.

April. Den 6 fick vie breffue fra Wolffenbüttel, at tractated med Holland paa ny sig accrocherede, og at hertog Ant: Vld: endnu formente at affbryde den, saafremt en god resolution snaart skulde komme fra Franckrig. — Bleff til Meinke rescriberet paa hans forste breff, at vie oß denne congres vel lod beffalde, saa fremt bispen aff Münster der til i lige maade kunde disponeris. — Gick iligemade ordre til Eherenschildt at recomendere bispen aff Münsters general Schwartz samme congres. — Den 10 bleff Eherenschilt anbefalet til den munsterge ge: lu: Schwartz vitløfftigen at sckriffue og hannem fraa rade, at bispen ey burde att sende sine truper til Reinen, saa som Hanover allene beholt dene somer 11 regementer hiemme hoß dennem.

Den 10 fick raad Meinken ordre at confirmere h: Anton Uldrick i handß tagene resolution, tractaten med Holland for sin person ey att ratificere, saa fremt handß derhoß giorte monita ey skulde tilstaaiß.

Den 21 gick ordre til rad Meinke, at saa som wie haffde effterretning fra Holland, at naar først Wolffenbytel haffde ladet marsere sine til statterne paa ny offuerlatte truper, Engel: og Holland da strax sckal gjøre difficultet, seperat articulen aff seneste tractatet at ratificere, skulde hand h: Anton Uldrich derom giffue effterretning og hannem anrade, ey at lade samme truper marcere, foren ratificationen er sckedt. Derhoß bleff hannem og notificeret, at bispen aff Münster ey syntiß at wilde sckicke naagen til Hamborg, og derffor best var, den ny acte ved sckreiffig communication at affgiore, om der ved h: Rudolf August des mere at vinculere.

Den 24 bleff projektet aff en ny acte eller forbintlighed imellem oß, Münster og Wolfenbuttelt hen sendt til bispen og h: aff Wolffenbuttelt, med begering oß deriß mening deroffuer at lade tilkiende giffue til sagenß videre adjusterin og sluttning.

Franckrig.

Den 10 gick ordre til Meiercron at pressere paa ny betallingen aff de endnu resterende ratzeburgscke penge eller subsidier, saa og at urgere een ordre til ambassadeuren til att trede med voriß ministriß i en eventual concert imod Engel: anlangende voriß vndersatterß der opbragte sckibe, saa og om at reassurere tractaterne med cur Saxsen, saafremt sig naagen occasion der til skulde presentere, til huilken ende vie Haxthusen igen afsente til Berlin for at vere des nermere alting i agt att tage. — Vie lode og Franckrig derhoß communicere, huorlediß vie bispen aff Munster haffuer dissuaderet, nogle aff sine truper til Reinen at lade marchere, i hensende Hanover 11 regimenter denne sommer i landet beholder.

Den 17 lod vie Franckrig wide, huad de keyserlige minis: paa ny imod Urbich haffuer temogneret om freden, nemlig att alting paa Strasburgß restitution ankommer, dog stilte vie derhoß til Franckrigs egen behag, om og huad derudi videre kunde vere at forrette. — Same dag lod oß ambassadeuren vide, att handß konge ey lengere intil den 20 May vil were forbunden til de aff hannem proponerte fredß conditioner. — Vie remitterede og same dag paa

ambas: ansøgning en viß straff, som en hanß domestique burde haffue betallet, April. fordi den samme haffde ladett døbe hanß baren i ambassadeurens capel, dog det uden consequentz, som ambassadeuren er vedgaan og sig vel fornøyet. — Bleff Meiercron anbefallet at giøre ennu videre instantz paa dett reglement, som er i Franckrig giort anlangende de neutrallers faart, huo icke gandscke opheffuiß, dog i regard voriß og de suensckiß vndersatterß elucidaris og i serdelished det 3 articul opheffuiß maatte, huorved passerne, som ere giffuen paa it sckib, som ey sig i dato aff passet haffuer beffundett vdi een aff deß haffne, som passen haffuer vdgiffuen, ey vilde for güldig agtiß, som dog offuer slig casus sig kan tildrage, og i ser med sckibene, som paa fremmede steder kiøbiß. — Dete bleff Luxdorf i Suerig not: den 20, for att de deris secreter i Frankrig paa samme maade kunde instruere, som vie Meiercron giort.

Den 24 bleff til Meyercron skreffuen og derhoß til Franckrig communiceret, huad om freden fra det keiserlige hoff videre var inkommen, alle der hen gaande, att Strasburg maa bliffue restitueret, om ellers fred sckal giøriß. — Hand fick og beffalling videre at insistere om restitution aff voriß holstenscke acter, som fra Speyer til Strasburg ere ført, og saa fremt originalerne sckulle difficulteris, sig daa med de offererte vidimerte copier at contentere.

Suerig.

Den 9 bleff Luxdorff til skicket, huad vdi den hollenske sag voriß seeneste resolution har weret, med ordere at communicere det til kongen aff Suerrig og giffue derhoß til kiende, at saasom vie der ved alle facilitet, som Holland har kundet begere, haffde ladet see, vie oß og sickerlig paa Suerigß assistance forlode, om sagen endnu sckulde komme til vitløffthighed.

Den 16 bleff atter til Luxdorf skreffuen for at tacke kongen aff Suerrig, at haffue paa ny ladet affgaa saa favorable ordre om voriß different med Holland til sine vdenlandiske ministrer.

— Herhoß skickede vie til Lycksdorf det begeert contrafey aff voriß syste[r] Uldrik Eleonor, den gang hund var vng, for enke dronningen vdi Suerrig.

Den 30 communicerde vie til Suerrig, huad fra Franckrig senest var inkommen anlangende caperierne, nemlig at Franckrig var sindet at lade de neutrallers commerce u-turberet, saa fremt allierterne vilde giøre dett samme. Vie lod derhoß i Suerrig forsporge, om det ei behøffuediß at giøre derom alvorlig instantz hoß allierterne.

Engeland. Holland.

Den 6 kom suar fra Holland paa voriß seneste resolution anlangend relaxsationen aff de paa bege sider anholte sckibe. — Den 7 haffde voriß ministri conferentz med resident Goes og bleff om alting, huad preliminar forliget angaar, d'acord, og tackede oß residenten samme afften, at vie haffde villet tilstaa det, som staterne endnu haffde begeret, huilket derudi hoffvet.

April. sagligen bestaar, at vie tiden aff 3 maaneder, i huilket hoffuedforlig sckal til ende bringið, tilfoyeð(1), om det ellers var giørlig. Dagen til relaxsationen bleff aff oð determineret paa ny paa den 20 April. Vie lode hoð declarationen, som herudoffuer til residenten aff vorið ministri bleff extraderet, denne clausul anecteret, at vie forhaabte, staterne saadan ordere til derið minister om hoffued forliget sckulle giffue, at oð ey bleff aarsag giffuen til andere resolutioner at trede og de med Suerrig tagene mesures endnu hereffter til effect at bringe. — Dette samme bleff til Lente i Holland sent copien saa og til Schel i Engeland og de fremmede her verende ministri communiceret. — Den 14 gick ordre til Lente i Holland at lade sig were angelegen re: Gosis avocation at beffordere, saa som ingen bedering hos hannem er at forwente.

Den 14 bleff rad Paulli anbefallet at iagt tage alting i Engeland og eorrespondentzen at vnderholde, intil vie en anden envoge, vdi Mogens Schels sted, did affsckickendið worder. Vie bewilgede derhoð, at Paulli saa lenge isteden for 2000 rdl: sckal haffue aarligen 2500 rdl:

Den 17 beorderdis Lente i Holland, at saa som statten¹ sckal vere genegen nu att vedgaa den gamle regel: fri sckib fri godð, deroffuer sig med dennem at fornemme og til kiende att giffu[e], att vie gierne vilde emploiere vorið officia hoð kongen aff Fran:, hannem i lige made der til at disponere.

Den 21 gick ordre til Lente i Holland att sckriffue til curfyrsten aff Bayeren eller een aff handið mini: og derudi begere, att den ordre, c: f: haffuer ladet vd gaa, alle sckibe med koren vare at opbringe, maatte igen intreckið, saa som den er imod neutralitetetz retten, saa fremt vie og Suerrig ey sckulde vere foraarsaget derimod andere messüres att tage. — Den 23 fick vie breffue fra Holland, at vorið seeneste resolution der var imod tagen, og derpaa relaxationen aff vorið undersaterið sckibe samme dag var ordoneret. — Vie lod derpaa i lige maade vorið admirallitet anbefale straxsen at loð giffue de her anholte hollandscke sckibe.

Den 24 bleff dete til Lente i Holland notificeret.

Den 28 bleff Lente beffallet at divertere i tide staterne fra den mening, som de synið at haffue, at vilde ved hoffued forlig examinere paa ny huert sckib, huilket vie ey kunde tilstaa, effter som denne vd ranskning allerede her var scked og med Suerrig paa den offuergiffuene og aff kongen approberte og moderate regning sagen vden viedere chiquane affgiort, huilken metode vie vare sindet at følge.

Den 30 haffde vie regningerne for, som offuer vorið undersatterið sckade, som de aff Hollenderne har lidett, er bleffuen ved en ser commission formerett. Vie fant derpaa for gott, pa det at sagen paa engang og uden chicane kan affgiørið, at om de sckibe, som ey endnu ere effter seet, i lige maade naget vist sckal deffineris og der paa regningen til residenten Goes her leffuerið.

¹ o: Staterne.

Cammer og finance.

April.

Den 4 gjorde os geheime raad Ples udforlig raport aff voris financer, siden det hannem haffuer weret anbetrod intil dete aar og til nerwerende dato, saa man noksom derudaff kan forneme hans flid og nickerhed vdi voris tjeneste saa og den gode ordere, han derudi stillet. Ellerß som hans vpsalighed hannem suart incommoderer og hand derffor begeret paa en tidlang at reise til Emser bad, saa haffuer vie hannem det permitteret, dog att alting i same gang, som hid intil er scked, intil handß hiemkomst sckal forbliffue.

Cantzelie. Justis. Politie.

Den 18 begynte hoyeste rett, og sad jeg sielff om morgenen vdi retten til begyndelsen aff dett nu werende aar.

Den 21 gick ordre til regeringen vdi Glyckstad at concertere med Gottorff een protestation, som saa vel paa det keyserlige hoff som i Hamborg kunde inlegiß, imod dett keyseren sig formaster at meslere sig i den hamborgscke presterß tuistigheder som en saag, huilken religionen og politien concernerer, huorudi keyseren, saalenge revisionen om Hamborgß pretenderte excemtion ey er til ende bragt, intet haffuer att beffalle, menß os som hertog aff Holstein tilkommer effter den stenborgscke forlig¹. — Den 24 fick g: r: Erenschilt ordere at forsøge hos borgemester Schaffhausen i Hamborg, om de keyserl: mandater i presterniß sag ey ere at redressere, foruden at giore deri mod nogen protestation, saa som stadenß eget interesse og deriß privilegiers maintenu der aff dependerer, sig ey i sagerne religionen og politiett angande keyserenß beffalling at vnderkaste. — Herom bleff til regeringen i Glyckstat sckreffuen, at de med protestationen int[il] widere ordre skulde indeholde.

Militer, til landß og vandß.

Den 3 gick en ordere til brigadier Pott vdi Oldenburg, att naar statholder Guldenlew det forgott beffant, skulde de paa Kniphußen ligende soldater der fra tagiß, og at ey naget enten nu eller hereffter aff det aldenburgscke huß skulde forderiß eller pretenderis.

— Major Stenvinkel ved fortificationens betienterne som oberst leutenant til fodß bestillet.

Den 7 captein Molke eit salvm conductum bewilget for at vdføre sin saag angande en corporal aff liff regim: til hest, hand ihielsckutt haffuer².

Den 17 resolveerte vie, att skibet Packan strax eqviperis for att giøre convojen med fregatten Guldenleüw, som capten Barfod comenderer, saa att købmenderne den derpaa gaande extra omkostning aparte foruden de ordinere convoye penge skulde betalle, og som til 1200 ridl: kunde anløbe.

¹ Af 1621.

² Begivenheden var foregaaet 12. Marts 1694 paa aaben Landevej omtr. $\frac{1}{2}$ Mil fra Haderslev. Gjerningsmanden maa (efter godhedsfuld Meddelelse af Oberstlieutenant Hirsch) være Christoffer Henrik Moltke, Kaptajn ved jydsk Infanteriregiment.

April. — Resolverte vie paa st: Guldenlewes memorial, at de her ankommende spanske søfolk, som paa strandene¹ spanske skibe i Norge haffde veret, motte aff de biergede midler betallið derið fortering i staden her, som anløber til 423¹/₂ rdl:, og giffue en huer 30 rdl: til reisse penge og for capteinen 40 rdl:

Den 17 resolverte vie paa deputerternis vdi comissariatetz memorial, at garden til fods de 330 rdl:, som for vacante ober officerers platz ellers skulde affdragis, motte brugis til munderingens ersettelse, som forleden aar for Ratzeburg var bortkommen. — Bleff cap: Barfod notis giffuen, at Packan med hannem convogen ad Franckrig skulle giøre, og at hand, saa snart den var ankommen og den suenske convojer sig indfunden haffde, skulde fortsætte sin reisse effter den herom giffuene instruxtion.

Den 23 gick ordre til admirallitetet at relaxcere de² her anholte hollandske cofferdi skibe.

Den 24 gick ordere effter admiral Spanhns forslag, att skibet Suedfiskan maa apteris til it orlog-sckib, som vdi linigen aff en flaade med kan slaa. — Resolvet paa g: l: Plessis memorial, at de 420 rdl:, som munderingen effter hands opsatz skal koste til at erlette mundering aff decerterte aff garden til hest ved Ratzebu:, maa tagis aff de ordinere munderins penge.

Den 24. Som kobmendene haffuer anholdet hos os, at skibet Pacan motte ennu med fregatten Guldenlew giøre convojen til Franckrig, saa haffuer vie det for gott beffundet, og giffuer kobmendene der for 2 rdl: for huer lest til convoy penge, huor om deputerterne ere beordrede, i lige made cap: Barfod paa Guldenleu.

Den 28 fant vie for gott, g: m: Suanvedel effter g: l: Plessis ansøgning hans resterende gage aff ruter cassen maa betallið, og at hand fremdelið og hereffter maa nyde handj jordegods skatter i stedet for hans gage, som sig dog mindere skal bedrage, en hans gage vdi reglementet hannem tillagt er³.

— Saa og gammel tilfforn casseret leutnant til hest Prott effter g: l: Plessis ansøgning maa nyde en rytter portion til handj vnderhold.

Adschilligt.

Den 1 bleff prins Christian sug aff børne pocker paa same maade, som p: Fridrich dem nyelig hafft haffuede.

Den 11 reiste jeg til Friderigsborg for att munstere mit stutteri og giøre indelingen aff det stuteri fra Nikøbing i blandt vorið til Friderigsborg.

Den 13 kom jeg hiem igen til Kiøbenhaffuen.

Den 15 vare vie vdi universitet og academi rojal⁴, saa og acade-

¹ o: strandede.

² Ordet er skrevet to Gange.

³ I Reglementet for 1694 er han opført med 1500 Rdl. i Gage.

⁴ Ridderakademiet.

misterne gjøre deriſſ excercitier og horte Romer¹ harangere paa latin i uni- April. versitet og Ringelmans søn² paa academiet.

Den 18 om efftermedagen reiste jeg med dronningen og p: Friderich til Jordſloff³. Anden dagen var jeg vde paa Stevens klindt, huor vandett vdi det forar haffuer bortaget mange aff de vide hugne stene, som var ferdig att foriſſ til Kiobenhaffuen. Besaa vie og dronningens stuteri og besaa sckauene. — Den 20 kom vie til Kiobenhaffuen igen, og effter beffalling haffde jeg ladet aabene breffuene aff voriſſ minist[r]i, og der aff giorte de en extract, huilken jeg mig lod refferere og forrelese.

Den 26 var p: Christian restitueret aff hanſſ børne koper.

Den 27 holte wie it diwertisemen paa Rosenborg til dronningens fødselsdag og giord begündelsen at holde en jur de collie aff elefant ordenen.

May 94.

Keyserl: hoff. Reig[s]tag til Regensburg. Reigſstete. Spannien. Portugal. Pohlen.

Den 5 gick en vitløfftig ordere til raad Urbich i Win anlangende den bruit, som der giordiſſ om voriſſ mesures, vie sckulde haffue med Franckrig vildet ingaa, for at justificere voriſſ conduite herudi og remonstrere den keyserlig hoff, at huad derudi var sckedt, dertil haffde den haarde procedurer og truseler aff Hollenderne giffued aarsag, og at ingen var forment at søge sig imod sine misundere og finde at besckytte og deffendere.

Saxsen. Brandenb: Bayeren. Pfaltz. Mintz. Trir. Collen. Gottorff. Zel. Hanover.

Den 1 skreff vie til curfyrsten aff Bayeren om den forordning, som hand har ladet vdgaa, at bemegtige sig aff alle sckibe, som med korenware sig agter til Franckrig att gaa. Vii requirerte i begyndelsen hel venligen, at denne ordere maatte igen intreckiſſ og sckaden, som voriſſ undersaatte der udoffuer er bleffuen til føyet, erstattiſſ, menſſ i slutningen gaffue vie derhoſſ til kiende, at vie deslige medfart ey kunde lengere tilsee, og forte derhoſſ naget an om voriſſ truper i Flanderen for att vise hannem, huor vrimelig det var at nyde voriſſ assistance og gjøre oſſ derimod alt tort. — Vie adresserte samme breff til Lente i Holland til at offuersckicke den til Brüssel⁴.

Den 5 fick jeg breffue fra min syster curfyrstinden aff Saxsen, at hendiſſ søn curfyrsten den 27 April ved døden var affgaat. — Den 6 lagde

¹ Ole Rømer.

² Livlægen Ringelmanns 20aarige Søn Kaspar (Personalhist. Tidsskr. 2. R. I. 60).

³ Gjorslev. Ejedes den Gang af Dronning Charlotte Amalie.

⁴ Kurfyrst Maximilian II Emanuel af Bajern var tillige Statholder i de spanske Nederlande, og det var som saadan, at han havde udstedt den Forordning. hvorover der klagedes fra dansk Side.

Maj. vie alle her cammer sorgen an effter min syster curfyrst: notification. — Fick vie og forrige dagen suar fra Gottorf anlangend protestationen imod de keyserlige mandater i den hamborgscke prest sag, at hertugen sig i alt med voriß sentiment vilde confirmere, dog formente best at vere forst at skriwe communi nomine til magistraten effter protestationens inholdt for at see, huad effect derpaa vil folge. — Vie approberte dette og skreff derpaa til regeringen i Gluckstad at concertere med Gottorf samme breff, dog forend at det fortsckickediß, oß det samme til voriß approbation att in sende.

Den 8 suarte jeg min syster curfyrstinden aff Saxsen paa hendiß notification om hendiß sonß curf: dod. Vie recommenderte hende derhoß att søge at bringe den anden¹ paa bedere tanker, i serdelißhed sig ey for vit med Hanover att inlade.

Den 11 fick vie breffue fra Dresen, at h: Fridrich Aug: allerede haffde antredet regeringen, saa som enken aff handß døde broder ey skal rede til barsel. — Den 12. Saa som cantzelleren aff Gottorf² er i gen kommen for at reassumere de forrige tractater, i serdelißhed anlangende vnderholding aff it aff voriß regiment dragoner paa nagele aarß tid, saa lod vie beffalle, att voriß ministri skulde holde conferentz med hannem for at fornemme handß proposition, til voriß widere ordre.

Den 14 confererede naagele aff voriß ministri med den gottorffscke cantzeler, huiß proposition derudi bestod, att hand var beorderet at reassumere tractatet om dett regement dragoner, som hertugen wil offuer tage at vnderholde paa tre aar, eller i steden aff et præcipium aff contributionerne infri voriß obligation til voriß syster p: Frid: Amalia paa $\frac{m}{50}$ rdl: — Vie resolverte derpaa at bliffue ved tractattet om regimentet, i henseende att qvarterene i Holsten for voriß truper ere for knappe, saa og at denne vnderholdning vil komme hertugen at staa hen til $\frac{m}{100}$ rdl: vdi tre aar. Vie lod oß ogsaa forrelse seneste projektet, som herom war forffattet og aff oß da approberet, dog at i eden, som regimentet skal giore til hertugen, den oß forhend giorde eed og pligt bliffuer fulkommen ved sin krafft og for oß ogsaa reserveret. — Den 18 fick vie og notifications skreffelse fra cur Pfaltz offuer handß broderß hogteusch mesterß dødelige affgang³, og suarte vie strax derpaa med behorige condolliance. — Bekom wie og breffue fra Dresden, at voris syster curfyrstinden aff Pfaltz aff een brøst sygdom endnu sig ved sengen holder og ey skal vere vden faare.

Den 18. Vie fant derpaa for gott at lade Haxthusen beordere, huorlediß hand sig haffde at forholde, saa fremt hund imod forhaabning med døden skulde affgaa.

— Vie lod efftersee, om voriß syster c: f: aff Saxsen ey er berettiget

¹ o: hendes anden Søn, Frederik August, som nu succederede Broderen.

² Baron Chr. Ernst v. Reichenbach.

³ Kurfyrst Johan Vilhelms Broder Ludvig Anton døde 4. Maj i Lüttich, hvor han kort forinden var bleven Biskop.

at pretendere paa hendiß sonß affgangene cur fy: allodial arff. — Menß effter Maj. pacta familie i same huß, saa og saa lenge den anden son leffuer, fant vie ey, at hund kunde naaget der paa pretendere, menß skulde hand ogsaa ved doden vden liffiß arffuing affgaa, er voriß syster vden tuiffuel universal hæres, dog wil vel en stor qvestion moveris om geldenß betalling, bege eller de forige curfyrster haffuer giort, huem det sckal betalle. — Vie fant for got, att herpaa i fremtalen sckal vigileris.¹

Den 23 haffde den cur saxsiske cammerherre von Posen², som oß doden aff den forrige curfy: notificerede, audientz hoß oß og voriß huß uden ceremonie til Jegersborg.

Den 24 bleff hand igen expederet med et recreditif og present, og drog hand herfra til Suerrig. — Vie suarede og voriß syster paa det breff, som Pose oß med bragte fra hende. Vie melte i voriß om hendiß arffue godß aff s: c: f:, som er allodial godß. — Den 25 kom breffue fra Saxsen, at Schöning³ kommer løß igen, og denne cu: fy: har ingaad conditionerne med keyseren derom, i ser Bømenß admission i cu: fy: collegium er aff stor consequens.

Den 26 fick Haxthusen ordre att begiffue sig ufortøffued til Dresden for at afflege condolentz og congratulationß compliment hoß den nu verende cur fyrst, at søge at renuvere den med den affdøde oprettede deffensiv alliance, saa og at hindre saa meget muligt renovationen aff den fortrollighed, som var imellem den forrige cu: fy: og Hanover og der til sig Schonningß assistance at betiene.

Wolfenbut: Munster. Hessen. Mekelenburg. Saxsen Lauenburg.
Darmstat. Gota. Wirtenb: Pløn. V: Wirt:

Den 1 suarte vie hertugen aff Pløn paa hanß sckriffelse, huor udi hand oß gratulerer offuer preliminar forlig med Holland. Vie recomenderte hannem derhoß generalliter beffordringen aff hoffued forliget, og anlangende en nermere forbund med allierterne at vie det lode forbliffue ved voriß seeneste erklæring, huor paa vie allierternis videre avance ville vere forwendiß.

Den 11 fick vie et contre projet aff en ny acte aff forbund i mellem oß, Mynster og Wolffenbut: fra bispen, og saasom det er i substantz med voriß conform, approberte vie dett samme i alle maader. — Den 12 bleff dett til bispen notificeret saa og til hertugen aff Wolffenbu: ved Meinken og ham derhoß voriß ratification tilsent til at vdvexselle samme imod den wolffen: for at vinde tiden, om dennem ellerß bemelte project skulde behage. — Herhoß bleff Meinke anbefallet at recommendere bege hertugerne secretessen aff disse

¹ Den følgende Notits: «Den 19 reiste hertuginde aff Beck» er overstregtet.

² Karl Gottfried Bose.

³ Hans Adam v. Schöning, kursachsisk Feltmarskal, var 1692 bleven tagen til Fange i Teplitz af Kejseren, der var fortrydelig over hans Ledelse af den sachsiske Politik (Allg. Deutsche Biographie XXXII. 309 f.).

Maj. afferer og at hindre saa meget giørlig, at h: aff Pløn inted derom maa bliffue communiceret i hensende aff hanß tjeneste hoß allierterne.

Den 25 fick vie fra Wolffenb: og Holland tillige copierne aff den wolfb: seeneste tractat, og ere de secrete articuler ganscke bleffuen rejteret, saa at tractatet ey meget duger. — Den 26 bleff og til Eherenschildt i Hamborg sckreffuen at tacke bispen aff Münster, at hand oß haffde vildet notificere marchen aff handß contingent, huilket vie forhabte saalediß skulle employeris, at hand dett altid, om for nøden var, kunde revocere. — Herhoß bleff aff bispen begeret at lade oß vide handß tanker og sentiment offuer den wolffenb: acte, som naget er foranderet i henseende til voriß og bispens pro-jetter, dog i substantz og hoffued sagen mesten del det samme. Vil bispen den ratificere, vil vie dette samme giøre og bier ickun effter handß suaar.

Frænckreig.

Den 8 bleff til Meiercron rescriberet att giffue effterrettning til Franckrig, at vie ey manqverede at vere allerede betenckt paa til att angajere den itzige curfyrst aff Saxsen sig med oß og Franckrig at sette, item att saasom i fredenß negotiation ey videre var at progredere, saa lenge icke et contre eller ny projet bleff formeret, vare vie med Franckrigß gottfindende vel intentioneret at lade her med ambassadeuren et opsette, og naar Franckrig det haffde approberet, da at lade dett communicere til de keyserl: ministrer for at forsoge, om paa saadan een vey og methode freden imellem keyseren, Spannen og Franckrig kunde til vejge bringiß.

Den 11 bleff oß herom et projet, som ob: sechre: Jessen haffde opsat, forrelest, huorudi Strasburg i mellem de platzer, som til riget sckal restitueris, er bleffnen opffort, dog at alle ny fortification: om staden sckulde raseris og staden i krigstiderne sig neutral holde. — Der er og en secret articul derhoß, som indeholden var aff penge eller subsidierne fra Frankrig og aff folck fra oß til keyserenß faveur, saa at kunde fortsette krigen i mod Tyrken, om keyseren wil giøre freden med Franckrig.

Den 11. Vie approberte for saa vit førsckrewene projet aff ob: se: Jessen, huor ved oß garantien offuer freden med Suerrig saa og arbitragen offuer de udsatte poster anlangende reunionerne og naagle andere bliffuer tillagt. Vie fant for gott, at deroffuer med ambassadeuren sckulle confereris, og siden Franckrigs sentiment deroffuer inhente.

Den 14 bleff frænscke ambassadeuren tilstillet det projet, som vie haffde ladet opsette til en fredenß tractat imellem keyseren og Franckrig.

Den 15 bleff det samme til Meiercron sent, med ordre at offuergiffue det til kongen aff Franckrig, dog derhoß hannem i alle maader at henstille, om hand agter for sine conveniance at vaere, derpaa reflection at giøre eller ey. — Dersom mand sckulde spørge Meiercron ad, om vie vare sindet at tage mesures med Franck: offuer samme projet, da at suaare, at vie derffra ey wære esloigneret og ey tuiffuelede, at saa snart apprehensionen for Strasburg fyrsterne i riget var betagen, de fleste, og i serdelished Franken og

Suaben, sig for freden skulde erklere og i lige maade sig med Frankrig Maj. deroffuer indlade og sette.

Den 21 fick vie breffue fra Franckreig, at Crossy sig imod Meiercron haffde besuerget, at voriß ministry gjorde de allierede forhaabning til recuperation aff Strasburg og Luxenburg ved freden. — Den 22 suarte vie derpaa, at det ey var sckedt, og staar til Franckrig, huad de sielff derudi ville giøre og paa voriß seeneste projet om freden resolve.

Den 28 sckreff Meiercron fr[a] Franckrig, at der war liden aparantze til at beffry de paa gallerene verende reformerede, dog haffde Pompone sagt, at det med tiden kunde scke. — Paa de speyerscke acter, som oß coppierne aff sckal giffuiß, haffde Croessi begeret en liste, paa det de des bedere kunde vdsogiß.

Den 29 bleff suaret til Meiercron, at listen ey kunde giffuiß, fordie der var breffue vnder samme acter, som var offuer 100 aar gamle, huoraff vie ingen specification haffde. Vie forhaabte derffore, at icke des mindre oß bleff tillat besagte copier, og kunde i Strasburg nogen comiteris, voriß til den ende comiterette med breffueniß opsøgelse og affcopiering til handen at gaa.

Suerig.

Den 5 communicerte den süenscke envoye¹ en ordre, som fra hanß konge til den suenscke secretere i Frankrig var affgaan, anlangende dett fran-soske ny reglement om caperiet, som med voriß til Meyerkron forhen giffuene ordere er conform.

Den 14 sent vie regningen til Luxdorf, som vie haffuer med staterne om voriß vndersatterß opbragte skibe. Bleff og süenscke anvojeen her copie der aff tilstillet.

Engeland. Holland.

Den 1 bleff Lente i Holland notificeret til hanß effterretning, huad aarsagen haffuer veret, at regningen aff voriß vndersatter pretension ey endnu er blefuen til residenten her extraderet.

Den 5 bleff samme ophol atter widere excuseret, saa som vie icke alting fulkommen kunde ingiffue eller wiß vnderretning om alting haffdiß.

Den 8 lod vie til den hollandscke resident extradere voriß vndersatterß regning offuer lite skade aff armateurene, effter at vie haffde modereret deriß forderinger offuer halffdeelen. — Hannem bleff derhoß insinueret, at vie ey i saa maader kunde trede i naagen videre dispeute eller debat offuer de i regningen opforte skibe, menß vare forventendiß, at forliget derpaa bleff slutet, saasom med Suerrig var scked, huiß excempel vie herudi haffde følget. — Bleff det samme til Lente vdi Holland sckreffuen.

Den 12 bleff effterretning herom giffuen til dett keyser hoff.

¹ Anders Leyonklo.

Maj. Den 15 bleff atter til Lente i Holland rescriberet, sig offuer vorisß seneste regning med staten ey i naagen debat eller examen att inlade, menß heller handlingen herhid at forviisse, og skulde resident: her, om fornoden giøriß, klarligen for øiene legis, at alt vider examen var offerflodig og vnodig.

Den 18. Dett forskreffuene bleff til Lente atter repeteret og derhoß til skreffuen, at vie i lige maade her haffde ladet efftersee, huad for fundament caperne haffde allegeret til at justificere derisß opbringelse aff vorisß vnder-saatterß skibe, og der paa behørigen reflecteret.

Den 28 bekom jeg it breff fra min broder prins Georg i Engl:, huor vdi hand beretter, at det synisß, at allierternis store desseiner vil bliffue til vandß dette som det forrige aar og aaringer.

— Beretter Paully fra Engel:, at knebielker vil de der regne med vnder contrebände varene, og at der for een aff vorisß vndersaatterß skib løb hazard at bliffue confiskeret. — Den 29 re[s]criberte vie der paa, at det ingen fundament haffde, saa som kne bielker ogsaa til andere ting og ey allene til skibisß eqvipaje kan brugisß; derfor kunde det ey regnisß for contrebände, vdi conventionen var ey derudi meldet, og om skibet skulde confisqveris, haffde Paully derimod sig hos conseillet at besuerge, og om det icke frugtede, da derimod att protestere.

Cantzellye. Justis. Politie¹.

Den 26 gick og ordre til regeringen i Glyckstad, ennu naget til bage att holde med affsendningen aff det gemene skreiffelse ti[1] magistraten vdi H[a]mborg vnder vorisß og hertugen aff Gottorffß signeter, for at see forst, om magistraten sielff kand holde ude de keyserl: mandater og forhindre videre commissioner vdi den hamborgscke preste saag.

Militer, til landß og wandß.

Den 1. Effter deputerternis ved land og soe estatens memorial haffuer vie resolveret, en liden reduction ved Christiansøis guarnison motte scke, saa vngeffer 1700 rdl: derwed kunde menajeris, huorom ob: Witberg² som ober commandant beorderet er.

— Resolverte vie og, at det draxholmiske jorde godß, som Jøden Texiera tilhører, som er 3000 tønder hart koren, ma købiß³, tonden offuer hoffuedet enten gott, best forarmed⁴ eller ganscke øede for sexten rdl:, som aff regimenternis casser sckal betalliß til de terminer, som best med hannem kunde

¹ Den foregaaende Rubrik: «Cammer. Finance» staar tom.

² Joh. Did. Wetberg.

³ I Begyndelsen af 1694 tilskjødede Samuel Texeira paa Faderen Manuel Texieiras Vegne den i det foregaaende nævnte Kammerjunker Fr. Chr. Adeler Dragsholm Hovedgaard med 1445 Tdr. Hartk. Gods (Trap, Danmark, 3. Udg, II. 522). I Ods Herred havde Texeira desuden 3134 Tdr. Hartk. Gods, som han ikke vilde skille ad, og det er dette Gods, som Kongen 1. Maj resolverede at købe.

⁴ «Bedst forarmet», et underligt Udtryk. Der menes: forarmet.

accorderis, og at alt det offrige goedis, som icke til rytter godß completering behoffuiß, nemlig det i sellandscke regiment, saa i blant alle tre selandscke regimenter vdi 3 lige delle skulle indeliß og derunder intilwidere forbliffue¹. — Som admirallitetes betenkende angande statholder Guldenlew pretension paa de spanscke for hanß til St: Sebastian opbragte sckib os bleff forrelest, resolveerte vie, at det ved admiralitetens kiendelse skulde forbliffue, og at Guldenlew sig for samme summa beløbende til 15115 rdl: $88\frac{1}{2}\frac{6}{5}$ β motte betalt giøre vdi det bergede spanscke effecter ved Stavanger aff det sckib, som strande, kaldet det liden baren Jesuß og St: Antonio de Padua².

Den 5 bewilgede vie g: m: Suanvedel 500 rdl: offuer hanß til lagde gage til forleden nytt aar, huilke for bemelt 500 rdl: aff ryttercasserne vdi Judland til kommende nytt aar sckal betalliß.

— I lige made sckenket ob: l: Grubiß enke³ engan for alle 300 rdl:, som og aff rytter casserne vdi Judland skulle betalliß.

— Effter voriß stattholder Guldenlews forrestilling om vndersatternist(1) trang for brød koren vdi Norge synden fieldß haffuer vie forgott beffundet, at almuen effterfølgende qvantum aff magasinerne maatte vndsettiß, nemlig aff Agershusiß mag: 400 t: rug, 1000 t: byg og Friderichstadß mag: 200 t: byg og aff Friderichßhald 300 t: byg, som inden winter igen skulde betalliß og lige saa gott vdi magasinerne igen leveris.

— Suartiß g: maj: Wibe paa handß breff aff 14 Apr[i]l, at det med den sedwanlig exercis ved land folket nordensfieldß vdi aar motte anstaa, og den gemene soldatt ey opbydiß, menß vdi qvarterene forbliffue, eff[t]er som de for mangel aff brød koren ey saa lenge fra deriß hieme kunde were, saa og att dem, almuen nordensfiß, aff magasin vdi Trunhiem aff rug og byg maa for streckiß, som syndenfieldß scker, og paa samme maade.

Den 8 resolveerte wie paa rente kamerß memorial, att sckatterne for huiß godß fra ampterne tagiß eller og fra andere proprietarier inkøbiß og til rytter godß udlegiß, aff national regimments rytter casser her effter skulde betalliß, dog derimod att komme casserne til gode, huiß som igen aff ryttergodset til andere maatt affstaaiß og selgiß.

— Beorderet captein Barfod, at hand med de vdi Fleckerøen ankommende franscke fregatter convoyen ad Franckrig skulde fortsette og giøre paa den maade, som tilføren med cap: Bart er anordenet og med hannem afftallt veret. Den ordere bleff med en expres aff Guldenlew opsent.

Den 12 resolveret, att fregatten Reyeren⁴ og jagten Eleffanten skal

¹ Resolutionens Ord ere: «Det øvrige Gods, som tilovers være kan, naar det afhændet og solgt er, som vi en og anden for kontante Penges Betaling allernaadigst ville forunde, skal indeles under alle 3 Regimenter her i Sjælland udi lige Dele og derved indtil videre og nærmere allernaadigste Resolution forblive.»

² Det maa være to Navne paa et Skib.

³ Anne Klavsdatter Dyre, Enke efter den 1692 i Ungarn døde Oberstlieutenant Gabriel Grubbe (Hiort-Lorenzen og Thiset, Danmarks Adels Aarbog 1895, S. 163).

⁴ c: Hejren.

Maj. eqviparis, den forste att gaa til Sundet og der lige, den anden for att føre h: aff Beck gemallin og hendiß syster abtistin aff Itzehoe kloster¹ til bage igen til Konigßberg.

Den 22 bewilgede vie, at det hollendiske ostindisscke schib, som aff storm og vweyer var i Norge ankommen(1). Beorderede vie stattholder Guldenlew effter resident Gos begering, att de maa anverbe 40 bodsmend vdi Bergen.

Den 26. Sasom ober[s]te Weier ved døden vdi Vngeren er affgan, saa haffuer vie ob: 1: baron Rose igen giort til oberste.

Den 29. Vie approberte tuende aff g: 1: Schakis ingiffuene instruxioner, som hand vice comendant Bilde² og major Hirshenack i casteled Fridrichshaffen vil meddelle, sig effter att rette vdi handß frawerelse, sa som vie hannem permission vdi 4 maaneder haffuer forunt att giøre en reisse.

Adschilligt.

Den 1 reiste jeg om efftermedage til Friderigsborg og gjorde anstalt ved stuteriet der og til Esserum.

Den 2, 3 bleff vie til Fridrichsborg.

Den 4 communicerte wie der og hollte voriß almindelig bede dag samestedß.

Den 5 kom jeg hid til Kobenhaffuen igen tilbage.

Den 7 brugte jeg medicin, og om efftermedagen lod wie oß referere, huad posten med bragt haffde.

Den 10 badede jeg paa Rosenborg.

Den 14 badede jeg atter igen.

Den 15 resolverte vie, at ordenen aff elephanten den 4 Julij forstkomende med behørig ceremoni til effterfølgende fyrstlige personer skal confereris: 1. h: aff Saxsen Gotta³, 2. her: aff Wirtenberg til Stucart⁴, 3. prin: aff Wirtenberg Mumpelgard⁵, 4. landgreffen aff Darmstat⁶, 5. landgreff aff Hessen⁷, dronnings anden broder, 6. hertug aff Holsten Beck⁸. Ordens secreter skal notificere dennem det, med hosfojede erinding att sckicke eller deputere naagen med fuldmagt at antage orden og obligere sig i deriß naffuen til stauterne, i ser ey att lege den orden fra sig og imodtage en anden, som naagle andere hidindtil haffuer giort.

---

¹ Hertug Ludvig Frederik af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Beck, Statholder i Preussen, var gift med Louise Charlotte af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg, hvis Søster Dorothea Louise var Abbedisse i Itzeho.

² Oberst Sten Andersen Bille.

³ Frederik II af Sachsen-Gotha.

⁴ Eberhard Ludvig af Württemberg af Linien Stuttgart.

⁵ Leopold Eberhard af Württemberg-Mümpelgard.

⁶ Ernst Ludvig.

⁷ Filip af Hessen-Philippsthal.

⁸ Ovennævnte Ludvig Frederik.

Den 16 jagede wie vdi Jegersborg dyrhaffue vdi en jagt wogen og Maj. manqverde jorten.

Den 18 bade jeg atter paa Rosenborg og drog om afftenen til Jegersborg igen.

Same dag drog hertoginden aff Beck bort igen med hendis syster til vandß med min jagt den liden elephant til Preusen, saa som hund bekom paa hendiß fordring 1700 rdl., og rest at sckal betalliß hende vdi terminer inden it aar.

Den 21 jagede vie en jort, som lob ved to timer vdi dürhaff og fange den. Jeg folgte vdi min jagt callesche.

— Oom afften til Rosenborg.

Den 22 bade jeg atter igen paa Rosenborg.

Den 26 bade jeg atter det 5 gang paa Rosenborg, og om afften til Jegerßborg.

Den 30 war jeg hen til Friderigsborg med Guldenlew og ordens secreter Lerke for at se, om alting der war anordnet vdi kirken til riderordens seremonier.

Den 31 war vie til Freüdenlünd¹ hoß gref Revenklau og reiste samme afften til Kiobenhaffuen for at bade anden dagen for det 6 gang paa Rosenborg.

Junij 94.

Keyserl: hoff. Reigstag til Regensburg. Rigßsteder. Spannien.
Portugal. Pohllen.

Den 1 fick vie breffue fra Vin, att keyseren er sindet at introducere hertugen aff Hanover i det curfyrstl: collegium, uanset huad oposition aff førsterne saa og aff naagele curfyrster derimod hidintil er sckedt. — Den 2 gick herpaa ordre til Haxthusen saa og til g: r: Eherensckildt og Urbick at remonstrere huer paa sidt sted, til Dresden, til bispen aff Mynster ved g: l: Schwartz, Meinke til Wolffenb: og Urbig til Vin, huad farlige suiter derpaa vil følge, og at keyseren kunde tro, at førsterne ey saa rolligen sckulde ansee denne ny attentat, som med investituren var scked.

Den 9 gick ordre til Vrbick i Win paa samme maade, som den 5 dito til Lente i Holland er om meldet, og bleff ham derhos anbefallet at søge at faa copien aff den seeneste resolution, som keyseren om freden og Suerrigß mediation sckal haffue giffued til den suenscke envoye paa hanß proposition at tractere freden i Stockhollem, huilket keyseren ey sckal haffue vildet tilstaa.

Den 9 bleff r: Piper atter order giffuen som den 5 dito, saa og fulmagten sent at begiffue sig til marckgref Louis aff Baden for at søge at angagere hannem saa og ved handß formedling de bege kreiser Franken og Suaben at tage nermere messeüres med oß, Munster og Wolffenbüttel saa og

¹ Frydenlund ved Vedbæk, opført af Grev Konrad Reventlow, den senere Storkansler.

Juni. Saxsen Gota imod den 9 electorat og des besørgelige introductio. Herom bleff ved g: r: Eherenschildt til bispen aff Munster og ved Meinke til Wolf: effterretning giffuen.

Den 16 gick order til raad Piper, at naar hand haffde weret hoß prins Luvis aff Baden, da att begiffue sig i lige maade til bispen aff Wurtzburg for at soge hannem med til dett forrehauffuende gemene concert imod Hanovers interductio at bringe.

Den 28 fick vie eit breff fra kongen aff Pohlen, huorudi hand oß handß datterß gifftermal med curfyrsten aff Beyeren notificerer¹. — Den 30 suart vie derpaa med eit behørig compliment.

Saxsen. Brandenb: Beyeren. Pfaltz. Meintz. Trir. Cølln.
Gottorff. Zel. Hanover.

Den 2 bleff til Haxthausen ordre giffuen, at saasom feltmarschalk Schøning skal vere paa veye at komme tilbage igen til curfyr: aff Saxsen effter erholte frihed, at bruge sig handß assistence for at animere curfyrsten aff Saxsen ey at giffue sin samtycke til introductionen eller følge cur Brandenburgß og naagele andereß excempeler herudy, som handlede imod deriß eegen interesse, huiß ministerer alle aff Hanover var corrumperede.

Den 8 berettiß fra Dresden, at den itzige curfyrst haffde veret tre gange i fare at bliffue aff egen forseelse aff sit gewer igiel(!) skudt og deroffuer en aff sine kammerherre, Nostitz, vlycklig igiel skudt;

— og at Saxsen Weissenfels² begerte voris rider ordden aff elefanten, som nu ey kan scke, foren naagen aff gaar, som hannem derpaa skal suaariß. Saxsen Weissenfels er nu heres presumtivus til curen³.

Den 22 haffde voriß minist: med den gottorffscke cantzeler conference og leverte hannem voriß erklering offuer de puncter, som handß herre begerer att maa affgioriß i lige tid med den nermere union. Samme puncter concernerer fornemmelig Lister tolden, den gottorffscke münt, huad ved landagen, naar en skal holdiß i fyrstendommene, kunde proponeris, og jurisdiction offuer de adelige marsck godsß, huilket hertugen til halffdeelen pretenderer.

Wolffenbü: Münster. Hessen. Meckelenb: Sax: Lauenb:
Darmstat. Gota. Wirtenberg. Plon. V: h: Wirtenb:

Den 2 lod vie Münster og Wolffenbuttel proponere, om det ey var raadeligt at giffue i tiden en vigureus memorial eller declaration ind (mod den introduction aff h: aff Hanover vdi det curfyrstl: collegium) der imod til det

¹ Maximilian II Emanuel af Bajern, som 1692 var bleven Enkemand, ægtede 1694 Theresia Kunigunde, Datter af Johan III (Sobieski) af Polen.

² Hertug Johan Adolf. Han blev Elefantridder 1695, efter at i Mellemtiden Just Høg var afgaaet ved Døden (jvfr. ndfr.). Ved Ordenens Statuter af 1. Decbr. 1693 var Riddernes Antal fastslaaet til 30.

³ Hans Fader var Broder til den regerende Kurfyrste Frederik August I's Farfader.

keiserlige hoff, og om der paa ey skulde reflecteris, da at revocere truperne Juni. fra Reinen og sig det beste mand kunde imod det curfyrstl: collegium og deß forrehauffuende oppression og førsternið hoyhed deffendere; vie vilde med al voriß force der til concurere og forhaabte Franckrig derhen at bringe, at samme crone i sadan fald ey naget imod fyrsternið lande tentere skulde. — Den 8 fick wie fraa Wolf: it sckriffelße, som Saxen Gotta til dem haffde ladet affgaa, huorudi meldið, at margreffen Louis allerede sielff var inclineret til en nermere forbund med oß og de unierte førster, og at derpaa Saxsen Gotta saa og Wolffenbuttel haffde derið ministere til hannem affsckicket. — Den 9 bleff herpaa suaret, at vie haffde beffallet Piper at conformere sig i alt med dennem, som og bleff strax beffallet. Vie lod og bispen aff Munster paa ny ansøge at sckicke i lige maade vden ophold een minister til p: Louis for at profitere aff handß gode disposition.

— Saa som vie og fick den munsteriske ratification aff den oprettede ny acte, saa lod vie voriß ratification der effter vdferdige og til Eherensckildt sckicke for at lade dennem videre til Münster og Wolfenb: offuerbringe.

Den 12 gick ordre til Haxthussen paa handß seeneste relation fra Oldenborg, huor vdi hand melder, at en viß person, som formodentlig er general Baudissen¹, hannem haffde tesmoigneret, at forsten aff Ostfrisland sckal vere inclineret at sette sig med oß og Münster, ia endog tage aff voriß truper i handß land, for at maintainere sine forstlige rettigheder imod de brandenborgerscke entrepriser saa og hans, førstens, eegen landstenderne, som vnder den brandenburgscke appuy usürperer alt for store frihed. — Vie beffalt Haxthussen at sckreiwe til forbemelte person, at vie ey vare eloigneret at trede i samme concert, menß at det var nødvendig, at fyrsten sig naaget nermere explicerede om handß mening, og vilde hand lade derom forfatte et projet, kunde derwed saagen meget facilliteris, og var best at affgiøre verket i geheim vden tilsammensckilse(!) paa den fod, som senist med Münster og Wolffenbuttel er scked. — Gick ordre til g: r: Eherensckildt at sondere bispen aff Münster offue[r] denne tilsammensetelse med Ostfrisland og bispen derhoß at forrestille, at vie dett ey anderledið kunde considerere en som eit verck, huoraff gode effecter staade at forvente, saa som dog alle naboer haffde arsaag att soge forhindre, at Brandenburg og Hanover, som sig saa ner med huerandre haffde forbundet og ey andet søgte en at spille mester i bege kreiser, att fyrsten aff Ostfrisland ey ganske vnder foderne bragtið.

Den 18 fick vie et breff fra Münster, huorudi bispen begynder at betee naagen foiblesse i cur sagen, i det hand mener, at vie, hand og Wolfenb: , saafremt de andere førster icke alvaarligen sig med oß derudi setter, ey skulde vere bestant sagen i lengden at sutinere.

Den 19 lod vie suare ved g: r: Eherensckildt, at vie ey tuilt, at jo mere fyrster til oß i samme saag skulde trede, i ser Gotta, p: Luvis aff

¹ Den forhenværende danske General Gustav Adolf Bauditz (Baudissin), der tilbragte sine sidste Dage († 1695) i Ostfriesland.

Juni. Baden og markgreffen aff Bareit, og at i al tilffald vie, Munster og Wolfenb: nocksom kunde vedlige holde oppositionen imod dett 9de electorat, intil man flere kunde til sig trecke, og at dett skulle vere til alliſs voriß forkleining og prostitution, om mand skulde lade henderne siunke effter saa store hidintil betede fermitet.

Franckrig.

Den 4 fick vie breffue fra Meiercron, og gaff den herwerende franske ambassadeur oß effterretning om den battallie, de haffuer vundet i mod Spanien vdi Catalonien, som er considerabel.

Den 5 bleff til Meyercron skrewen, at vie ey forhaabte, at Franckrig for den skyld skulde vilde bliffue difficiler i fredß conditionerne, saa som det kongen aff Fra: var en des storer gloire at bruge allene handß victoire til att retablere freden i Europa. Herhoß bleff Meiercron erinderet at sondere kongenß aff Franc: mening offuer kongen aff Engeland proposition, giort til den spanske envoye saa og til de andere allierte i Holland, at wilde trede med Franc: i fredenß negotiation paa den fod aff de munsterscke og nimwegscke tractater. — Den 9 war frans: ambas: hoß oß og tackede for den vmag, som vie haffde wildet tage, at lade formere et projet om freden, menß begerte derhoß, at ennu med sagen motte tilbage holdiß, intil man saa effecten aff denne companie. — Den 11 beretter Meiercron, att hand haffuer offuleret til Croissi voriß senaste projet om freden, og at hand dett haffde antaget med it stort compliment, menß intil hanß kongiß videre forklaring deroffuer begeret, at deß inhold endnu maatt secreteris. — Den 12 suart vie derpaa, at det skulde scke, dog wilde vie forvente med det første kongenß aff Franckrigs mening deroffuer for at kunde effter tiderniß og conjuncturenis anledning sagen videre effter Franckris mening og til handß satisfaction poussere.

Den 18 fick vie breffue fra Franckrig, at Croissi haffde Meiercron til kiendegiffuen, at handß konge ey var eloigneret at gjøre fred paa den fod aff de münsterscke og nimwegscke tractater, dog ey effter allierternis mening og explication, menß at vdlade sig videre om conditionerne eller paa voriß projet kunde hand ey gjøre, i huorvel hannem skulde vere kiert, om keyseren og allierterne sig nu forst om freden til oß vilde erklere, saa som hand voriß mediation alle anderiß prefererte. — Den 19 bleff Meiercron suaret, at vie gerne vilde derhen contribuere at bringe keyseren dertil at nu først sig om freden videre at erklere, menß at dertil reqvirertis att giffue naagen anledning der til, huilked ey kunde scke foruden naagen menagement i mellem oß og keyseren offuer conditionerne, og vnskede vie til den ende, at Franckrig sig ickun en confidance om hanß rette intention offuer voriß senaste projet vilde erklere. Herhoß bleff Meiercron til sent, huad vie med senaste post om freden og mediationen paa det, som i Holland derudi er forregeat, til Lүxdorf haffde sckreffued.

Den 25 fick vie breffue fra Meiercron, huorudi hand beretter, at om

Franckrig skulde naa sin intent om freden ved Suerrigß mediation allene, Juni. nocksom syntiß, hand for voriß mediation sckyld freden ey skulde opholde, og at Croissy hannem haffde sagt, at dett ey dependede aff handß konge, til huem allierterne sig med deriß propositioner vilde adressere.

Den 26 re[s]cribete vie herpaa i alvaarlige termes, at saa som vie paa Franckrigß begering haffde allerede part tagen i mediationen ved offuergiffuelsen aff de seeneste franske fredß propositioner, vie ey vilde forhaabe, at Franckrig oß fra tractaterne eller handlingen, naar det kommer der til, skulde vilde excludere, helst efftersom hand letteligen kunde declarere til Suerrig og andere, at vilde naagen giøre nermere ouvertüre om freden, mand sig sawel til oß som til andere mediateurs haffuede att adressere, med videre. — Herom bleff med mere alwaarligen med ambassadeuren tallet og hannem derhoß tilkiende giffuen, at vie ey vel kunde til see, at der bleff giort fred, foruden at vere med andere enten mediateur eller partie.

Suerrig.

Den 8 bleff os aff den svenske anvoge offuerleveret de svenske vnder-satterß pretention paa Engelenderne med begering dem som den anden imod Spanien ved voriß ministri at appügere. — Bleff og med hannem talet om den convoy, som skal affgaa effter tractatet i Julio, at den kunde effterbliffue dette aar, menß den i 9^{bri} noget for att scke.

Den 16 bleff om freden og mediationen til Lüxdorf sckreffuen at sondere Suerrigs mening offuer dett, som i Holland derudi i nylighed er passeret, nemlig at vilde trede i handling med Franckrig vnder Sueriges mediation, saa fremt kongen aff Suerrig vilde Franck: derhen obligere at igen kalde alle reunioner og giøre fred paa den wespffalscke og nimvegscke fod. Lüxdorf sckal derhoß insinuere, at vie ey trode, at Suerrig vilde vdstille saadan en declaration og kiøbe i saa mader mediationen; item at saa fremt Suerrig haffde villet concurrere med oß i mediationen, nest Guds hielp freden alt lenge haffde kundet veret restableret i Europa til bege cronernis ewigwarende gloire; at det var ennu tid, og at viø ey vare esloigneret at soge at restablere wespffalscke og nimvegscke tractater med visse elucidationer og extensioner, som til fredenß sickerhed kunde nöwendig eragtis.

Den 19 bekom vie breffue fra Lüxdorf, huorudi han formelder, at kongen aff Suerrig er sindet at holde 2 orlogs skibe i Sundet for at protogere farten til Holland og Engeland i mod de franske capere, og at¹ hand gierne saa, at vie i ligemade 2 dertil vilde destinere.

Den 23 suarte vie derpaa, at best var forst hoß Franck: sig deroffuer conjungtim at besüerge, og at i det øffrige vie ey var esloigneret i lige maade til saadan convoy at concurrere, menß att skibene inted behoffuediß at brugiß i Sundet eller Cattegattet, saa som der ingen fare var for caperne; vie skulde

¹ Ordet er skrevet to Gange.

Juni. derffore vere aff den mening, at det ved crytzere i soen hen ved Dogersand¹ burde at scke som i forrige aaringer og paa samme fod, og at it sckib paa huer side det nocksom kunde bestille.

— Her hoß bleff Luxdorf anbefallet at vrgere paa eller hoß de suenscke at soutinere deriß tractater med Franckrig og Hollenderne anlangende regelen: fry sckib fry godß, saa og videre at insinuere om mediationen, at vie fra alle sider bliver advaret, at Suerrig dermed omgick, oß derfra at excludere, menß at vie ey kunde tro det effter den afftalle, som ved baron Jul derom var sckiet², etc.

Den 30 gick ordre til Luxdorf at tacke kongen aff Suerrig, att hand handß camerherre Tessein haffde vildet forloffue en reisse her hid at giøre for at formere een plan aff eit nyt slott, som vie med Gud er sindet at lade byge. Derhoß sckal Luxdorf anholde, at hand fremdeliß effter voriß begering maa forløffuiß sig hoß oß at indfinde, den bygning at beffordere og til perfection at bringe, dog naar hand kan fra hanß vnderhaffu[e]nde werk³ frawerendiß vere, som hand derope byger⁴.

Engeland. Holland.

Den 2 bleff til Lente vdi Holland sckreffuen, at saasom vie gerne haffde fornummed, at konger(!) aff Engel: og staterne nu sckal vere sindet at tractere offuer freden paa den fod aff de münsteriske og nimvegscke fred, og at pensionarius haffde declareret dette til den spaniske envoye, saa sckulde Lente giffue saa som i fortrollighed bemelte pensionarius til kiende, at voriß intention i lige maade derhen gick at hielpe at restablere de tuende førbemelte fredß tractater, for saa vit for enß og andenß sikkerhed det ey sckulde eragtiß nødvendig dennem noget at forandre eller at extendere, og haffde allierterne hafft til oß den confiance, som de burte, kunde vie allerede noget got til Europens tranqvillitæt kunde(!) hafft herudi contribueret. — Bleff hannem og beffallet at apugere de suenscke regninger og pretentioner i mod Spanien og giffue derhoß til kiende, at voriß vndersatterß regninger og med det første sckulde følge. NB. Disse regninger bleff oß aff den suenscke envoye den 29 May til stillet, og beffalte vie derpaa, at voriß vndersatterß fordring aff Spanien i lige made sckulle effterseeiß og derom een regning formeriß med dett allerforste.

Den 5 gick ordere til Lente i Holland at giffue rad pensionarius videre til kiende, at voriß henseende ved voriß officier til fredens beffordring fornemmelig der hen var rettet at fondere den paa forommelte tractater.

Den 12 bleff Paulli vdi Engeland beorderet ey at inlade sig i rettergang offer cp: 1: Ove Dals sag mod den engelscke captein, som hannem

¹ Sagtens det samme som Doggersbanke i Vesterhavet.

² Traktaten af 17. Marts 1693.

³ Stockholm Slot.

⁴ Om Planen at faa Hofarkitekten Nicodemus Tessin (d. y.) til Kjøbenhavn se Biogr. Lex. öfver namnkunn. svenska män XVIII. 55. Jvfr. ndfr. S. 282.

haffde affronteret¹, mens att søge ved memoriallier satisfaction hoß dronningen, Juni. og om hand den ey skulde erholde, da at lade det derved forbliffue og os sielffer reparationen viedere at søge at reservere.

Den 15 fick vie efterretning fra Holland, at nu endeligen voriß vnder-saaterß fordring var stillet i henderne aff naagele commissarier, og at Goeß med det forste skulde bliwe om staaternis mening deroffuer instrueret.

Den 16 suarte vie derpaa til Lente, at Goeß alt esclaircissement, som begertiß, skulde giffuiß, og at det var hoytid at giffue hannem fulkommen ordre, saa fremt sagen i den stipulerede tid skulde i venlighed affgiøriß.

Den 20 haffde voriß minis: conference med resident Goes offuer voriß kiøbmens regninger, og er hannem derudi gifuen alt nodig esclaircissement offuer samme saag, huilket hand haffuer taget ad refferendum.

Den 26. Aff det incident, att vie saa positivemen haffde ladet talle med franske ambassadeuren enten att vilde vere mediateur ved fredß conditionerne eller at tage parti, bleff anlednin tagen at underholde den secrete menagement om it nermere forbund med allierterne effter den hollandscke ministers Hoppis seeneste propositioner for att giffue Franckrig derved nagen jalousie. — Til den ende bleff den hverende vnge Petcum, som med geheim comission aff Holland er forseet², saa og Fallisau, til huilken hand er henvist, same dag tilkinde giffuen, at det nermere forbund endnu kunde naa sin perfection, saa fremdt oß bleffve giffuen reelle satisfaction (huilket best kunde scke ved Elfftolden) for voriß pretension til dett romerscke rige, herrørendiß aff forrige krig, saa og liqvigationen med Hollandt til ende bragtiß; huad de offrige conditioner anlangede, derom skulde mand letteligen offuereenß komme. — De haffuer taget denne insinuation ad refferendum og sig derhoß ladet formerke, at det var allierternis rette alvor at bringe denne nermere forbund til endelig sludt, og tuilede de ey, at oß i alt satisfaction skulde bliffue giffuen.

Cantzelye. Justice. Politie.³

Den 2 bleff it lene breff vdferdiget for baron Leüendal paa det gods vdi Holstein, kallet Botkamp, som hand med hanß kereste haffuer bekommet⁴, paa mand og qvinde linie, og det for Güldenlews sckuld, og sckal samme

¹ Kaptajnlieutenant Offe Dahl melder Admiralitetet i en Skrivelse, dat. Ørnen paa Plymouths Rhed 14. April 1694, at der et Par Dage forinden er vederfaret ham og hans Folk en stor Tort fra en engelsk Søkaptajns Side, idet han er bleven antagen for at være en Sørøver og behandlet som saadan.

² «Den unge Petcum», maaske en Søn af den ret bekjendte Diplomat Simon de Petcum, var kommen hertil i hemmelig Mission fra Raadspensionæren og nogle Medlemmer af Amsterdams Magistrat. Saa hemmelig var hans Sendelse, at den holdtes skjult for den herværende nederlandske Resident.

³ Under Rubrikken: «Camer. Finance» er intet indført.

⁴ Baron Ulr. Fred. Valdemar Løvendal, Søn af Ulr. Fred. Gyldenløve, var gift med Dorothea Brockdorff, Datter af Kai Bertram Brockdorff til Bothkamp. Det varede kun kort, inden de skilte sig af med det holstenske Gods.

Juni. expedition og hertugen aff Gottorff ved handß cantzeler, som her nu er til stede, recommenderis.

— Fant vie for gott, at som der sckal were handfestningger og andere breffue, som voriß hoyhed og regering angaar, vnder de documenter, som i bibilliothecken paa den runde taaren sig beffinder, at de saa og proffessornis og geistlighedß archiver aff greff Revenklau og Moth¹ sckal effter seeß, og huad oß tilhører til voriß archivo leveriß, og huad ey duger casseris.

Den 12 gick ordre til voriß committerte til landt retten i Holsstein at optage en viß sag imellem staden Helligenhaffuen og possessoren aff Boken-dorp², som haffuer ladet byge een ny veiermølle til stadens prejuditz, til voriß og hertugenß eegen videre paakiendelse og i medlertid at forbeyde alvaarligen possessoren aff godset mollen ey at bruge.

— Gick ordre til regeringen i Oldenburg at maintainere voriß liff medicus d: Ringelmand³ i possessionen aff een viß gaard i Oldenburg, paa huilken handß med arffinger pretenderete, saasom vie samme gaard, effter att den var bleffuen aff voriß cammer som os tilffalden for naagle aar siden intrectet, hannem haffuer sckienket, dog ville vie vere betenket paa at giøre hands med arffinger, forsaa vidt de kan vere berettet, for deriß pretension naagen erstattning, paa dett ingen sckal haffue sig att beklage at vere sckeed vrett ved voriß til andere schede⁴ benaadinger. I ser er een ennu aff pretendenterne, som kaldiß Knoch, boendiß i Franckfort, og haffuer en broder, som er en aff voriß geheime registrator aff de tyske afferes⁵, huilken haffuer sogt att bliffue voriß comm[i]ssarius i Franckfort, huormed hand sckal paa handß videre begering qualificeris og dermed for hanß pretension til fredß stilliß.

Den 22 fick vie breffue fra Hamborg, at i amnistien, som er bleffuen anslagen for raadhusset, ingen melding er scked om de keyserl: mandater. Vie fant derpaa for gott at lade ennu tilbageholde med den protestation, som vie og Gottorff ellerß vare sindet der i mod at lade offuergiffue.

Militer, til lands og wandß.

Den 2 resolverte vie paa g: maj: Harbois⁶ memorial, at de 2de guineske sckibe, som for 3 aar siden vdi Hamborg effter comers raad Nicolay Jansen Arffß tilladelse lossed haffde og for denß sckyuld at anholde anbefallet var, efftersom de vdi Glyckstad burde at haffve lossed, nu ubehinderet passere maatte.

¹ Hermed menes vistnok Oversekretæren i danske Kancelli Matthias Moth, der i Følge sin Stilling havde Overtilsyn med Gehejmearkivet; mindre sandsynligt er det at tænke paa Arkivaren i tyske Kancelli Johan Moth.

² Gaarden kaldes i Danckwerths Landesbeschreibung (S. 213) Bouckendorp, senere Backendorf, i nyere Tid Bankendorf. Den ejedes 1694 af Johan Ahlefeldt.

³ I den nyere Litteratur kaldes han overalt Kaspar Ringelmann, men han hed Johan Ludolf R. Han var 1679 bleven «Rath von Haus aus».

⁴ De sidste 6 Ord ere skrevne to Gange.

⁵ Karl Frederik Knoch fik 23. Nov. 1689 Bestalling som Registrator i tyske Kancelli. (Hermed rettes Angivelsen i Medd. fra Geh. Ark. og Kongerigets Ark. 1886—88, S. 258.)

⁶ Andreas Harboe var Kommandant i Glückstadt.

— Resolverte vie, at en Dunkerker caper med naffuen Jean Castier, Juni. som it aff voriß danscke skibe med koren belat til Dunkerken haffuer opbragt og der conviskeret, sckal vdi Fleckerøen anholdiß og arresteris effter participanternis(!) ansøgning, huorom og strax ordere til comedanten vdi Fleckeroen er giffuen.

Den 16. Effter g: maj: Schultzeß ansøgnin haffuer vie tillat, att handß sviger søn ob: leu: Fogt¹ maa staa som secund ob: leu: hoß oberste Brynß² fynscke regiment.

— Haffuer vie anbefallet admirallitetet at anbefalle søe estatens fiscal³ at til talle den captein paa Flyende falck, som den vdi siste winter haffuer forwarløset⁴; — sa og den, der Ørnen, convojen, haffuer bort sat paa de franske küster⁵; — saa Bieørensens, som Delmhorß, og Ritz⁶, som Oldenborg paa convoien fra Frankrig her hid deriß vnderhaffu[e]nde skibe med vin haffuer belemeret i mor(!) convojerniß ordonancer, som dem er forbøden at intage enten it eller andet vden expres beviling aff oß⁷.

Den 23. Effter statholder Guldenlew intersession haffuer vie tilsagt ob: leu: Holst ved det vesterlenscke regiment i Norge att nyde det første vacante regiment til fodß i Norge⁸.

— Som den hoye vand flod ved Trunhiem bye endel aff den ny giorde verck haffuer borttaget, saa er effter g: m: Wibis derom giorde forrestilling til deß reparation anordenet 400 rdl., om huilcketß anschaffelse de deputerte ved land estatens med g: r: Plesse skulle communicere; saa det forderligst til samme sckadiß reparation kunde vorde andordnet.

Den 26 bleff vnder admirallitetet vdi Christianssand anbefallet paa det nøyeste at excaminere(!), huorlediß alt er tilgaad med de priser, som Franzoserne først taget haffuer, og siden igen aff de engelscke i haffuen(!) aff Fleckerøen borttagen, huor og naar det sckedt er, og derom herhid raport giøre. — Den 30. Comedanten vdi Christianssand, ob: l: Nostitz, bleff paa offuen bemelte ogsaa beorderet.

— Beorder commedanten oberste Pfordt vdi Friderigstat i Norge at offuerlade den til ob: l: Storrem og sig heneden att forføyge for at antage

¹ Justus Voogt.

² Jakob de Bruin.

³ Mikkel Mikkelsen.

⁴ Lieutenant Rasmus Bardon sendtes i 1693 med Stralsundske Falk paa Toldkontrol i Bættet. Han lod Fregatten blive Vinteren over i Grønsund eller deromkring, hvorved Skibet led stor Skade. (Jvfr. Lützw, Hist. Efterr. om Danske Søe-Officierer S. 25.)

⁵ Den ovfr. S. 278 f. nævnte Kaptajnlieutenant Offe Dahl strandede med Fregatten Ørnen i Foraaret 1694 i Nærheden af Nantes. Kun Folkene reddedes. Ved Admiralitetsdom af 20. Aug. 1694 dømtes han fra sit Embede. (Jvfr. Lützw, anf. Skr. S. 181. Meddelelser fra det norske Rigsarchiv II. 162.)

⁶ Knud Reedtz.

⁷ Baade Jørgen Bjørn og Knud Reedtz bade om Pardon for deres Forseelse.

⁸ Peder Bertelsen Holst blev 1696 Chef for akershusiske Regiment (Vaupell, Den danske Hærs og den norske Hærs Hist. II. 755, 847).

Juni. comando aff Croneburgs festning vdi g: m: Gevike sted, som for sin suaged og alder ey lengere dett kan forrette, og sckal hand for hans gode giorde tjeneste afflegis med 1000 rdl: aarlig pension, saa lenge hand endnu haffuer at leffue.

— Bleff deputerterne anbefalle att lade proviant gaarden i aar reparere og paa beste maade derom accordere, dog fornemelig med de Møllers paa Christianhaffen¹, som sig for 10000 rdl: dertil erbøyder.

— Haffue vie bestilled captein Rabe, som med Vldrig Christian Guldenlew reist haffuer², at vere commandor captein hoß voriß flaade og soe estaten.

Adschilligt.

Den 3 arrivert dett ostindiske sckib lykelig og wel til ladedet(!) hiem til Københaffen, saa og naagele dager dereffter voriß fanßfarrer(!) lykelligen og wel hiem med convojeren Delmhorst, som Biorensen forte.

Den 8 bade jeg i Kiøbenhaffuen; om afftenen til Jegerborg.

Den 14 war jeg til Fridrigsborg for att anordne it og andet eleffant orden anlangende.

Den 15 beseglede vie det ny sckib, kaldet Nelleblad, som seglede meget wel.

Den 16 presenterte den suensck envoye kongens camerher og g: bygmeste Tessin, som vie haffde begeret at kome til oß paa en tidlang for at høre hanß sentiment om voriß desseiner aff it slot at lade obbyge wed Amalienborg i Kiøbenhaffuen.

Den 30 reiste vie fra Jegersborg til Friderichsborg for at holde der eleffantens hoytid effter statuterne, som dette aar er bleffuen opsat til den 4 Jullij³ og creationen aff de ny redere til den 5 Jullij.

Jullij 94.

Keyserl: hoff. Reigstag til Regensburg. Rigßsteder. Spannen. Portugal. Pohlen.

Den 1 beretter oß Piper fra Regensburg, at de münsterscke og wolffenbut: gesanter ey haffde raadelig funden, at hand forsamlingen til Regensburg qviterede og med dennem sig til marckgreffuen Luis aff Baden forføyede, menß att hand i deriß fraverelse søgte affairene i Regensburg i en god train at erholde.

Den 24 bleff vitløfftigen om mediationen sckreffuen til greff Wedel i Vin, Lente i Holland og Haxthusen til Dresden, derhen gande at requirere

¹ Uden al Tvivl Kjøbmændene Frederik Antoni Møller og Niels Møller. De vare Brødre.

² Peter Raben havde fulgt med Ulr. Chr. Gyldenløve til Spanien.

³ Ordensdagen skulde efter Statuterne være 3. Pinsedag (i 1694 29. Maj).

keyseren og de keiserlige, cursaxsische, brandenborgscke og hessische ministri Juli. i den Hag at beffordre voris mediation effter de med en huer aff deri principaler oprettede tractater.

Den 27 bleff skreffuen til voris ministri til Win om mediationen, att vie ey kunde lade o der fra excludere.

Saxsen. Brandenb: Bayeren. Pfaltz. Meintz. Trir. Collen.
Gottorf. Zel. Hanover.

Den 6 haffde voris comitterede med den gottorffscke conference (cantzeler Reigenbag), og bleff de en med hannem til voris approbation offuer de puncter, huorved den nermere union imellem o og hertugen hidintil er bleffuen opholden, anlangend det regiment, som han i tre aar vil vnderholde.

Den 9 examinerte vie paa ny den forbemelte sag og fant for gott at lade forandre articulen om munstringen saaledi, at o engang om aaret fri staar sielff denne munstring at giøre eller og ved voris comitterte dertil, og bleff dett anden dagen Reigenbag insinueret, som det ad refferendum antog.

Den 20 fick vie breffue fra Haxthusen med originalet aff den renoverte deffensif alliantz med curfyrsten aff Saxsen; herho fick vie og nagelle articuler til en separat tractat anlangende det saxsen lauenburgscke vesend, Erford og curfyrsten pretension i mod hand fettere in puncto aff territorial hoyheden offuer deri land, offuer huilken articul Haxhusen begerede at bliffue instrueret. — Vie bekom ogsaa breffue fra voris syster curfyrstinden, huorudi hund interciderer for den cur saxs: geheim raad Haxthusen at motte benadi med voris orden aff Dannebrog.

Den 24 suarte vie voris syster, at vdi hendi consideration vie bemelte Haxthusen haffde ladet antegne til att bliffue creeret til ridder ved den første creation¹.

— Bleff alliansen med cur Saxsen aff o ratificeret, bleff og Haxthusen suaret paa de separate articuler, at vie ey var vgeneigen at assistere ved voris officier cur fyrsten i disse 3 puncter eller pretensioner, nar vie først var antagen aff partierne at vere mediator, huortil curf: icke lidet kunde contribuere; derho forhaabte vie, at curf: effter cur Brandenb: allerede giorte erklering og gerne skulde lade sig vere angelegen o til voris satisfaction ved Elffolden for voris pretension til riget att forhielpe.

— Bleff o reffereret, att hertugen aff Gottorff haffde giort difficultet at tilstaa den forandring i munstringen, som wie til tractatet haffde ladet ho foye, men att cantzeleren Reigenbach haffde pro expediendi proponeret, at woris desideria, nemlig sielff regimentet een gan om aaret at munstere, o ved protocollen bleff reserveret, eller naar vie kom vdi Holstin, huilket vie os lod beffalle. Herho fandt vie for gott, att voris Revenklausche dragoner

¹ Han synes aldrig at have faaet Ordenen; i det mindste forekommer han ikke i Bjørns Fortegnelse.

Juli. regiment her effter maa kaldið det holstenscke dragoner regiment, og ickun fordie det hertugen paa wisse conditioner og tid offuerladið sckal.

Den 27 bleff oð reffereret, huad den brandenburg: Fallisau og den hollendscke Petkum naagele aff vorið ministri paa ny haffuer til kinde giffuen anlangende en neermere alliantze med allierterne, og gaar in substance derhen at trede med allierterne i et concert til at restablere freden paa een vis fod, i medlertid at slutte vorið haffuene i Norge saa og i Dannemark for arma-teürene og assi[s]tere allierterne endnu med naagele 1000 mand, saa og, nar Franckrig sig ey til freden sckulde vilde beqvemme eller den sluttning aff vorið haffuene for een ruptur aff neütrallitetet optage, daa i lige maade at slutte Sundet for Franckrig og engagere oð med allierterne offensive og deffensive.

— Allierterne vilde derimod schaffue oð fornøyelse for vorið pretentioner hoß riget ved Elfftolden, item affgiore liqvigationen og giffue visse subsidier aarlig, saa og att ratificere deffensive alliansen de anno 1690, item perfectionere commers tractatet. — Den 31 haffde vorið minist: conferentz heroffuer med Faliseau og Petkum og opsat visse articuler i form aff it resonement, vden consequentze forffattet, som sckulde giore ingredientierne aff tractatet.

Wolffenbüttel. Münster. Hessen. Meckelenb: Sax: Lauenb:
Darmstat. Gota. Wirtenb: Pløn. V: h: Wirtenberg.

Den 1. Vie approberte den munstersck og wolffenb: ministri til Regensburg mening, att Piper ey sckulde fra Regensborg reisse til p: Luis aff Baden, og lod ved geheime rad Eherenschildt bispen aff Münster deroffuer tilskreifue, at i fald det endnu hereffter kunde vere tienlig, at naagen aff oð til marcgreffen sckeickedið, det effter bispenß godfindende straxsen sckulde scke.

Den 6 fick vie breffue fra Munster, at bispen for det handnem aff keyseren giffuene ostfriske conservatorium sckül ey kunde trede i naagen particulare meseure med fyrsten aff Ostfrisland effter vorið seeneste proposition. — Vie fandt herpaa forgott at lade sagen bero intil videre.

— Fick vie ratificationen fra hertugen aff Pløn offuer den aldenburgske seneste tractat, huilken sckal Guldenlew tilstillið, og aff hannem et genpart vnder handß hand vidimeret deraff til bage tagið og hoß acterne forwarið. — Den 10 suarte vie hertugen aff Pløn, saa som hand ved denne leilighed gjør paa ny erinding om en gratification, saa erinderede vie hannem, huad derudi senest var passeret, saa og huad i handß faveur aff oð ved de altenauiscke tractater var stipulleret¹.

Den 13 fick vie breffue fra Münster, at bispenß minister hoß margref Luis aff Baden sa og hoß markg: aff Bareit og hertugen aff Wirtenberg haffde

¹ I Traktaten i Altona 20. Juni 1689 var bestemt, at Hertugen af Gottorp skulde lade de ved den kejserlige Rigshofret begyndte Processer med Huset Pløn falde (J. F. Hansen, Staatsbeschreib. des Herz. Schleswig, 1770, S. 722).

hafft en god expedition anlangende cur sagen, og at marckgref Louis med de Juli. andre ey allene vil trede med os, Munster, Wolffenbüttel og øffrige vnierte i een nermere forbund, menß end og at haffue sckreffuet til keyseren og kongen aff Engeland i helle vigureuse termes imod hertugenß aff Hannovers introduction i det curfyrstl: collegium.

Den 14 lod vie bispen aff Münster ved Erenschildt for denne angenehme communication tacke og forklarede derhoß at vere genegen med at trede i alle de mesures, som bispen med de andre for gott befant, saa og at besckicke til den ende den congres, som der til aff dennem bleff denomineret, i huorwel effter voriß mening det best ved alliß gesanter i Regensburg der eller i Nurrenberg kunde scke. Herhoß bleff atter om det ostfriske vesendt anfort, att saa som bispenß mening war at soge at forlige fyrsten og sine landstender, det ey bedere stod at effectuere end at sette sig først med fyrsten. Feltmarschalck Wedell formener, at ved denne forlig vel kunde were en eller anden aventaje for os at menagere, og at Petkum¹ meget der til sckulde kunde contribuere, nar hand fick sine tiende penger frie effterlat.

Den 20 sckreff vie eit compliment breff til landgreffen aff Darmstatt saa og til dronningens broder landgref Philip offuer den seeneste dennem bege confererte elefan orden, huilket Geismar dennem offuerbringer.

Den 31 bleff den meckelenburg suerinscke affgesant von Bibov ved voriß hoff communiceret den ordre, Lyxdorf til deriß assistens vdi Suerrig haffde bekommed, med anwisning att officia icke vil tilstrecke at erlange eit fyrstendom, mendß andre meseures der til behøffuediß.

Franckrig.

Den 27 bleff os paa ny forelest projektet, som er formeret paa voriß² side til en commers tractat med Franckrig, og er regulen: fri skib fri gods til fundamentet satt, dog derhoß een separat articul giort, at Franckrig maa retractere handß løffte, saa fremt allierterne ey sckulde ville i lige made restablere samme regel og sig dermed conformerer.

Den 29 bleff dette projekt ambassadeuren tilstillet, mens som hand ingen nermere ordre om dene sag i nagele maaneder sckal haffue faat, bleff Meiercron den 30 anbefalet samme nermere ordre at beffordre, safremt ellerß Franckrig med alvor vil affgiøre sagen og voriß vndersaatterß comercie der ved i naagen maade beneficere. — Meiercron fick derhoß ordre at giøre paa ny instance, att de resterende ratzeburgscke penge maatte betalliß og tractatet herudi tilbørligen exceqveris.

¹ Edzard Adolf de Petkum havde været i den danske Konges Tjeneste, senest som Drost i Amtet Varel (fra 1684), men var nu Regeringsraad i Ostfriesland.

² Ordet er skrevet to Gange.

Juli.

Suerrig.

Den 7 bleff Lüxdorf beorderet att fornemme, huad Suerrig i mod den ny tort, Hollendere med deres vicitering aff voriß skibe(!), vil forretage, saasom deriß skibe mesten del ere bleven angreben, til voriß videre resolution.

Den 16 bleff Lyxdorf beorderet at communicere de suenske den ny attentat, Engelenderne haffde giordt mod voriß og deriß skibe og convogerne, og giffue dem derhoß til kiende, at saa fremt Suerrig icke skulde vilde soge med oß denne afferont at ressentere, saa som dog sagen deriß med koren beladene skibe mest consernerte, vie ey vare sindet widere convoy at giffue og oß derved at prostituere. Voriß mening gick¹ ellers derhen, at vie paa bege sider vdrystede een god esquadre skibe for at kunde i nødfald slutte Engeland og Holland Sundt.

Den 27 gick atter en vitløfftig ordre til Lyxdorf om den violence, som i Engeland paa ny imod voriß og de schwenskiß covardy flode vnder voriß feldiß convojer foretegt(!), saa og om mediationen, saa bleff hannem og anbefallet den suerinske minister derope vdi handß forretninger at assistere. Vie fant og for gott, att offuer inholden aff dett rescript med den suenske envoye i Kiobenhaffuen en conference skulde holdiß og hannem tilkiende giffuis, at foren farten til Franckrig bedere maintainertis, vie ey nogen convoy videre kunde giffue, og at vie oß fra mediationen ey kunde lade oß excludere, efftersom vie allerede part i fredens handling haffde taget; ellers sckal og talliß med envojeen om at maintainere regulen: fri skib fri gods.

Engeland. Holland.

Den 1 berettiß fra Holland, at de vilde sende 12 skibe til Sundet aff deriß krigs skib, som skulde convoger cofferdie flaaerne. — Den 2. Herpaa beorderis Lente i Holla[nd], sasom i forrig tractater med dennem var stipuleret, at naar mere end 5 skibe til Sundet sentiß, de oß derom til føren notification skulde giffue; vie forhaabte, dette i denne occasion i lige maade vilde blifue observeret, paa det alt mistanke paa bege sider matte forrekommiß. Her hoß bleff Lente effterretning giffuen, huad en viß person, som sig her i geheim opholder, Petkum ved naffuen, til en nermere forbunds beffordreing imellem oß og allierterne haffuer proponeret, og sckal Lente sig deroffuer imod raad pensionario lade forlyde, at vie dertil ennu var disponeret, menß ey oß kunde forlade paa alle deßlige insinuationer, og at dett war allierternis alvor, saa lenge mand sig ey til naaget reelet forklarede anlangendt voriß fordering hoß riget og staten, saa og saa lenge man trainerte at terminere handlingen og forliget om voriß vndersaatterß opbragte sckeibe.

— Saa som og voriß seeneste cofferdi flaae fra Fleckerøen til Franckrig i sigten aff voriß og suenske convogen er bleffuen aff Hollenderne visiteret og endel bort tagen, dog aff Frantzoserne dem igen fratagen og libereret, saa sckal Lente sig reservere satisfaction for den ny tort, de oß bege giort.

¹ Ordet er skrevet to Gange.

Den 16 bleff oß reffereret aff den conferens, voriß minist: hafft haffuer Juli. med den hollanske Goes, derhen gande, at hannem maatte giffuiß en particular information offuer huert sckeib, som i regningen er opført. — Den 20. Vie resolverte herpa og tillige paa Lentis same dag inkommende relation, at hannem, Goes, sckulde leffueriß kiøbmendeniß offuergiffuene regning i original til at see dem effter, i huor vel alt, som der ved haffuer kundet were at erindere, allerede ved commissionen og i voriß presens ved moderation var scked. — Den 21. Herom bleff Lente i Holland effterretning giffuen.

Vie bekom ogsaa den 16 dito breffue fra Engeland, att alle voriß skibe saa og de suenske deris, som vnder bege voriß convogere til Frankrig var destineret, der vare anholte og opbragt. Herpaa bleff sckreffen til cantzlidir Paully i Engeland; dog før vie haffde faaet at vide, huad Suerig vil gjøre ved sagen, sckal hand ey andet forrette end at søge at beffordre relaxationen aff de anholte skibe, og at dennem ey ved proces og chiqane bekostning forarsagtiß. — Den 30 fick vie breffue fra Engeland, at de fleste skibe allerede vare loß giffuen, mens koren varen ud losset, der eller i Flanderen at selgiß, huilket, saa wit oß angar, er imod conventionen med oß.

Cammer. Finance.

Den 23 berette mig geheimeraad Plesse, att dee oplante penge beløb sig vngeffer paa 460,000 rdl.; og att repartitionen wilde falde vngeffer (som hand siden vilde oß fulkomeligen forrestille) gaa(!) der hend, at 1. til søestaten 100,000 rdl.; 2. 3 qvartal for land milicien er 160,000, 3. til sivil og saa hoff estaten 120,000 rdl.; 4. capital og rente til den siste Jullij 80,000 rdl: Disse 4 poster gior til sammen de optagene og laante suma 460,000 rdl:

Den 27 talte jeg med geheimeraad Plesse om g: l: Schack og g: l: Plesse, at hand lod dem saa og g: m: Fux, Cormalion og Schultz wide ente ved breffue eller ved handß vdreise til badet, att dett ey war voriß willie, at den(!) sckulde kortiß naaget vdi deriß gage, mens beholdem(!), som de det nyt haffue tilføren; dog wilde wie, att de ey sckulde lade naagen det wide, at dem dett var bewilget.

Cantzelye. Justice. Politie.

Den 2 gick een vitløfftig ordre til regeringen i Oldenburg anlangende kirkerniß og skollerniß inkomster saa og naagele forordninger, som der sckal introduceris saa vel til politiens som justiens(!) beffordring.

Militer, til landß og wandß.

Den 10 resolverte vie att lade en¹ snau byge paa holmen lige som Maagen, huorum deputerterne og admiraler ere beorderet.

¹ Ordet er skrevet to Gange.

Juli. Den 14 resolverte vie, att fregatten Lindormen til convoj sckal behørig eqviperis og bemandiß, at gaa til Franckrig med den suenske fregatte.

— Admirallitetet anbefallet søee fiskallen at ansige, at hand de vdi Fleckeroen endnu verende trende priser, som de engelscke Fransoserne vdi samme haffuen i sigte aff festningen¹ aff taget haffude, sckulde anholde, intil mand fulkommen satisfaction aff dem erholder for deriß usømlighed vdi voris haffuene og strømme, og sagen videre derpaa att giøre anhengig; saa og i lige maader de fransckiß insolenser at observere vdi voris haffuener og strømme.

Den 24 bewilgede vie, att bag teüghuset paa ridebanen maate opsettiß it huß med it halff tag til at forware sckibiß laweterne vdy; — saa og att huset offuer Norreport i Kiobenhaffuen matte anstreysiß med olliefarwe.

Den 24 bleff Christian Guldenlew beorderet, saa snart campannien vdi Flanderen entiß, hand da sckulde strax forføye sig her hid og ickun tage affscked fra de franscke generaller wed armeen.

Den 24. Brigadier Trampe bleff i ligemaade beorderet att komme tilige med Guld: herhid til bage igen.

Den 28 bleff beorderet, att fregatten Neptunus og Delmhor: sckulde eqviperis med stycker og inden bommen stille ligge, og at capt: Sested og Munck² derpa sckal commendere intil nermere ordre.

— Resolverte vie paa directørenis aff krigshospitalet memorial, at alle de gemene soldater, som aff krigs hospitalet vnderholdning nyder, med ny kleder maatte forsyniß; — iligemaade paa deputerdernis ved land og soe estaten deriß memorial, at Gundder Fosben³, materialsckreiffuer, for det første sckal betalle alt dett timmer, som paa material gaarden sckulde vere og der nu ey findiß, effter den priß, som dett først var inkiøbt for, huilcke penge kiøbmanden Johannes Backe paa regensckab aff proviant gaardenß reparation sckal betalliß.

Den 31 bleff captein Just Jull instrueret med sckibet Lindormen at giøre convojen til Franckrig.

— Ankom vie hertil Croneborg, og som vie lod fyre for oß og dronningen her fra slottet 27 sckud saa og fra min jagt og fregatten Reieren, som altid vdi Sundet liget haffuer, aff huer 9 sckud, der Hollenderne, som laa her vdi Oresund, 9 fregatter, (!) gaff de og løssnin sckud for oß, saa og 2 franske fregatter og Dantziger og suenske, huilke wie ogsaa lod tacke fra slotted med 9 sckud vdi alt. Der laa ogsaa 4 a 5 engelscke fregatter hen ved Hüehen⁴, som ey bewiste naagen høfflighed med sckyden.

Adschilligt.

Den 4 bleff eleffantordens høytidelige dag holden.

Den 5 bleff 6 fürstlige personer creeret til redere aff eleffant ordenen

¹ Frederiksholm.

² Chr. Thomesen Sehested og Chr. Munk.

³ Vossbein. Et Gravsted i Nikolaj Kirke i Kjøbenhavn, som han 1686 havde kjøbt, hjemfaldt til Kongen paa Grund af Gjæld (Personalhist. Tidsskr. I. 203).

⁴ Hven.

her til Fridrichsborg effter derom forffattede statuter og seremoniallet: først Juli. hertugen aff Gotta, 2. h: aff Wirtenberg Stucart, 3. landgreffuen aff Darmstat, 4. landg: aff Hessen h: Filip, 5. h: aff Holste[n] Beck, 6. h: aff Wirtenberg Mumpelgard¹. De tuende forste bleff declareret til ordenen, saa som ingen fra dennem war hidsent, de ander 4 haffde giffuet comission og sent dem plein puvoir til att anname orden.

— Reiste den suenscke camerher og bygmester Dessen² bortt igen og prometterte al flid att giore oß at contentere vdi sine vidensckaber om bygninger.

Den 10 notificerede vie h: aff Gotta og h: aff Wirtenberg Stucar og stilte dett vdi deriß behag att lade affhente ordens zirater eller den ved en expres herffra att ville forwente.

Den 12 til Kiobenhaffuen, 14 mod afften til Fridrichsborg.

Den 17 til Esserum og til Fr.; 18 til Jegersborg, afften Fridrig[s]borg; 19 til Roskilde, afft: Fridb:³

Den 23 Kiobenhaffuen.

Den 24 Jegersborg, afften Frid: NB. 25 spatzerie wie til fodß.

Den 26 reiste dronningen til Kiøbenhaffuen for sin devotion.

Den 28 gjorde jeg en tur hen til Jegersborg dühraffue til arbeidet.

Den 30 kom dronningen til Friderigsborg igen.

Den 31 reiste vie til samens til Croneborg om efftermedag.

Augusti 94.

Keyserlige hoff. Reigstag til Regensburg. Reigssteder. Spannen. Portugal. Pohlen.

Den 17 bleff greff Wedel og raad Urbich i Vien skreffuen att evitere at giffue naagen jalusie til de unierte forsterß ministerer ved deriß conversation med den zelliske envoye; item om mediationen, at keyseren var forbunden at antage voriß mediation saa og at beffordre det samme hoß sine allierede.

— Vie fick og samm gang breffue fra Urbich, huorudi hand beretter, at den cur pfaltiske cantzeler hannem haffde sagt, at der søgtiß en dronning for den vnge rommerscke konge⁴, og at saa fremt vie haffde inclination att giffue hannem voriß prinsesse datter⁵, da var det hoytid at vere betenkt derpaa. Vie tog det i videre reflexion. — Den 21 bleff dett forrige igen repeteret til g: Wedel og Vrbich, saa som rigß vice cantzeler⁶ sckal haffue

¹ Jvfr. ovfr. S. 272.

² N. Tessin (ovfr. S. 278).

³ Kongen har skrevet: 18. til Roskilde, 19. til Jægersborg; men Rettelser gjøre det sandsynligt, at han har villet have det som i Texten gjengivet.

⁴ Josef I (f. 1678).

⁵ Sofie Hedevig (f. 1677).

⁶ Som ovfr. S. 242 omtalt var den tidligere Ihænderhaver af dette Embede, den ældre Grev Königseck (Leopold Wilhelm), død; hans Eftermand var Grev Gottlieb Windischgrätz bleven.

Aug. weret i de tanker, at keyseren ickun sine officia til att beffordre voriß mediation haffde promitteret, menß ey sielff samme antagen, huilcket siuniß at vere contradictoir.

— Bleff i conseilliet vitlofftigen talt om en mariage i mellem den romerscke konge og voriß princes datter, og examinerte vie differencen imellem den ewangelscke og catholiske religion, og om og huor vit princessen kunde changere, menß der bleff intet vist resolveret, saa som dett er een delicat sag og stor diliberation meriterer. Vie beffalte medlertid att lade opsette samme differentier til videre efftertenckning og resolution¹.

Den 21. Vie talte og om voriß sønß prins Friderichs egtesckab, og huorlidet man kunde erffare, om princessin i Suerrig² ennu var v-forloffued, menß som dett i lige maade er en delicat materie, bleff og derom intet vist dennegang resolveret.

Saxsen. Brandenb: Bayeren. Pfaltz. Meintz. Trir. Collen.
Gottorff. Zel. Hanover.

Den 17 fick vie den cur saxsiche(!) ratification offuer den seneste renovellerte alliance og derhoß effterretning, at general Schøning til Dresden endelig war ankommen. — Bekom og suar fra voriß syster cur fyrstinden og en tacksigelse, at jeg vilde i hendiß consideration giffue voriß orden aff Daneb: til den cur saxsche geheime raad Haxthusen.

Den 21 haffde vie i conseilliet for den seneste eller siste gang tractaten med Gottorff og kom same dag saalediß til enden, at hertugen tilstar, at huert aar, nar vie kommer i Holsten, regimentet aff obersten i ambted Renßburg eller Segeberg effter voriß behag tilsammen foriß og der aff oß beseeiß og munsteris, og sckal det saa vel som voriß reservat om eden i protocollo foriß og aff den gottorffscke cantzeler vnder sckreiffiß saa og vere aff samme krafft som tractaten sielff.

Wolffenb: Mynster. Hessen. Meckelenb: Saxsen Lauenburg.
Darmstat. Gotta. Wirtenberg. Pløn. V: h: aff Wirtenberg.

Den 6 fick vie effterretning fra bispen aff Mynster, at hand paa staar, at congressen til en nermere forbund i mellem oß og fyrsterne i Tydsckland imod den 9de electorat til Franckfort bleff holden; item fra Wolffenbittel, at marckgref Louvis aff Baden gierne saa, at det sckeede med begyndelsen aff de(!) tilkommende maaned Septembris.

Den 7. Vie lod oß derpaa bege dele beffalde, og bekom Piper ordre at begiffue sig imod samme tid³ Franckfort; hands instruxtion bleff inrette

¹ Om denne Sag, der kommer igjen i det følgende, og som tilsidst strandede paa den unge Prinsesses ubøjelige Modstand, se Nyt hist. Tidsskr. II. 555 ff. Brasch, Vemmetoftes Hist. III. 241 ff.

² Hedevig Sofie (f. 1681). Jvfr. ovfr. S. 236.

³ Tilføj: til.

effter det, hannem herom til forne er bleffuen tilskreven, og i seer at confirmere sig i alt med Mynster og Wolffenbutt. Til extra for denne reise bevilgede vie hannem 200 rdl: Aug.

Den 13 bleff skreffuen til Münster, at effter bispens gott findende voris raad Piper sig den $\frac{16}{8}$ Sept: til Franckfort skulde indfinde og bliffue instrueret effter hans, bispens, mening. — Herom bleff effterretning giffuen til raad Meinken for att bringe Wolffenbut: til en conforme resolution. — Den 17 bleff dett samme Piper og berettet, med ordre at holde sig ferdig til den 16 7b: at were vdi Franckfort.

— Gick ogsaa ordre til raad Meinken at begere aff hert: Anton Uldrig, at hand ey wilde lade sig intimidere ved de mange falscke beretninger, som imod os, bispen aff Munster og hannem formertis, saa som det ickund var artificia til at sette deffiance imellem de allierte forster.

Frænckrig.

Den 21 bleff til Frænckrig effterretning giffuen, huad suar vie aff Suerig haffde bekommed den 17 August, for att see deraff, at dett ey er voris sckylt, at inted alvaarligt scker til att maintainere farten, og at Frænckrig derfor ey haffuer reson paa sadan maade voris vndersaterß commercie att tribulere.

Suerrig.

Den 6 bleff os aff Guldenlew reffereret, at de schwenscke sckal haffue sat paa egen hand grentze pele eller sckiel imellem Norge og Suerrig til voris prejudits.

— Vie fant derpaa for gott at lade disse pelle nedbryde, og nar dette er scked, sckal Guldenlew derom taalle med den herwerende suenscke envoge og hannem remonstrere, huorlediß til at sette grentzerne bege parter bor att concurrere.

Den 7 bleff Luxdorf effterretning giffuen, saa og i Holland, for att bekient giøre voris intention ey att vilde lide de Engelderß insolense her vdi Sundet og deslige medfert, mensß at wilde meintinere voris respect ved behørige middel, om dett widere skulde scke.

Den 10 resolverte vie paa den süenscke minister Vredis¹ begering att lade voris convojer ennu dennegang gaa med til Frænckrig for att sette Engeland: og Hollenderne desto mere vdi tort og att declarere dem forud, att vie sender en cofferdi flade med voris convoje til Frænckrig, og att man forhaabte, de lod dem were v-molesteret, huiß ey, wilde man were betenkt paa andere medel, huilke breffue vie og strax lod vdferdige.

Den 17 rescriberte vie og paa Luxdorf senaste relation, huor vdi hand os beretter, huad suar hand haffuer faat aff greff Bent² paa hans senaste

¹ Grev Fabian Wrede.

² Kancellipræsidenten Bengt Oxenstjerna.

Aug. memorial, at insistere paa et skriftlig suar, saa som ey var trolig, at kongen aff Suerrig, effter att haffue ret exsamineret alting, skulde kunde eller ville deffendere og justifiere det, som Engelenkerne haffde giort, som aff greff Bent i samme suaar er scked. — Saa sckal og Luxdorf derom sig explicere med de andere suenske min: og remonstrere dennem, huad endelig vil følge deraff, saa fremt mand alt[i]d forbleff ved media consilia og vden att sette vdi effect dett, som tractaterne med sig fører.

Den 24 bleff oß reffereret, at den suenske envoye haffde faad lige suar fra handß konge, saa att det syniß, att Oxenstjerne dirigerer allene affereffere effter sin behag.

Den 28 bekom Lyxdorf ordere sig att erkyndige, om Bielkiß reisse til curfyrsten aff Brandenburg¹ ey andet haffde conserneret en afferen om ampttet Goldonau² og det, som med greff Donav i Suerrig offuer religionen for naagen tid er paseret³, saa og huad general Barfod⁴ igen hoß kongen haffuer forrettet. Den cur brandenborge minister Fallisau giffuer for effter handß ordre, att det er ickun for att complimentere kongen aff Suerrig offuer Bielkiß sckickening, og att berørte bege saager vdi mindlighed var affgiort.

Engeland. Holland.

Den 7 sckreffe vie Paulli i Engeland til at besuerge sig offuer de 4 a 5 convoyer, som den engelscke covardi flade herfra Sundet til Engeland sckal convojere, at haffue manqveret at salutere voriß castel i forbie passeringen, som er i mod den i alle verden sedwanlig praxin og saa meget mere straffbar, som vie sammedag sielff var tilstede.

Den 17 bleff talt om det nermere forbund med allierterne, effter at Falisau haffde indskicket protocollet, som offuer den senest conferentzie med hannem og Petkum var holdet, og saa som inted fra Suerrig er at forventte, bleff vie ey lidet confirmeret i den haffuende disposition os med allierterne(!) at inlade, saa fremt det kan sckee vden ruptur aff neütralliteten og alliantzen med Suerrig, som vie agter for nøden i det minste for aperansen sckyld ennu at biebeholde.

¹ Nils Bjelke, Generalgouvernør over Pommern, drog i Maj 1694 til Berlin (O. Malmström, Nils Bielke såsom generalguvernör i Pommern, Lund 1896, S. 152).

² Ved Freden i St. Germain (1679) var bestemt, at Byen Gollnow (i Bagpommern) med tilhørende Distrikt indtil videre skulde blive i Brandenburgs Værge som Pant for 50,000 Rdl. Efter længere Forhandlinger sluttedes 1692 Overenskomst mellem Brandenburg og Sverrig om Amtets Overgivelse til sidstnævnte Magt; men nogle Tvistepunkter afgjordes først 1694 (O. Malmström, anf. Skr. S. 124 ff., 152 f.).

³ Grev Alexander Dohna, brandenborgsk Gesandt i Stockholm, var gift med sin Kusine Amalia Lovisa Dohna, der var født i Sverrig, og hvis Moder var en Oxenstjerna. Hun gik 1690 over fra den lutherske til den reformerte Tro, hvorfor hun, skjönt tilhørende Sverrigs højeste Aristokrati, blev udelukket fra Hoffet (Fryxell, Handll. rör. Sverges hist. III. 201, 207. Anrep, Svenska adelns ättar-taflor I. 587).

⁴ Den brandenborgske General Hans Albr. v. Barfus.

Den 21 bleff skreffuen til Paully i Engeland, vel at maa interponere Aug. sig imellem sckipperne, nar de har qverelle med huerandere, mens ey att attribuere sig derved nogen juristiction for conceqvensen sckyl.

Den 24 fick vie breffue fra Engeland, at voriß convojer Barfod med sckibet Guldenlew er bleffuen attackeret aff en engelscke captein for att haffue difficulteret att stryge vimpelen, og at paa bege sider naagele var bleffuen døde og blesset¹. Vie skreff herpaa den 25 til raad Paully, at vie vilde formode, at dene insolance aff kongen eller dronningen aff Engeland bleff tilborig straffet, i hensende at, saa fremdt voriß captein kunde haffue manqvart i noget, man haffde burt sig deroffuer sig(!) hos oß at beklage, menß ey straxsen til vaaben at gribe, huilcket vie med meere foyge kunde haffue giort i mod de engelscke, som her senest vden nogen eris bewising i voriß presens Oresundet passerede.

Den 27 bleff oß berettet fra Engeland, att voriß fregat Guldenlew med comandeur Barfod og folket var tagen vdi arrest og opfort paa Tempsen for den action sckyl, som offuer vimpelenß strygelse i mellem Barffod og en engelsck captein seeneste passeret, og holder de engelscke Dunes som deriß chambre royal.

Den 28 suarte vie herpaa til Paulli at gjøre der i mod behorig remonstration til att faa fregatten og commendoren og folket relaxceret med anbydelse aff satisfaction, saa fremdt hand beffantis att haffue vdi noget pecceret i mod handß ordere og den eriß bewising, som Engeland burtiß at bliffue bevist, dog vdi den forhaabning, at det same sckede i regard aff dette, som senest vdi Sunddet passerede, huor de engelscke capteiner voriß castel Croneborg i voriß presense huerken saluterede eller i naagen anden maade deriß sckyldighed observerede.

Cantzelie. Justisie. Politie.²

Den 3 skreff vie til abtistinden aff Itzehoe, hertoginden Dorte Louvis³, att infinde sig igen hoß conventen, saa som hendiß frawerelse haffde forarsaget store confusioner sammestedß.

— Vie fant og forgott, at voriß general superintendent skulde holde visitation i alle kirker i fyrstendommene, som oß og hertugen i gemen til hører.

Den 25. NB. Vie resolver hoß oß sielff effter voriß samvitighed ey att kunde til staa eller aprobere, at voriß datter Sophia Hedivig skulde antage naagen anden religion for naagen verslig ere og dignitet sckyl, saa som slig forandring kunde vdi fremtiden geraade til voriß arffue huset og fundamental kongelouiß suekelsee, huor vd offuer icke allene Gudß fortornelse, men og total ruin kunde med sig føre offuer disse riger og lande.

¹ Om denne Affære jvfr. Lüttow, Hist. Efterr. om Danske Søe-Officierer S. 35 f. Garde, Efterr. om den danske og norske Søemagt I. 341.

² Rubrikken «Camer og Finance» staar tom.

³ Se ovfr. S. 272.

Aug. Den 28 holte vie conseil offuer naagele frandscke priser, vdi Norge fra Engelenderne tagen og vdi Fleckerøen opbragte, og 4 deraff relaxceret og fri erkleret og it for god prise.

— Bleff vnder admiralites retten vdi Norge opheved, og sckal de ickun informere om sagerne og referere her til admirallitetet.

Militer, til landß og wandß.

Den 1 permeterte vie den hollendiske commendeur aff de her ligende 9 fregatter tillige med sine capteiner att komme herop paa slottet att aff lege deriß compliment effter deriß begering, huilke og saa i ser tackede mig, att mand dennem haffde suaret paa deriß beneventerin.

Den 2 mod afftenen lod de vnder Huen ligende 4 a 5 engelske fregatter deriß commendeur¹ vide, att de og vilde den afften ennu sckyde deriß biennu, huorpaa vie lod dem suaare, att sligt ey behøffediß, og² de var saa langt fra ligendiß og til med sildig paa afften, saa scheod de dog aff egen caprice, mens som man neppe kunde høre eller see til dem, bleff dem ey suarret med naagen løsning sckud, til med vilde de icke giøre i tide deriß complimenter, mens biede til den tredige dags ende.

Den 3 bekom alle sckibene og convojerne, som var 14 i tallet, god vind og passerte her forbi Croneborg castel til Westersoen, og helsede alle sckibene med sckud vndtagen de 4 a 5 Engelender, huilke ey heller bleff suaret som de andere, huoroffuer vdi Engeland sckal klagiß offuer deriß insolantzer aff Paully.

Den 4 resolverte vie paa admiralites memorial, 1. at nar man sicker kand vide, at naagen soldater eller baadßfolk aff voriß vndersatter var udi et eller andet hollandß coufferdi sckib, og de samme effter anffordring vdi mindlighed ey vilde lade affolge, da maatte det capteinen paa vagt sckibet vdi Sundet vere tillat at offuergaa paa saadan eit cofferdi sckib for at bemegtige sig samme voriß vndersaater, dog vdi alt saadandt besckedenhed og moderation brugiß, saa ingen maa haffue arsag att klage; 2. at huiß fremmed sckib som maatte inkomme og sckyde for vagt sckibet, dennem sckal ey videre end med dansck losning suariß og ingen lunde med sckud for sckud, som aff endel bliffuer pretenderet; 3. at huiß dansck sckibene som vagtsckibet motte passere og det icke med behørig strygning honorerede, sckulde tiltalliß derffore, til huilken ende capteinen deriß naffuene sckal optegne og til admirallitetet opsende.

— Resolverte vie, att ob: Witberg fra dett militer comando paa Borrenhollem maate forløffuiß, og ob: 1: Bugenhagen commando til videre igen at forrette.

Den 7 approberte vie det kiob, som med Texeera er giort om Draxholms godtz, og at de derpaa resterende penge aff regementernis cassa til de stipulerede tiider sckulde betalliß. — De deputerede ved land og søe estaten

¹ Her mangler sikkert Ordet: os.

² Her mangler maaske Ordet: skjønt.

bleff aff oß anbefallet samme penge aff regimentß casserne at lade betalle, Aug. nemlig nu strax 9540 rigsdaller og resten, som er 13773 rdl., til førstkomende Kieler omslag.

Den 18 bleff gen: major Wibe anbefalled, huorlediß hand sig skal forholde med de stytter eller sckielle pelle, som aff de suenscke langt offuer de gamle grentzer in paa voriß nordiske grund ere henførte til at opreisse, nemlig dem vdi aldt stilhed at lade bort føre, og huiß andere igen did foriß maatte, da i lige made dennem atter igen lade bortage, saa og huad hand de suenscke skulde suaare, om de sig deroffuer anmelde maatte.

Den 21 resolverte vie paa oberste Witbergs memorial, att hand handß til foren haffde gaje, nemlig 1000 rdl., hereffter og intil videre maa beholde.

Den 28 bleff oberste Haxthusen som brigadier bestilt og handß patent den 19 Junij dateret, fra huilken tid hand vdi Flandren hoß voriß truper tjeneste giort haffuer.

Adschilligt.

Den 4 fangede vie 2 jorte, en jog vie sielff, og den anden jog en hund vdi Sundet, og bleff tagen med baade, huor camerjuncker Jul¹ til kom, der den bleff tagen.

Den 6 jagede wie og fangede ey.

Den 8 til Jegersborg medag, afften Friderigsborg. Den 9de der stile.

Den 10 communicerte vie om morgenen, mod afften Croneborg.

Den 11 jagede wie og fangede en jort.

Den 13 jagede wie igen og fangede jorten.

Den 14 bleff wedeløbet holdet til hest med Schel² i mod Tom fra Croneborg til Kiøbenhaffun, og red jeger Hansß for Schel i mod jeger Tom, og kom Hansß vdi 5 korter tid til slagbommen for Kiøbenhaffuen fra Croneborg slagbom. — Den 15 war jeg i Kiøbenhaffuen og an passant til Jegb:

Den 16 kom wie igen til Croneborg.

Den 17 jagede vie og fangede³

Den 20 jagede vie igen.

Den 22 war jeg til Jegersburg til medag, NB. afften til Croneborg.

Den 23 skød jeg en jort i dronningenß nerwerelse og en den 1 August og en, som Guldenleu war hoß, er saa 3 jorter.

Den 24, Bartolome, jagde wie en jort og fangede den i søeen, mens jeg wilde ey sielff ride neder til stranden.

Den 27 jagede vie og fangede jorten i stranden.

Den 29 jagede vie og fange(!) jorten, og fulte wie med til wogns.

Den 30 var jeg til Esserum og lod folerne brende med deris moder merke og wangeniß tegen; skød paa weien 2 jorter.

Den 31 jagede vie voriß Egidie jort i steden for 1 7b: og fangede den.

¹ Knud Juel.

² Jørgen Skeel. Jvfr. Jens Bircherods Dagbøger S. 295 f.

³ Ikke fortsat.

Sept.

September 94.

Keyserlige hoff. Reistag til Regensburg. Reygßsteteder(!).
Spannien. Portugal. Pohlen.

Den 1 fick vie breffue fra Wien, at rigs vice cantzeln endelig haffde declareret til greff Wedel, at naar det kom til fredens handling, keyseren ey skulde manqvære at effterkomme handß løffte om voriß mediation.

Den 4 bleff dette aff oß med tacksigelse accepteret ved en ordere til greff Wedel til Wien saa og Vrbick.

— Bleff og til Piper notificeret, att congressen i Franckfort ey ennu aldeliß var fastillet paa den $\frac{1}{2}$ $\frac{6}{8}$ 7br., og bleff hannem derhoß anbefallet at appeuyere de 5 puncter, som bispen ved denne congres som ingredientier aff en ny tractat imellem førsterne vil lade proponere, og ey endnou at talle, om majora eller unanimia i cursagen sckal gielde, menß det til it stick blad¹ at beholde. Huilket og Meinke bleff sckrefften.

Saxsen. Brandenburg. Bayeren. Pfaltz. Maintz. Trir. Cøllen.
Gottorff. Zel. Hanover.

Den 7 fick vie et sckreffelse fra cur Saxsen i steden for en formel tractat, huorudi hand oß sin bistand og hielp til Elfftoldens beffordring promiterer, og det imod den forhaabning, som hannem effter voriß ordre ved Haxthussen er bleffuen gjort anlangende de 3 puncter om Saxsen Lauenburg, Erfurt og hands fettere.

Den 8 suarte vie derpaa og accepterede handß erklering om Elfftolden, med forsickering at wilde oprigtig prestere, huad Haxthusen derimod haffde promiteret.

— Bleff endeligen tractatet med Gottorff anlangende voriß holstenscke dragoner regiments ofuerladelse til hertugen paa 3 aar eller og en kortere tid effter voriß gottfindende föllig til ende bragt og originallierne imod en anden vdvexzelet. Om munstering i voriß eegen nerverelse bleff ad protocol: stipuleret: daß auff die desfalß von ihre k: m: deß hertzogen durl: gegebene nachrigt vnd dero ertheilten ordre vnd nötige anstalt der oberste etz: sig stellen solle, huilked siste ord sa vel paa oß som hertugen kan refereris, og ere vie og sindet att giffue samme ordere ligesavel som hand til obersten, huilket cantzeler Reigenbag og sielff haffuer tilstaad, at det os ey kunde negtiß.

Den 15 war vie til Colding. Der inviterede oß hertugen aff Gottorff att speise med hannem en passan til Gottorff eller Danewerdt², huor for vie oß excuserede med voriß hastige reisse.

Den 16 kom en til mig fra Wolffenbuttel, som giørte mig it compliment,

¹ o: Parérplade.

² Danevirke.

mens hand skulde invitere dronningen att vere fadder aff den vnge wolf: Sept. printzesse¹.

Den 17 sente jeg camerjunker Trolle til h: aff Gottorff og min syster for att giore excüser og contre complimen.

Den 22 bleff voriß holstenscke dragoner regimen vnder oberst Revenklau effter tractate og accorten til hertugen aff Gottorf leffuerett, som protocollen dett formelder. Paa voriß side var der til commitereret(!) ob: secreter Harrebo, g: m: Otte Rantzau og ob: crigß comissar Amptor, paa hertugens side var cantzeler Reigenbag og rad Mekelenburg som deris krigs commissarius.

Den 23 lod wie wed camerjunker Trolle invitere hertugen aff Gottorff, min syster, princen og prinsesserne. Kom Trolle om afftenen tilbag igen med it comppliment, og att hertugen vnsckülte sig at were incommoderet aff en brug², saa hand ey wel kunde kiøre i en wogen, mens wilde en anden gang kome, huor jeg hannem begerte.

Den 24 kom min syster, princencen(!) og prinsesserne aff Gottorf til mig i Rensborg, huor min syster gjorde store protestationer og complimenter for hendiß here, lige som hand haffde sagt til Trolle, wilde endelig, at jeg motte kome an passan til dem i Daneverk, mens jeg vnscküldete det altsamen og at komme, om Gud wil, ad aare ud igen til dem og da instille mig. Dermed reiste de til Gottorff igen.

— Bleff den gottorffsche cantzeler Reigenbag til kinde giffuen, att vie resolveret att lade Ober Eidereren aabene og dem, der led sckade, effter billigheden att betalle, huor til han og mente hanß herre skulde concurrere.

Den 29 gick ordre til Eherenschildt i Hamborg, til Piper og Meinken, saa som de hanoverscke tragter at giøre de vnierte furster diffident i mod oß med forregiffuende, att vie vare sindett at sette oß med Hanover og det ved en mariage i mellem voriß princes og hertugenß aff Hanovers elste søn, som sig vil lade skilde fraa sin gemallinde³, saa og ved Elff toldenß erlangelse, at bemelte voriß ministri til Munster og Wolffenbuttelt og Regensburg skal declarere, at alle deslige spargimenter ickun ere artifices og i sig vgrundet og ridicul, saa sckal de og pressere paa congressen til Franckfort eller andenstedß, paa dett deß mere deraff kan seeiß, at voriß intention ey er oß fra førsterne at separere, menß ennu nermere med dennem oß att forbinde.

¹ Hertug Anton Ulrik af Brunsvig-Wolfenbüttels Søn August Vilhelm (succederede Faderen 1714) havde 29. Aug. 1694 faaet Datteren Charlotte Christine Sofie. (Denne Notits er urigtig indført i denne Rubrik i Stedet for i den følgende.)

² 3: Brok.

³ Kurfyrst Ernst Augusts Søn Georg Ludvig (som Konge af England Georg I) blev i Slutningen af 1694 skilt fra sin Hustru Sophie Dorothea af Zelle. Han indgik ikke noget nyt Ægteskab.

Sept. Wolffenbyttel. Münster. Hessen. Meckelenb: Sax: Lawb:
Darmstat. Sax: Gotta. Wirtenberg. Pløn. V: aff Wirtenberg.

Den 1 bleff til hertugen aff Pløn som og til hertugen aff Wirtenberg skreffuen, huad som helst med fregaten Guldenlew og comandeur Barfod var passeret, for att beffordere dettß relacxcering hos kongen aff Engeland vdi Flanderen. — Dett bleff og til alle voris vdenlendiske ministrij til effterrettning sendt. — Bekom vie eit hel høfflig suar fra hertugen aff Wirtenberg Stuckgart paa voriß notification, at hand war antagen i brødersckabet aff elephant orden, og saa som hand derhoß var begerendiß, at orderens zeirat hannem aff oß maatte tilskikiß, bleff Geismar, som nu er i Franckfort, den 4 beorderet, og det ved en expres lackey, same zirater tilskicket. Vie beffallede hannem derhoß at confirmere hertugen aff Wirtenberg ved samme leilighed i handß tagene resolution, congressen til Franckfort med att besckicke, saa og att soge hannem at disponere, den verein i mellem fyrsterne med att vndertegne og antage.

Den 4 bekom vie et breff fra landgreffuen aff Cassel, huorudi hand woriß widere hielp implojerer imod Curland til att faa resten aff handß gemallinß brudesckatt¹.

Den 4 suarte vie herpaa, at omenskiønt det oß ey liden fortred haffde foraarsaget det, som allerede var betallet, at erholde, vie dog landgreffuen derudi fremdeliß vilde vere behielpelig. — Herom bleff og strax aff oß derom til hertugen i Curland skreven, og skickede copien aff samme skreiffelse til landgreffuen.

Den 28. Som vi nu kom fra voriß reisse, fant wie en affgesante fra Saxsen Gotta², som er beorderere[t] att in lewere den forrige heriß³ elefant orden og affhente en ny eleffant for handß nu verend herre⁴, huilken den er alt lenge tilsagt. Sa beror dett ickund til stattholder Guldenlew hiem komst, saa kan dett dis bedere scke.

— Rumor⁵ gjorde same dag ansogning, att hertugen aff Saxsen Weisenfels⁶ som nermeste successor til curen ogsaa maatte honoreris med same orden, huilket vie samtyckte, naar hand ved voriß syster vde⁷ Saxsen derom lader anholde. Dette kand nu deß lettere scke, saa som ved v: stat: Høgis dod en platz er vorden vacant⁸.

¹ Landgrev Karl af Hessen-Kassel, en Broder til Christian V's Dronning, var gift med en Datter af Hertug Jakob af Kurland.

² Hof- og Kammerraad Johann Jacobs (Kreditiv af 24. Juli).

³ Frederik I († 1691).

⁴ Frederik II.

⁵ Gehejmerraad Kaj Rumohr til Røst († 1708).

⁶ Johan Adolf II.

⁷ o: udi.

⁸ Hertugen fik Ordenen i Decbr. 1696, ikke et halvt Aar før sin Død. — Vicestatholder Just Høg i Norge var død 26. Sept. 1694 i Christiania. Jvfr. ndfr. under Oktbr. i Rubr. «Adskiligt», hvoraf synes at fremgaa, at Notitsen ovenfor i Texten først kan være skreven i Oktober.

Franckrig.

Sept.

Den 19 bleff til Meierkron skreffued, at om enskiønt der war liden apparance at bringe den keyserelig hoff der til at giore naagen proposition om freden, førren Franckrig sig nermere erklerer, saa vilde vie dog med ambassadeüren lade offuerlege, huorlediß aff den disposition, huorudi cur Pfaltz skal vere at beffordre freden hoß keyseren, best kunde profiteris, at oß i medlertid kiert var, at Franckrig war sindet med samme curfyrst den affbryte negotiation at lade reassumere, og at vie billigt beffandt, at der naaget reellet aff hannem prestertis imod subsidierne og andre deslige avantages.

Engeland. Holland.¹

Den 3 gaff den hverende engel: secreter it memorial herom² til greff Revenklaw og begerte derudi satisfaction og commandeürens Barfodß bestraffning. Vie bevilgede det saalediß, forsaa vit hand haffde handelet i mod det, som andere potentaters og kronedehoffuerders(!) orlogß skibe pleiger at giøre, i den forhaabning at faa i lige maade satisfaction for det, som i Sundet var passeret.

Den 11 gick en ordere til geheimte raad Plesse, som sig for sin kur sckyld til Aacken vdi baadet opholder, at opwarte paa handß hiem reisse en passant kongen aff Engeland i Loe³ for at sondere handß rette intention offuer den her ved Falisaw og Petkum proponerte nermere alliantze saa og at søge at bielege differentien offuer dett, seenest i Dünis er passeret, til huilken ende hannem bleff tilsent alt, huad hidin til vdi denne saag er forhandelet, og i seer den seeneste resolution, som den engelscke secreterer bleff giffuen.

Den 29 bleff aff den hverende engelscke secreterer til kinde giffuen, at handß konge var fornøyet med vorisß seneste resolution om actionen i Dünis, dog war hand obligeret i denne cron Engelandß høyhed angaaende sag først handß conseils i Engeland mening og betenckning deroffuer at inhente, og huad i Sundet seenest var passeret, derude(!) disapproberte hand sine commendeures conduite og var resolveret, at salutationen aff voris castel Croneborg hereffter med 3 sckud sckede og med 3 sckud, som dog er vorisß løssening, besuariß. — NB. Huilket billig og nocksom kan antagiß, saa som Suerrig ickun med 2 sckud saluterer.

— Bleff aff den hollendiske resident begiert, at for vorisß vndersaatterß pretension een general summ maate kreffuiß, om des snaarere til sluttning at komme, huor paa hannem med forste sckal suaariß.

Cantzelie. Justis. Politie.⁴

Den 24 bleff aff oß resolveret att lade Obereideren aabene til Rensborgß byiß tiltagelse og commersiernis beffordering, og gick deroffuer ordre

¹ Rubrikken «Suerrig» staar tom.

² Nemlig om det under August omtalte.

³ Slottet Loo i Geldern, Vilhelm III's Yndlingsopholdssted.

⁴ Den foregaaende Rubrik «Cammer og Finance» staar blank.

Sept. til greff Rantzau¹, paa same maad til commedanten g: m: Fux, og att, siden det er giørt, en huer effter billighed sckal ersettiß, huad sckade de derved kand lide.

Den 29 bleff paa cantzeler Bretenau giffuene beretning, at Curbrandenburg vil sckicke nagele truper i hersckab Knibhusen under den pretext at excequere penge, er sckreffuen til Haxthussen at deturnere curfyrsten fra denne resolution, effter som vie som oberformynder aff den vnge greffue aff Aldenburg ey kunde tilstaa dislige execution, menß haffde curfyrsten naagen prentention imod hannem, vilde vie hannem paa hanß ansogning forschaffe. Gick ordre til Wedel d. 29.

— Dett bleff Guldenlew notificeret til hand(!) widere effterretning og godffindende.

Militer, til landß og wandß.

Den 1 bleff capt: Just Jul paa convojeren Linormen beorderet hands forhold om wimpelen, i tilffal hand i mod forhaabning motte kome vdi Dünis eller i en eller anden engelscke haffuen, huor nagen flaade eller esqvadre vnder en engelsß flag mand maatte vere eller komme, att hand deslige for-tredelighed, som captein Barfod var vederfaret, ved alle wimpelerß og flagerß saa og stengerniß ind og nedtagelse sckulde evitere, og bleff hannem til ydermere effterretning sent copia aff bemelte capt: Barfod insente relation.

— Ob: 1: Nostis som commendant vdi Christiansands forter anbefallet de 3 priser, som de engelscke, og den ene, som de franscke effter vnder admiralitets rettenß dom i Chr: sand var til dømbt, at lad vere folgagtig effter dommenß indhold, huilcket vie saalediß vdi voris conseil gott fant og resolverte, saa og att vnder admirallites retten vdi Chr: sand og Bergen sckal opheviß og lige ind for ober admirallitetes rett til paa kiendelse kome, og de deroppe ey videre hereffter at giøre end vinderne effter louwen edelig at aff hore og om sagenß beschaffenhed al vedbørende effterretning inhenter. — Bleff alle ob: til hest vdi Danmark og fyrstendomene beorderet att møde vdi Ringsteden, Odense og Kolding, Flensborg, Rensborg og Itzeho, huer til sin bestemte tid.

Den 4 bleff capt: Sested² beorderet att antage sig convoyen ad Franckrig vdi capt: Barffodß sted, bleff og derhos instrueret, huorlediß hand sig med wimpelens føring sckal forholde, og det effter den ordrer, capt: Jost Jul bleff giffuen.

— Bleff aff oß resolveret paa deputerternis forrestilling, att den ny fregat, som er bygt vdi Norg, saa og barqvelong Lossen sckulde her hid komme.

Den 8 bleff capt: Barfod anbefallet, saa snaart hand vdi frihed med fregatten Guldenlew var, sig vfortøffued herhid at begiffue og ey til Franckrig.

¹ Statholder Ditl. Rantzau.

² Magnus Sehested.

— Resolverte vie og paa g: m: Munkiß memorial, at ennu 2 18 p:, Sept. 8 12 p: styrer(!), 1 200 p:, 1 150 p: metal mørser skulde stobiß her paa giethuset.

— Patent for ob: Pfort¹ vndersckreffuen att vere commendant paa Croneborg vdi g: m: Gevikes sted.

— Bewilgede vie, att Rosenheimß søn² maa nye til vnderhol for formodene tjeneste vdi fremtiden 100 rdl:, som forrig ob: Cuscherons enke³ vdi dett nordiske⁴ militer reglement til føren nyt haffuer.

Den 11 bleff den vnge greff Revenklau tilsent copia aff tractatet med Gottorff op rettet angande handß vnderhaffuende holstenscke dragoner regemt: i saa vitt offuerlatt til hertogen paa 3 aarß tid, og derhoß anbefallet, officerene og gemene det i tide at tilkiende giffue, saa om naagen derwed kunde haffue naaget at sige, at sligt i tide kunde enderiß, foren de æden for hertugen tillige afflagde. — Resolverte vie paa deputerternis memorial angande de penge, som regimentsckreiffueren Blanksted ved ob: Bassums regiment⁵ aff cassen haffuer taget og forvendt, at som ordonansen og vdgiffuene ordres vdtryckeligen formelder, huem med casserne skulde haffue insende, og de vedkommende i saa maade ey for voriß interesse vedborlig haffuer vigileret og agt giffued, saa bør de til samme summe suare og igen søge deris regres hoß bemelte regiments skreiffuer Blanksted.

Den 13 reiste vie vdi Gudß naffuen først til Ringsted, huor jeg om efftermedagen saa de 3 selandscke regiment til hest, huilke temelig haffde forbederet sig; det sletesde aff dem war ob: Numersens⁶. Wie bleff natten der.

Den 14 kom wie, Gud were loffued, lyckelig offuer Belttet, dog med hel contrarig wind og hart weyer, vdi 5 timer offuer til Nyborg.

Den 15 munsterede wie de 2 fynscke regim: ved Odensøe, som ware vdi god stand. Om afftenen kom wie til Kolding.

Den 16 bleff wie til Kolding og saa de 4 judscke reg: til hest, som ware vdi god stand, saa og 7 cop: aff det judscke til fodß og 1 aff det fynscke.

Den 17 saa vie til Hadersleben 3 cop: aff de fynscke, og til Flensborg om afftenen, huor 3 cop: til fod aff p: Geo: war. — Den 18 besaa jeg lifff regem: til hest, huilket ey synderlig haffde forbederet sig, menß slettere, og kom ieg om afftenen vdi Rensborg.

Den 19 saa jeg arbeidet til Rensburg og beffant, att der var mere og flitiger arbeidet, en som vie oß formottis.

— Resolverte vie og expederte, huor regementerne til fods effter fulfførte arbeyd vdi qvarter skulde forlegiß effter opsattzenß formelding.

¹ Hans Erasmus v. d. Pfordten.

² Overkrigskommissær Jens Rosenheim († 1690) havde Sønnen Chr. Ulr. R., der blev Fændrik 1698 og døde 1700.

³ Anton Coucheron, Kommandant paa Akershus († 1689), efterlod Enken M. A. van Langen.

⁴ s: norske.

⁵ 2. jyske nationale Rytterregiment.

⁶ Matthias Numsen var Chef for 2. sjællandske nationale Rytterregiment.

Sept. Den 20 reiste vie til Glyckstad, og vnderweigß til Itzeho saa vi 5 comp: aff p: C: reg: Om efftermedag saa jeg i Glyckstad 9 comp: aff droningens regem:, temlig ilde monderet. — Den 21 saa vie 4 comp: aff artolleriet, hel gode. Vdi Crempe saa vi 3 compe: aff p: C: reg: Medagen i Itzeho og saa siden dett Norge dragone lif reg: vnder Leüendal, huilket kan passere for voriß lif reg:, saa og excercerte det holstenscke dragoner regiment.

Den 22 reiste vie til Rensborg igen, og bleff samme morgen ved Itzehoe det holstenscke dragoner reg: vndr(!) ob: greff Revenklaw til hertugen aff Got-torf offuerleweret til cantzeler Reigenbag og com: Mekellenburg og vdi ed tagen og siden munsteret aff voriß og hertugenß commissarier Amtor og Mekelenb:, offuer levert paa vor side aff ob: secret: Haarebo, g: m: Rantzau og com: Amtor effter tractatet.

Den 22 ankom vie til medag til Rensborg, om efftermedagen saa vig(!) infanterie vdi leieren og guarnisonen vdi Ny Rensborg saa og artollerie compeniet, og beffant sig alting vdi god stand.

— Bleff ordere giffuen til g: maj: Fux att lade Ober Eideren aabene, saa den navigation kunde giøriß brugelig til Rensborgß diß bedere opkomst, og att man vil betale dem, som kunde deroffuer lide sckaade.

Den 24 vdi Rensborg bevilgede vie ob: l: la Batte predicatet aff oberste, huorpaa hand og bekom sin bestalling.

Den 25 reiste vie fra Rensborg og afften til Hadersleben.

Den 26 reiste vide(!) offuer Lidin Belt, medag Assens, i gemmel Fyn og for vinden offuer Storebelt afften, til Corsor fra Nyborg i 2 timer it kvarter.

Den 27 fra Corsor til Kiobenhaffuen, Gud vere loff, lykkelig hiem igen.

Den 29 gick ordere til felm: greff Wedel ey at tillade naagen brandenborgge truper¹ marsere igennem greffsckaberne til Kniphusen for at exceqvere sammestedß for naagen restantzer aff kvarter penge, menß at unskulde sig ey at haffue order nagen durgmars at tilstede; dislige om Guldenlew til Kniphusen begerte folck, da hannem at assistere.

Den 29 bewilgede wie, att til arbeideß forsettelse ved elven i Trunhiem 200 rdl: vdi aar betallis skal.

— Haffuer deputerterne ved land og søe estaten ved deriß forrestilling om de 9 kvartalers affbetalling med de 2000 rdl:, vie til søe estaten bewilgede, saa wel anordenet, at $\frac{m}{106}$ rdl: giæld dermed i saavit og for dett første er stoppet og clareret aff os og aproberet, og at hereffter aff søe estatens medeler 3—4—500 rdl: til enker og faderløse børen til giældens rest videre og ganscke clarerin arligen maatte anvendeß, og der med disse $\frac{m}{106}$ rdl: ey mere bør anforiß.

Adskilligt.

Den 5 jagede vie en iort aff 18 ender og fangede den vdi Sünder søen ved Haresckou.

¹ Tilføj: at.

Den 6 var jeg vde i durhaffuen ved Jegerßborg og forsøgte majeinen¹ Sept. med bordet vdi dett ny huß kaldet Heremitagen.

Den 7 efftermedagen bleff sckut forstegangen aff oß effter papagoien til lige med princerne paa det ny sted, som Københaffuensß borgere og sckytter er forundt sig att excercere².

Den 8 var droningen og prin: og princesserne vde tilgest paa Heremitagen.

Den 9 war jeg vd roet i Callebo, huor en aff fyrwerkerne kløffuede en hel stor kampe sten vnder vandet 3 fod dyb vdi 4 store stycker.

October 94.

Saxsen. Brandenburg. Pfaltz. Maintz. Trir. Collen. Gottorff.
Zel. Hanover.³

Den 6 bleff Eherenschildt i Hamborg anbefallet at antage sig hertugen aff Gottorffß sag imod staden Hamborg, saalediß att hertugen maa blive giffuen satisfaction for den spott, hannem er vederfaren, i det de Hamburger for nogen tid siden sig haffuer understaaet med deriß soldater at nedbryde een vand mølle i ambt Reinbeck, hertugensß territoria, og att Eherenschildt herom sckal begere deputerter aft magistraten og dennem tilkiendegiffue, at vie krafft den gemene regering og unionerne var obligerede hertugen i denne saag at bitrede, dog til at affgiøre sagen i mindlighed voriß officia hoß hertugen gierne vilde amployere. — Den 19 suarede Eherenschildt her paa att haffue talled med b[o]rgemester Schaffhausen saa og 2 deputerede om denne sag, og at det syntiß, at de vilde giffue hertugen satisfaction, dog ey nogen penge, som aff hannem sckal pretenderis.

— Feltmarschalk Wedel beretter fra Oldenborg den 15 oct., at de brandenborgsche truper igen qviteret det jeverske land, der de excecutions gebyr haffde faat betallet. — Herpaa gick ordere til Haxthusen sig offuer den execution alworligen hoß curfy: aff Brandenburg sig att besuerge.

Den 23 bleff denne ordre i saa vit revoceret, at i hensende at de cur brand: ministre sielff begynder at erkinde deriß tort, hand ey videre sckal giøre naagen besuerring, menß alleneste anføre, att vie forventede, at deslige ey mere sckede.

— Fick vie een cur fyr: resolution paa Haxthusens første memorial om dene sag, huor ved cur fyr: formener at justificere den forretagene exce-

¹ ɔ: Maskinen. Her menes et mekanisk Bord, et «Eremitagebord» (jvfr. Tidsskr. f. Kunstindustri 1891, S. 156 ff.).

² Det 1694 gjenoplivede danske Kompagni havde faaet sin Skydebane udenfor Nørreport (O. Nielsen, Kjøbenhavns Hist. og Beskr. V. 331).

³ Den foregaaende Rubrik: «Keyserlig hoff. Reigstag til Regensburg. Reigßsteder. Spanien. Portugal. Pohlen» staar tom.

Okt. cution og derhoß anfører, at hand paa greffsckaberne i lige maade er assigneret og ickun par complesanse derom hidintil ey naagen anffordering haffuer vildet gjøre. — Vie resolverte herpaa at lade i mod den v-formodentlige prentention saa vel til Vien som ved det cur fyr: hoff protestere, saa som keysseren i seeneste tractat med oß sig haffuer forbundet oß fra al videre assignationer at beffrie, curfyrsten og sielff sig for naagele aar haffuer erklerett ey at ville gjøre derom naagen videre anfordring.

Den 23 bleff os fra regeringen i Glückstad berettet, at hertugen aff Gottorff haffde giort besuering imod den aff oß fattede resolution, Ober Eideren att lade aabene. — Huorpaa bleff commissarierne til de holstenscke comissioner beorderet at giffue de fyrstl: til kiende, at hertugen ey haffde raison sig offuer en sag at besuerge, som var evident til landeß beste, saa haffde vie og hannem i tiden ladet notificere voriß forrehaffuende, huor imod der inted var bleffuen repliceret, og vare vie i det offrige genegen med handß commissarier at lade estimere den sckaade, som naagele possessorer aff de angrentzende adelige gods derved kunde lide, og dennem derffor fornøygelse at lade vederffaare.

Den 27 skreff vie til hertug August til Norborg, om hand icke vilde giffue en visite til hertugen aff Gottorff for at affgiore med hannem sagen om Gottesgabe¹, saa som det syntiß, at hand ickun begierer den complaisance og siden at vilde affstaa handß pretension om samme godseß restitution.

— Same dag fick vie en vicite aff en fyrste aff Anhalt, som er schwoger til dene aff Norborg eller aff Hazkerode, kaldiß saalediß².

Wolffenbuttel. Münster. Hessen. Meckelenb: Saxsen Lauen:
Darmstat. Saxsen Gotta. S: Veisenfels. Wirtenb: Pløn. Vor
aff Wirt: Ostfrißland og Emden.

Den 1 haffde den saxsengottiscke affgesent til att anname ordenen aff eleffante privat audiens.

Den 2 bleff den wolffenb: affgeordnede til att bede dronigen(!) til fader igen dimiteret med it present for hannem aff 100 duca: og it compliment skreiffelse fra dronnigen.

Den 12 fick vie breffue fra Münster, at keyseren sckal vere sindet at lade nu proponere til Regensburg den hannoverscke cursag, saa att admisionen aff cron Bøemen det curfyrstl: collegium³, og det paa den made, at naar sagen ickun kommer til deliberation, denne ey kand manqvere.

Den 13 resckriberede vie her paa til g: r: Eherensckildt at suare til bispen, at vie var aldeliß med hannem vdi en mening, at for alting derhen

¹ Gods paa Ærø. Om Hertugen af Gottorps Fordringer paa det se Hübertz, Beskriv. over Ærø S. 50 f. Archiv f. Staats- u. Kirchengesch. der Herzogth. Schleswig, Holst. u. Lauenb. II. 445. Nordalbing. Studien IV. 181 f.

² Hertug August af Nordborg var gift med en Datter af Fyrst Frederik af Anhalt-Harzgerode. Hendes Broder var Fyrst Vilhelm.

³ Her mangler Ordet: foreslaas ell. et lign.

tragtiß at forhindre deliberationen ved rigßdagen til at forrekomme forneffente Okt.
intrigue og imedlertid att beffordre congressen til Franckfort for at sette sig
nermere imod alle deslige forrehafluende prejudicerlige desseiner. — Herom
bleff og skreffuen til Piper og Mainken, saa¹ derom talt med den hverende
saxsiske gottiske affgesante. — Den 14 haffde den saxsen gottiske sin aff-
sckedß audientze, og lewert hannem eleffantorden til hanß herre vden widere
seremonie.

Den 15 bleff oß og reffereret, huad imellem voriß feltmarsckalk Wedel
og den ostfriske cammer president Petkum om voriß saa og Suerigiß og bispen
aff Münster mediation til att forlige fyrsten aff Ostfrisland med hanß stender
er passeret.

Den 16 bleff derpaa til f: m: Wedel rescriberet, at vie ved voriß intention
bestandig forbleffue, gierne voriß officia med at employere til forbeneffuente
forlig, menß ey kunde communicere derom med Suerrig, foren Suerrig sig
først de[r]offuer declarerede, og skulle det vere oß kiert, om først det derhen
hoß Suerrig kunde bringiß.

— Bleff f: m: Wedel og herhoß beorderet at giffue staden Emden til
kiende, at vie hel ilde haffde optaget, at deriß garnison var brugt til at exce-
quere herskabet Kniphusen.

Den 30 gick ordre til g: r: Erenschildt at gjøre Munster de forslag, at
om enskiønt printz Luis og naagele andere første ey skuld ville med be-
sckicke conferantzen i Franckffort, at det dog burde at scke aff oß, Munster
og Wolffenbuttel saa og Saxsen Gotta, Koburg, Bareith, ßom dertil sig mod
Piper haffuer erkleret, og skulde de andere for deris interesse sckylt med
tiden wel følge.

Franckrig.

Den 4 er med ambassadeuren², som til Meiercron den 19 7b: og er
skreffuen, og gaar hands mening derhen at affbie greff Hammeltons³ ankomst
i Hamburg, huor han sckal forventiß, og da fornemme handß forslag, i med-
lertid kunde søgiß nagen minister ved det keiserlige hoff at gjøre favorabel
saa og at flattere enke dronningen aff Polen ved visse avantager for hendiß
sonner hertugerne aff Lottingen⁴ ved fredenß beffordring.

Den 9 bleff Meiercron anbefallet at holde sig passive, huad fredenß
handling angaar, saa som det er Frankris sag, og i dett offrige at gjøre paa
ny instantz om suspension aff det ny reglement om priserne.

Den 23 bleff den franske ambassadeur saa og til Meiercron communi-
ceret, huad med den svenske envoie her var passeret, saa og huad hannem
er suaaret, paa det Franckrig icke skulde komme i den mening, at vie

¹ Tilføj: og.

² Her mangler et Ord: talt ell. lign.

³ Kurpfalzisk Gehejmerraad, Grev Jacob Hamilton.

⁴ Dronning Eleonore Marie, Enke efter Kong Michael Wisniowieczki af Polen († 1673),
blev anden Gang gift med den fordrevne Hertug Karl IV Leopold af Lothringen († 1690).

Okt. haffuede proponeret denne saag, og blef voriß til den suenscke envoje giffuene resolution same dag til Franckrig skicket for att giffue derved til kinde, at vie ere resolveret at maintainere neutralliteten og farten, om Suerrig ickun vil trede med oß i it nermere concert eller gjøre dett samme som vie.

Suerrig.

Den 5 bleff Lüxdorf beorderet att giffue vdi Suerig til kinde, att vie haffde forre (som Spaniene(!) begert) at holde med dem en conferens om voriß opbragte skibe, saa saa vie gierne, om de vdi Suerig ogsa wilde instruere deriß minister tillige med voriß offuer denne saag paa en fod; effter voriß mening wilde forlit¹ rettiß paa 2 ting, 1. att erholde satisfaction for de opbragte skibe, 2. at afftalle, huorledis farten skulde scke i tilkommende tid. — Bleff og Luxdorf beorderet at besüerge sig offuer, den paa ny til Franckrig destinerte convojer at haffue med taget vnder sin convoy pomerscke skibe imod tractatens² 10 articule.

Den 13 resolverte vie paa den suenscke hverende envojes instance, at convojen til Franckrig skal bie i Fleckerøen intil medio Novembris.

Den 19 bleff oß reffereret, att den suenscke anvoje haffde giort erinding, at farten til Engeland, Holland og Portugal saa vel som til Franckrig matte ved convoyerne sckee, og til den ende paa voriß side, lige som Suerrig giorte, nagele krigßskibe equipere(!).

Den 20 bleff suenscke anvojeen herpaa effter voriß ordere suaaret, saa og til Luxdorf skreffuen, at vie til alt at concurrere vare genegene, huad commercierne i mere sikkerhed kunde sette, menß og derhoß forhaabte, at Suerrig var sindet convoyerne at soutinere og deroffuer med oß et nermere concert at oprette, og at vie formodede, at kongen aff Suerrig skulde lade sig behage envoyen deroffuer med videre ordre og fuldmagt at forsyne.

Den 24 fick vie effterretning fra Suerrig, at kongen haffde samtyket voriß erinding om den forreverde conferance med Spanien anlangende voriß og de suenskiß undersatterß i Biskayen og Ostande opbragte skibe.

Engeland. Holland.

Den 2 gick ordere til Lente i Holland, at vie samtyckte i den aff Spanien forreslagene conferance i mindlighed at bylege sagen om de aff de spanscke caper hidentil opbragte skibe, og at, naar oß tiden og steden til sammen(!) conferentz bleff bekient giort, vilde vie Lente dertil med behorige ordre autorisere.

— Fick geheimerad Plesse om den nermere alliantze med Engeland og Holland videre ordre, at vie approberte handß mening, at saa fremt denne allians skulde haffue naagen fremgang, da wilde negotiationen ey lenge treneriß,

¹ 3: Forliget.

² Af 10. Marts 1691.

menß at vie oß ey videre kunde erklere, førend allierterne haffuede suaret Okt. paa den plan, som med Falliseav og Petkum derom her var formeret, og naar dett ickund var sckedt, kunde os vere indifferent, om sagen her eller i Holland affgiørtiß, i huorwel det her med mere secretesse effter voriß mening kunde scke.

Den 8 lod wie oß forrelese vdi conseillet projektet til en nermere alliance med allierterne, huilket kongen aff Engel: haffuer ladet tilstille greff Allefeldt, menß saa som derudi aff oß pretendertis at renoncere alt comersie med Franckrig og erkiende hertugen aff Hanover for curfyrt(!), blef intet derpaa resolveret føren g: r: Plessis videre beretning om alting, saa som hand sckal haffue en conferentz med raad pensionario¹ førend handß bortreise fra Holland.

Den 15 fick vie suar fra Engeland paa voriß seneste resolution om actionen i Dünis, og bleff aff den hverrende engl: secreterer ennu ved samme resolution desidereret, 1. at den maatte attesteris ved ob: secret: von Jessen vnder voriß segel, 2. at i steden for flamme eller vimpel matte settiß pavillion og derhoß: baisier ou amener, 3. tilfføigiß, at commendeüren Barfod skulde straffuiß exemplariter, 4. vdeladiß de ord: vantage att were averteret om strygen aff den engelscke vice admiral. — Vie bevilgede det forste og det tredige, menß affslog purement den anden og fierde punct, saa som voriß commendeur ingen pavillion ført haffuer, menß ickun en vimpel, og det siste i sig sielff saalediß er passeret, og naratio facti ey kan fordylgiß. — Denne resolution bleff den engelscke secreterer som en ultimatum den 20 October til stillet, som ogsaa syntiß, at secreteren dermed var til fredß. — Den 20 bleff og herom effterretning giffuen til raad Paully i Engeland og hannem derhos en ordre sent til commend: Barfod, at hand paa handß tilbage reise ey sckal opsætte vimpelen, føren hand er vdenfor Temsen, til att evitere despüt med Engeland.

Den 23 bleff til Lente i Hollan sckreffuen, att vie approberte handß og den schwenskiß tanke, att conferantzen med Spanien om de opbragte danske og suenske skibe burde scke vdi den Hag saa som in loco tersio, huilket og bleff Luxdorf communiceret til effterretning.

Den 26 bekom vie relation fra g: r: Plesse aff den Hag at haffue weret i conferentze med raad pensionario saa og talt med kongen aff Engeland om den forreverde nermere alliantz med allierterne, og at de haffde forsickered hannem om deriß oprigtige intention at slutte samme alliantz, menß at Elftolden der paa vilde ankomme, at helle commercium til Franckrig voriß undersaatte bleff forbuden. Vie fant for gott² udsette voriß resolution herpaa intil Plessens retur.

Den 30 bleff Lente instrueret at rette sig effter den suenske resolution

¹ Ant. Heinsius.

² Tilføj: at.

Okt. offuer handlingen med Spannien indtil videre ordere, som hannem med voriß vndersaatterß fordring med første skulde tilsendiß.

Militer, til landß og wandß.¹

Den 2 bleff gott funden og ob: baron Leüendal², som voriß lifff regement dragoner comenderer, beorderet og bewilget paa same regement lige saa meget haffuere at maa giffuß, som ob: Berenstorffis regement til hest³ nyder.

Den 6 paa deputerternis forrestilling bleff resolveret, at forrige proviant forvalter vdi Nyborg Paul Zagarisen igen sin forretning skal til trede og nyde derffor aarlig 100 rdl.; — saa og om en feltsckerer, som til faaren⁴ ved garnisonen og artilleriet vdi Glyckstad, maa got giøriß, dog ey at anga føren anstundende nyt aar; — saa og at entrepreneuren⁵ ved Rensborg den $\frac{1}{3}$ procento for promte betalling hereffter ey skal kortiß, efftersom det imod handß contract er.

Den 9 aproberte vie admiral Sphans affritz og opsatz aff it skib aff 64 styker, det vnderste lag 24 pund, i den anden 18 punder, huilket skal bygiß, om Gud vil, neste anstundende aar, saa snart materiallierne kan ansckaffis.

Den 13 approberte vie, att f: m: Wedel en capt: med 50 mand til Kniphusen haffuede sent for att forhindre Brandenborgerne at tage possession samme stedß, om de det maatte haffue hafft vdi sinde.

Den 13 bewilgede vie brigadiers(!) Bars at maa inkiøbe hanß klede til lifff regement til hest deriß mundering vdi Hamborg eller andenstedß, dog derimod at vere til tencket at schaffue ryter curasser, ligesom ob: Berenstorf sig paa-taget haffuer, effter same bewilling, og der for tillat derude kledet att in kiobe.

— Approberte vie paa deputerternis forslag, at eit compeni aff lifffregement dragoner aff det pinnenbergscke og it aff det rensborgscke maatte tagiß og vdi det segebergscke henlegiß, efftersom det ampt var bleffuen sulageret ved voriß holstenscke dragoner vnder ob: greff Revenklaws aff marche i det gottoffscke.

— Approberte vie og g: m: Schulteß ingiffuene opsatz paa vinter arbeidet ved Ny Rensborg effter hans forslag, og at de dertil fornødene 2358 rdl: aff g: h: Plesse og de deputerede skulde ansckaffiß og tid effteranden, som det dertil nodig maatte were, anwissiß.

— Bleff cap: Jost Jul beorderet vdi Flekeroen att blive beliggende til først kommende medio November effter kongen aff Suerrigs begering, at vdi aar ingen videre convoje til Frankrig att skulle aff gaa.

¹ De to foregaaende Rubrikker: «Camer og Finance» og «Cantzelie. Justis. Politie» ere ikke udfyldte.

² Valdemar Løvendal.

³ Oldenborgske Regiment.

⁴ Tilføj: har tjent ell. lign. Mandens Navn var Martin Jessen (efter Oplysning af Oberstlieutenant Hirsch).

⁵ Domenico Pelli.

Den 13 bleff capt: Sested beorderet, som nu vdi Barfod sted den i Okt. Franrig(!) nu verende cofferdie flaade commenderer, at hand effter kiøbmendß ansøgning her vdi byen med alle tillatte salt skibe reisen herhid maatte befordre vden att affbie de skibe fra Burdox¹, saa fremt hand ellerß den süenscke convojer dertil kunde formaa, ellerß icke.

— Haffuer vie permitere(!) ob: greff Revenklaw til Win at ma forreisse for att anwerbe et regement til fodß for keiseren og i saa vitt trede vdi keiserl: tjeneste.

Den 20 bleff comend: capt: Barffod beorderet, nar han fra Temsen med skibet Guldenlew gick, skulde hand ingen vimpel, mens alleneste kun floyen føre.

— Resolverte vie, at schalmey bleserne ved voriß garde nu igen tagiß og munderis matte og dertil legiß 420 rdl: til extra vdgifft.

Den 23 resolverte vie paa g: leut: Plessis gjorde forslag og forrestilling, at til huer aff de 4 judscke og 2 fynske regimenter til hest, som forige aar for Ratzeburg med werett haffuer, til en recreation maate giffuiß 300 richsdaller for deß bedere at kunde ersette den skade, som de paa samme marche paa deriß heste haffuer lidet, huilke 1800 rdl: de aff regimentß cassen skulde betalliß.

Den 23 anbefallet deputerterne att communicere med g: r: Ples, naar hand tilbage kommer, om pengeniß anschaffelse til en vand speytte vdi Geluckstad og den at lade inkøbe, vngeffer for 400 rdal: wil koste. — Vie beffant og for gott, fregatten Reieren, som capt: Vitfelt² med vdi Sundet haffuer liget, igen inkomer og afftackkeliß.

Den 27. Saa som stattholder Guldenlew saa meget presserte paa att haffue for den eldere vnge Guldenlew³ folk til at sende til it regement, som hand dog ey sielffuer haffuer att comende(!), mens Frans Jul, haffuer vie dog, om ensckont vie ey dett for gott beffant, dog bewilget at maa tage aff de 2 comp: vdi Christiansand 80 mand for naffnet Royal Dannoes til Franckrig, om ensckiont Christ: Guldenle[w] ingen recognoissance aff Franckrig for de forrige recruter haffuer hafft.

Den 30 bleff aff oß igennemset tuende admiralites domme som(!) stri-dighed, Engelenderne haffde vdi Norge i mod Fransocerne, huilket kan findis voriß resolution der paa hoß ob: secreterer Harrebois cantor.

Adsckilligt.

Den 10 arriverte Christian Guldenlew her fra Franckrig effter voriß hannem giffuene ordere.

¹ Bordeaux.

² Iver Huitfeldt.

³ Chr. Gyldenløve (jvfr. ovfr. S. 241). Han kaldes «den ældre unge» G. for at skjelne ham fra Broderen Ulr. Chr. G. (f. 1678).

Okt. Den 11 spisede vie om afftenen hoß ob: cemmerer H: H: von Alfeld¹, som gaff en bal til cron princens fødsels daag.

Den 4(!) fick vie breffue fra Norge, at vice statholder Høg wed døden war affgaan².

Den 14 reiste geheimeraad Rumor herffra, og som ved Just Høg dødelige affgang rederorden aff eleffanten er bleffuen vacant, daa haffuer vie (saa som Rumor oß formelder, at voriß syster curfyrstinden gerne saa, att hertugen aff Saxen Weisenfeldß sadan orden bekom, aff aarsage at same hertug er ennu presumtiv arffuin aff cur Saxen, i forhaabnin at hand for voriß systerß interesse sckal hereffter i sin tid vere des favorabeler) saadand forslag oß ladet behage, og vil hannem same oden(!) conferere, det først voriß syster for hannem til oß der offuer sckriver og videre begerer, og den ved Rumor lade hannem offuerleffuere³.

November 94.

Keiserl: hoff. Reigstag til Regenburg. Reigssteeder. Spannien. Portugal. Pohlen.

Den 6 bleff til Piper vdi Regensborg sckreffuen at tacke den gottiske g: r: Fisker for handß erbydelser at vilde oß faa at vide, veed huad leilighed voriß secreta somtider vdkommer, og forsickere personen, som det sckal haffue penetreret, om voriß recognoissance.

Den 10 fick Piper ordre att gjøre de keyserlige concomissarie⁴, som ved sal: kongiß tid her haffuer veret, it compliment for handß beviste gode intention og forsickere hannem om voriß seer affection og vensckab imod keyseren.

Den 13 bleff Lente i Holland fuldmagt sendt at trede i conferentz med de spaniske commissarier offuer voriß vndersaatter opbragte skibe, saa bleff ham og deriß pretensioner tilsent, som sig allerede beløber intil $\frac{m}{300}$ rdl: Huad voriß egen forderung saa og voriß til St Sebastian for naagle aar opbragte fregat Maagen anbelanger⁵, bleff hannem anbefallet at reservere oß derom voriß satisfaction og videre regres.

Den 13 bleff Lente og beorderet at insistere der paa, att for alting de skibe, som paa ny ere tagen og opbragt, bleffue reclameret og ved vaarende tractater caperne alvorlig tilholdet, voriß vndersaater i deriß fart ey videre at tribulere. — Den 17 bleff Lente beorderet at protestere imod een viß befalling, som ved dett brüsselscke hoff sckal vere vdgangen, at erkiende paa alle priserne, saa som det ey er compatibel med een venlig accord og ey kan haffue andet

¹ Hans Henrik Ahlefeldt var Overkammerherre hos Kronprinsen.

² Jvfr. ovfr. S. 298.

³ Jvfr. ovfr. S. 283.

⁴ Der har oprindelig staaet: concomissarier, men det sidste Bogstav er udslettet. Joh. Fried. Seiler (siden 1693 Friherre) havde været Karl Ludvig af Pfalz's Gesandt her.

⁵ Jvfr. ovfr. S. 236.

i sigte end at tileigne sig ved en vretmessig sententz de opbragte skibe. — Nov. Voriß vndersaatter bleffue og derhoß advaaret, sig ey i retten med dennem offuer priserne at inlade.

Den 24 bleff til Piper skreffuen og beorderet at søge at beffordere io for io bedere accessionen aff Gotta og Bareith til den bruswikscke(1) alliance paa beste maade, som scke kand.

— Bleff greff Wedel og Vrbig beorderet atter igen att insistere effter seneste tractatet med keyseren om en skreffftlig befrielse fra alle assignationer saa og videre paaleg, i ser for de to Romer maaneder, som keiseren aff oß saa vel som aff andere paa ny begierer, effter som keyseren ey dertil er be-rettiget, saa lenge voriß truper i Vngeren forbliffuer.

— Herhoß fick de bege to een reprimande og en scharp beffalling, sig til voriß tienistiß beffordering med huer andere flitteligen att communicere, som de ey endnu haffuer giort.

Sachsen. Brandenburg. Pfaltz. Meins. Trir. Collen. Gottorff.
Zel. Hanover.

Den 9 gick ordre til Haxthusen vdi Berlin paa hanß seeneste relation att skriffue til Schonning, att vie gierne haffde fornummet, at handß herre curfyrsten aff Saxsen nu endelig var sindet at recuperere possessionen aff Saxsen Lauenburg, og at vie vare genegen hannem denne possession med at garantere og at derfor med curfyrsten et eeget concert at oprette, saafremt hand dett begerendiß var, og saa vie gierne, at til den ende een accrediteret person effter Schönings mening herhid bleff affsckickedt.

Wolffenbuttel. Münster. Hessen. Meckelenb: Saxen Lauenb:
Darmstat. Sax: Gota. Sax: Weisenfels. Wirtenb: Pløn.
Vns: Wirtenb:

Den 6 bleff til Wolffenbuttel recommenderet conferentzen i Franckfort, saa og den 10 dito til Regensborg med ordre til Piper og Meinke, at om naagen brut om voris g: r: Plessis negotiation i Holland skulde gioriß, derimod adt forsickere, at voriß intention ey var fyrsterne att forlade, saa fremt de icke sielff vil staa hoß huerandere, og at de ved franckfortscke congressen derom videre og klarligen skulde bliffue forsickeret og convinceret. Fick Meinke og ordre att tacke h: Anton Uldrick for handß communication anlangende det, som til Ahrenstatt¹ imellem hannem og de gottiske var passeret.

Den 17 bleff skreffuen til Eherensckilt at tacke bispen aff Munster for handß communication aff det gode svar, som hannem vdi electorat sagen fra cur Trir og cur Faltz skal vere tilkommen, og derhoß at approbere bispens mening, at om ensckiønt samme electorat sag ey fortiden videre skulde

¹ Arnstadt, i Nærheden af Erfurt.

Nov. moveris, at forsterne dog for deriſſ rettighed og sickerhedſ sckyl burde til Franckfort til sammen komme. Dete bleff og til Piper sckreffuet.

Den 24 bleff til r: Meinken sckreffuen, at det var et vsantfærdig be-
rettning, som h: Anton Uldrig sckal ver scked om eit vist engagement i
mellem oſ og cur Saxsen til at forhielpe curfyrsten til possession aff det
saxsen lauenburgscke, og om dett hereffter sckulde scke, kunde h: Anton
Uldrig vere forsickeret, at hanſ interesse der ved ey sckulde bliffue forsømt.
— Den 26 fick vie effterretning, at paa den $\frac{7}{17}$ Decemb: forst kommendiſſ
congressen til Franckfurth i mellem fyrsterne endeligen sckal vere fast stillet,
og at Margreff Lovis aff Baden saa og Hessen Cassel den med ville besckicke.
— Herpaa bleff Piper den 27 anbefallet at forføge sig vfortoffuedt til Franck-
fort, dog effter de anderisſ excempeler vden stor esclat og eqvipage.

Franckrig.

Den 6 er Meyerkron tilsckreffuen at holde sig passive vdi den sag aff
phaltzgreffuen aff Veldentz¹ død; — saa og at klage offuer capernis insolancer,
de gjør mod voriſ vndersatter.

Den 12 fick vie breffue fra Meiercron, huorudi hand beretter, att Croissy
haffde paa handſ kongisſ wegne begeret, at ved den franckffortiscke congres
vie vilde søge at giore naaget med førsterne til fredenſ beffordring, saa og
soge at profiteere aff den gode disposition, huorudi curfyrsten aff Saxsen
sckulde vere.

Den 13 suarede vie derpaa, at i bege delle intedt sckulde forsommiſſ,
vil ickun Franckrig sig om fredenſ conditioner endeligen naaget videre erklere
saa og i tiden positivement forklare, huad mand var sindet at giffue curfyrsten
aff Saxsen, saa fremt hand kunde til naaget engageris; menſ vilde mand der-
offuer cheykanere, som med Wolffenbüttel var sckeed, begerte vie ey naaget
at haffue at bestille med denne negotiation. — Voris geheime intention her
ved var at holde affairene med Franckrig en hallene², saa og att fornemme,
huad med samme cron kunde vere att giøre, sa fremt voriſ nermere alliance
med allierterne for commersiernis sckyld, som de ganscke vil haffue opheffued,
ey sckulde naa sin fremgang.

Den 20 bleff hannem til sckreffuen, sig vel att erkyndige om tilstanden
i Franckrig, saa som aff de, som nyligen der fra ere kommen³, dett heel slett
besckreiffuer(!) i mod det, som Meiercron beretter. Om commerce tractate
haffde ambassadeuren endnu intet videre proponeret.

Engeland. Holland.⁴

Den 3 fick Lente beffalling att giffue ved leylighed raad pensionario
til kiende, att g: r: Plesse oſ til voriſ seer forneyelse haffde berettet, at det

¹ Leopold Ludvig, den sidste Pfalzgreve af Veldenz.

² c: en haleine.

³ Her tænkes vel bl. a. paa Chr. Gyldenløve.

⁴ Den foregaaende Rubrik «Suerrig» staar tom.

nu var kongens aff Englands og staters rette alvord at sette sig nermere med os, og saa som vie i lige maade bleffue ved voris derom fattede resolution, saa sckal til sagens beffordring meget contribuere, om dennem behagede at giffue os it formel projet effter det, som med Plesse derom var handelet, og sckulde samme projet strax aff os besuaaris og til slutning aff denne alliance alle facilitet beydragis. NB. Effter Plessis seeneste relation bestaar de ennu i Eng: og Hol: paa en vniversal interdiction aff farten til Franckrig og accroschere der paa Elfftolden. Vie vilde heroffuer forwente Plessis muntlige raport til videre og endelige resolution.

Den 6 bleff til Paully sckreffuen att preparere sig til att komme igen, saa som vig(!) for gott haffde beffundet en extra ordinere til England at sende. Dog wilde vie Paully andenstedis igen accomodere.

Den 20 gick ordre til Lente paa hans beretning, at raad pensionarius var naget surpreneret, at vie ennu insisterede paa, at tractaterne om een nermere alliance her sckulde fortsetti. Lente bleff derudi anbefallet forst at insistere paa eit nytt projet, og at mand siden letteligen kunde forenisi eller offuerens komme, huor tractaterne sckulde eendi, naar de ickun først vaar adjusteret. — Den 24 bleff dett samme repeteret til Lente, dog hannem derhois tilskreffuen, at vie haffde ladet opsette eit eventual conter projet paa det, som Dyckvelt haffuer for nagen tid til greff Alefeld¹ extraderet, som hannem, Lente, effter geheimrad Plessen tilbagekomst sckulde tilskicki saa vel til handis instruxction saa som til at kunde allierterne extraderis, om de sckulde giøre difficultet, et nyt projet at vdstille. Dette projet haffde vi for i conseillet, og er derpaa inrettet at conservere os endnu for den til kommende campannie ved neutralliteten og imedlertid at begynde voris mediation til fredens retablering effter det projet, som derom imellem os og allierterne sckal concerteris. — Den 26 gjorde os g: r: Plesse raport, huad i Holland med kongen aff Engel: anlangende den forverende nermere alliance var passeret, og at sagen fornemmelig vilde ankomme paa interdictionen aff alt commers med Franckrig. — Den 29 var paa voris orderere de aff geheim conseil forsamlet for at offuerlegge med huerandere, om samme opheffuelse eller interdiction aff commers med Franckrig vel kand scke.

Den 30 gjorde de os deraff raport og formente, at det endeligen vel kunde allierterne tilstaais imod virkelig erlangelse aff Elfftolden, dog ey ved een tractat, mens ved et reglement aff os sielff, og att derhois aff dennem i lige maade de suensckiis faart og commers til Franckrig bleffue brideret og hinderet, saasom vie ey kunde tilsee, at os farten sckulde bliffue betagen og Suerrig forundi, og at Elfftolden derimod inted var att regne, huilket vie approberte.

¹ Fred. Ahlefeldt (ovfr. S. 257).

Nov.

Cantzelie. Justis. Politie.¹

Den 3 gick en ordere til regerin vdi Glyckstad at skreiffue alwaarligen til magistraten i Hamborg offuer det ny attentat, som en aff deriß vdligere paa Eleffstrommen i voriß juristiction i mod de Altonauer haffuer begangen, og begere derfor reparation, om de icke vil, att vie oß den sielff forschaffer.

Den 6 bleffve greff Rantzau, g: m: Fux og oberkrigß comis: Amptor anbefallet att giffue deriß betenckende offuer det, som endnu resterer at affgiøre anlanggende Rensborgß privilegier, paa det denne sag eengang kan komme til ende.

— Bleff den holstenscke commission videre anbefallet med de gottorffscke om een politie ordning, i ser om klededragt, maal og wegt og handwerkerne og commercierne paa landet at affschaffue, sig at fornemme og sig derom ved denne commission i lige maade at søge at forene til landeß beste.

Den 10 lagde vie een liden camer sorg an for princes Racevilen² effter kongens aff Pohlens notis og for princen aff Saxsen Merseburg³.

Den 24 bevilgede vie aff ser naade, at Detl: Revenklau maa aff voriß cantzelie til Geluckstad faa it proclama paa Colmar⁴, vanset vie juristictionen offuer de adelige marckgodß intil dette aarß vdgang ved tractaten med Gottorff haffuer suspenderet. Dog skal hertugen tilkiendegiffuiss, at det ey scker til att prejudicere handß haffuende eller formente rettigheder eller de forre-haffuende venlige forlig offuer samme juristictions sag.

Militer, til lands og wandß.

Den 3 approberte vie det dessein, gen: may: Wibe haffde projecteret ved elvffuen vdi Trunhiem med at graffue en grøfft for at lede elffuenß fart og magt fra de ny giorte verker, huortil ennu 100 rdl: skal forsckaffiß foruden de 200 rdl:, til førne ordineret ere.

Den 10 bekom ob: Pfordt, commendant paa Croneborg, sin instruxtion og widere resolution paa handß memorial og relation om festningen, artolleriet og des werker angande skal widere forholde(!), saa og bewilgede ham samme gage, som hand i Norge hafft, her og skal nyde, nemlig 1800 rdl:

Den 20 resolvte vie paa de deputeredis forslag, at i mod 800 rdl: til gamle og vdleffuede soe folckiß underholding, som formedelst alders skuld bleff afftacket, aarlig maatte employeris og i soe reglementet anfforiß.

— Resolvte vie paa tuende andere deputerternis memoriallier om adskilligt nødwendig, til tilkommende aar vdi land og soeestatens reglement

¹ Den foregaaende Rubrik: «Cammer og finance» er udfyldt.

² Kong Johan III (Sobieski) af Polens Søster Kathrine, der anden Gang havde været gift med Fyrst Michael Kasimir Radziwill.

³ Christian af Sachsen, Administrator i Merseburg, Sønesøn af Kurfyrst Johan Georg I.

⁴ De adelige Marskgodser (Gross-) Collmar og Campen vare 1694 gaaede over fra Burchard Ahlefeldt til Ditl. Reventlow.

sckal anforið og ey vndwerið kunde. — Ydermere beffallet, at¹ krudtaarene, Nov. teughus og githuset reparation vdi Glückstad 600 rdl: nu vdi aare sckulde ordineris.

Den 20 approberte vie deputerternis memorial angand[e] de sellandske national regimenter til hest casset, at de vdi Rodsckilde, Ringsted og Antvortsckau sckulde vere og forvaarið.

— Bleff Christian Friderig Christ[i]an Bielke major ved det curlandiske battallion vdi Oldenborg vdi ob: leut: Grotthusenð sted bestilled.

— Bleff major Engell vdi Hamborg vdi vorið tjeneste antagett og bestalling som ob: leut: til fodð giffuen.

Den 27 resolverte vie paa general comissariat memorial, huad til anno 95 vdi Norge ved festningerne og garnisonerns(!) conservation vere kunde, at ordinere effter tidenð leylighed.

Adskilligt.

Den 8 lod jeg mig aarelade paa den høyerer arrem.

Den 9 ware vie med dron: og prin: etc: hoð Guldenlew paa Mortens gaasen.

Den 16 communicerte jeg her vdi Københaffuen.

Den 17 lod vie en liden fregat eller jagt løbe fraa bankestocken, kaldið Ørnen, paa Ny Hollem.

Den 22 war jeg vde ved Jegersborg vdi durhaffuen og fick mad paa Heremitajen, huor h: aff Anholte² og den vnge h: aff Norborg³ og war, effter att wie haffde hafft lyst med att brellee⁴ rewer og broker.

Den 20(!) lewerede jeg it opsatz til voris theologi, huor paa wie deris suaar forverter med forderligste, nemeligen att de sckulde giffue oð derið betenkende effter Gudð ord, om vorið søn cron princen vel kunde giffið eller egteið med keyserenð datter eller naagen catolick princes med god samwittighed. — Den 25 bekom jeg derið betenkende, huorudi de stadfester det i Guds ord, at det ey er tilladeligt, ey heller raadelig, huilket med vorið sentiment er conform og aldrig bør at tilladið vdi vorið riger og lande, eller worið effterkomere det at tilstaa.

Den 24 reiste fyrsten aff Anhalt her fra, effter at hand oð hanð husið interesse, i ser anlangende successions rettigheden til Saxsen Lauenburg, haffuede recommenderet.

¹ Tilføj: til.

² Vilhelm (jvfr. ovfr. S. 304).

³ Joakim Frederik (f. 1668) eller Christian Carl (f. 1674), Sønner af Hertug August, rimeligvis den første, da den anden ikke godt kunde betegnes som Hertug.

⁴ En Brille, en Slags Fork eller Gaffel til Jagtbrug. Det er vel et saadant Instrument, der er afbildet hos J. Täntzer, Der Dianen hohe u. niedere Jagt-Geheimnüss, III (Kop. 1689), Tavlen S. 5—6, jvfr. S. 9 f.

Dec.

December 94.

Keiserl: hoff. Reigstag til Regensburg. Reigssteder. Spannien.
Portugal. Pohlen.

Den 11 og 14 fick Piper atter ordre att begiffue sig vfortoffuet til Franckfort og all flid at anvende, paa det førsterne der tilsammenkommende minister ey fra huer andere gaar, foren de et nermere concert til vereins ex-tention med huer andere har oprettet, saa som der fra vel cursagens fremgang eller hindering dependerer; at vie imedlertid i Franckrig vilde lade negociere, at aff samme crone ved freden forsternis interesse ey abandoneris. — Den 28 kom breffue fra den vnge greff Revenklaw saa og fra Vrbig, at fyrsten aff Sallem haffde atter tallet om it egteskabß alliant[z] imellem den romerscke konge og voriß datter, menß at hund først burde at changere religionen, og det ved een offentlig abjuration vdi pavens nuncij nerverelse. Vie tog derpaa den ferme og faste resolution, ald verslig avantaje vanseet, som ved saadan en alliance var at forvente, ey videre paa sligt at tenke, huor wed vie voriß samwittighed i ringeste maade med kunde besuerge¹. — Den 31 fich vie breffue og effteretning fra Holland, at keyseren var sindet oß Elfftolden at bewillige og haffuer ladet recommendere, at d[e]n nermere alliantze med oß forderligst med oß(!) motte slouttiß.

Saxsen. Brandenburg. Pfaltz. Meintz. Trir. Cøllen. Gottorff.
Zel. Hanover.

Den 9 skreff vie til voriß syster curfyrstinden aff Saxsen saa og til voriß g: r: Rumor ved en expresse, at saa som curtyrsten haffde hafft saa sterk it tilfal og at det var at beffrygte, at hannem ved en recidiv uformodenl: naaget mennisckeligt maatte vederfariß, oß raadeligt syntiß, i tiden derhen at disponere hannem at giøre en disposition, huorlediß det effter handß dod uden lifß arffuing i hensende til handß allodial midler skulde forholdiß, til at forrekomme vittløfftighed med cour og lehenß succsoren(!), eller og at soge sig i geheim med lehnß succsoren at forlige. — Vie offuersckickede hend herhoß orden aff elephanten for hertugen aff Weissenfeltz som presumtive successor aff couren, paa dett voriß syster kunde giøre sig hannem sig derved favo-rabele, om effter Guds willie hand skulde komme til succsessionen². — Derhoß skickede vie hende og ordenen aff Danebrog for den curfyrstl: geh: ra: Haxt-hausen³. — Rumor bleff beffallet at assistere herudi curfyrstinden med god rad, og fant vie til den ende forgott, hannem med characteren aff vor envojé extra-ordinere ved det saxsiske hoff at forsyne, paa det hand med dis mere credit alting, naar behøffuiß, kunde vdi agt tage. Iligemade skickede vie hannem

¹ Jvfr. ovfr. S. 290.

² Jvfr. ovfr. S. 298.

³ Han maa da vel altsaa alligevel have faaet Ordenen, jvfr. ovfr. S. 283.

et breff til hertugen aff Weissenfeltz til at offuerlevere hannem orden aff elephanten, saa fremt curfyrstinden, min syster, det for gott beffinder. — Den 25 bleff sckreffuen til Eherenschild saa og raad Meinke til Wolfenb: saa og til Piper, at vie approberte det wolfenb: sentiment, at omensckiont den franckfortscke congres ey i dett forste effter onske sckulde reusere, mand dog der haffde at continuere for ey att lade see naagen disunion eller foiblesse.

Den 29 bleff det repeteret og derhoß Meinke beffallet at talle med hertug Anton Uldrick om g: leuten: Schack, som Wolfenbüttel igen begierer at anggajere i deriß tjeneste, om det ey var nock, at vie hannem vden demission permetterede at holde sig en vis tid op hoß dennem og giøre dennem for den tid en eed aff trosckab, dog imod een resonabel recompense for handß tjeneste¹.

— Suarte vie hertug Hendrig aff Saxsen Gotta, at hand veed første creation sckulle optagiß i brodersckabet aff elephant orden². — Suart vie ogsaa fyrsten aff Anhalt Zerbst, at vie vare til fridß, at commissionen til att reglere grentzerne i mellem Oldenburg og Jeveren effter seneste tractat bleff effectueret imod anstundende foraar.

Den 31 fick vie breffue fra Gottorff, at hertugen³ ved doden den 27 var affgangen. Vie resolverte derpaa at anlege den store camer sorg den 2 Januarij a: 95, omensckiont notificationen ey enda war kommen.

Wolffenbuttel. Munster. Hessen. Meckelenb: Saxsen Lavenburg. Darmstat. Saxsen Gota. Sax: Weisenfels. Wirtenb: Pløn. Vn: Wirt:

Den 1 bleff til g: r: Eherenschildt sckreffuen at suare bispen aff Munster paa handß seeneste sckreiffelse, huorudi hand voriß tanker offuer visse spørsmål, som hannem aff Hessen Cassel anlangende cour sagen og den francfortiske congres ere giort, begerer at viide. Voriß menin gick derhen, at ved den francfortiske congres burde att offuerleggiß og fast stilliß, ey allene huorlediß den 9 cour ganske kunde til intet gioriß, menß og huorlediß paa det minste introductionen intil freden kunde forhinderiß, temperamenten ey at proponere, saa som dett for een foiblesse aff vederparten kunde optagiß, menß aff dennem, de andere, samme at forvente, saa fremt effter Hessen Cassels mening man vilde nogele anhore og admittere. Herom blef og Piper instrueret. — Den 11 haffuer voriß ministri med den her werende suerinscke ob: marskalck Bibo confereret og insinueret hannem paa voriß ordre, at handß herre⁴ imod voriß assistance og hielp til at naa suxcessionen i det gystrouiske⁵

¹ Jvfr. ovfr. S. 234.

² Løftet indfriedes 1698.

³ Christian Albrecht.

⁴ Frederik Vilhelm af Meklenborg-Schwerin.

⁵ Den güstrowske Linie uddøde 1695, og ved den endelige Afgjørelse 1701 tiltaldt Güstrow nævnte Hertug Frederik Vilhelm.

Dec. vie af hannem vare begerindiß att vnderholde eit regimentt dragoner aarligen og, naar assistancen virkelig scker, hele corpo, som hand da er begerendiß.

Francckrig.

Den 6 bleff Meiercron beffallet at secundere den suenske secreteris negotiation anlangende it nermere concert mellem Francckrig og Suerrig til commerciernis fremtarff, menß derhoß att erindere Francckrig, at enter seeneste tractaten oß lige avantages bør at tilstaaiß. Herhoß fick Meiercron og effterretning, huad videre imellem oß og Suerrig anlangende et nermere concert til fartenß maintenuue er passeret, saa og att formallisere sig naaget imod Croissy, at Francckrig i mod oß hans geheime conferences med allierterne om freden saa meget haffde secreteret, som dog alverden snart var bekient, huad derudi er passeret. — Den 11 gick ordre til Meiercron at erindre den franske hoff om voriß med kongen aff Francckrig imod det niende electorat tagene mesures, huorpaa vie oß bestandig funderede, og at derimod i freden intet aff Francckrig Hanover eller allierterne(!) til faveur invilgediß. — Herhoß fick hand, Meiercron, atter ordre at pressere restitutionen aff de opbragte skibe, Greffinden aff Samsø kaldet, og derom med Pontchartrain i particulier att talle. — Den 18 fick wie breffue fra Meiercron, at Francckrig haffuer sat sine financer paa saadan en fod, att hand i det minste endnu 3 a 4 aar kand continuere krigen, at effter computationen derom gjort skal der vere i Francckrig 35 miljoner menniscker og 550 millioner livres i rede penge.

Den 28 beretter Meiercron videre om tilstanden vdi Fran: og sckicker derhoß en extract aff kongenß integt og vdgiffter aff dette saa og det tilkommende aar. Integten belober med de extraordinere skatter intil 199 miljoner livres og suniß at vere ey forstore i proportion aff udgiffterne.

Den 29 communicerede oß ambassadeuren, huad i de mastrickscke conferentier om freden er passeret, og at samme ere affbrytte offuer equivalentet for Luxenburg, offuer huilket partierne sig ey haffuer kundet forene. — Den 31 bleff gott funden at tacke Francckrig for communicationen, dog derhoß att giffue tilkiende, at vie haffuede troet, at de skulde haffue biet saa lenge dermed, efftersom det passerte allerede fra andere steder var esclateret. — Herhoß skal Meiercron alwaarligen anbefalliß at soge satisfaction for voriß vndersaatterß skibe, som ere opbragt, og lade sig formerke, at vie ellers bleffue nodt til at tenke paa andere middeler, dennem at indemnissere.

Suerrig.

Den 1 bleff oß reffereret, at den suenske envoie haffde faat suar paa voriß seneste proposition om it nermere concert til at maintainere faarten og convojerne, og at handß konge der til skal vere genegen saa og att lade sagen her affhandele; doch wil hand først viide, huad ingredientierne aff samme concert effter voriß mening skall vere. — Den 3 bleff det samme aff Lux-

dorff confirmeret og derhoß berettet, at Suerrig i lige maade vil sette sig Dec. nermere med Franckrig til commerciernis fremtarff. Vie fant herpa for gott, at offuer alt sckal videre conferens med den herwerende suenscke envoje holdiß og hannem tilkiende giffuiß, at benefuente ny consert derpaa fornemmeligen vilde ankomme, huorlediß den 12 articul saa og den secrete articul aff de forrige tractater best stod at exceqvere, saasom derudi allerede er bleffuen afftallet, huad til fartenß sickerhed behøffuediß, naar det ickun exceqveredis. — Den 7 bleff dett same til Lüxdorf sckreffuen.

Den 18. Saa som envojeen ey haffuer presseret paa conferentz om it nermere concert til fartenß sickerhed, haffuer vie ey for gott funden, at det paa voriß side sckulde presseris. — Imedlertid bleff herom den 24 effterretning giffuen til Luxdorf og hannem derhoß tilskicket een liste aff 50 louendreier, som denne sommer under suensck naffuen Sundet haffuer passeret og tolden maat betalle, foruden de, som ey ere bekiente. Herom sckal alwaarligen talliß i conferentzen med suenscke envojeen. — Den 24 fyck vie effterretning fra Luxdorf, at kongen aff Suerrig haffde samtucket, at ingen bedrager herefter sckulle giffuiß retrette eller geleid paa bege sider, og sckickede hand derhoß ordenen fra kongen til at arrestere og hidbringe en viß bedrager¹, som for nagen tid herfra til Sckaane sig haffuer retireret.

Engeland. Holland.

Den 1 bleff Lente i Holland om voriß intention offuer alliancen informeret, saa at vie og liqvidationen aff voriß til Holland og til oß haffuende pretensioner alt for vittløfftig agtede og derfor effter Dickfelts projet approberte, at oß een raisonabele somme eengang for allt erleggediß. Herhoß bleff og anføyet, at det samme i regard aff voriß vndersaatterß satisfaction for deriß opbragte sckibe kunde scke, og at hannem, Lente, deris regninger, huad sckaade de i Engeland haffuer lid, med forste post sckulde tilskickiß. I det offrige bleff gott funden at forwarte det ny projet, som Lente effter voriß ordre haffuede begerett og forhaber at erlange. NB. Effter Lentis seneste beretning vilde de ingen ny projet i Holland giffue. — Den 26 Novemb: fick vie breffue fra Engeland, at paa voriß seeniste declaration captein Barfod med voriß fregat Guldenlew endelig var bleffuen relaxceret.

Den 1 D: declarerte den herwerende engl: secreter, at kongen i Engel: haffde giffuen ordre til hands convojer at helse Croneborg med 3 sckud og begerte det same igen, som vie approberte, saa som det dog er voriß løsning.

Den 11 beffant vie for gott, att Paulli i Engeland først intil paske forstkommende sckal forbliffue.

— Huad angaar den nermere alliantze med Engl: og Holland, sckal affbyeß, huad voriß seeneste ordre til Lente for effect haffuer hafft. — Den 14 bleff Lente tilskreffuen og tilskicket listen aff voriß vndersaatterß preten-

¹ Den kjøbenhavnske Borger Jonas Thue.

Dec. sion imod de engelscke armateurer; dog som summen henlober til en million rdl.; sckal hand ickun recommendere raad pensionario sagens og satisfactionens¹ beffordring, menß ey ennu offuergifue regningen for ey att rebüttere hannem ved en saa stor fordring. — Den 18 fick Lente ordre at communicere alliantzverket med den keyserlige minister, dog att giffue hannem derhoß til kiende, att kongen aff Engeland haffuer paa sig tagen vden voriß intervention Elfftolden paa dett keyserl: hoff at negociere. — Den 22 fick Lente atter ordre og bleff ennu instrueret offuer naagele puncter, som alliantzen angar, paadet allierterne hereffter ey kan sige, at der haffuer naaget manqveret paa voriß side til at komme til slutning. — Den 29 gaff den hverende engelscke secreter til kinde, at vdi forhabning, at captein Barfod aff oß bleff tilbørlig straffet, kongen aff Engeland ogsaa var resolveret att giffue oß satisfaction anlangende det, som seenest i Sundet passerede vdi voriß nerwerelse, nemlig at naagele engelscke capteiner passerede castelled uden det att helse.

Den 31 bleff got funden, at her it projet sckal formeris til eit nermere forbund med Engel: og Holland, og at det saalediß sckal indrettis, at Lente derpaa, om de ville, straxsen kand adjustere tractaten. — Herhoß sckal hannem en fuldmagt tilsckickis, paa det Engeland og Holland deß mindre kand sige, at der paa voriß side naaget haffuer manqveret til att komme til slutning.

Inlandsk Cantzelie. Justise. Politie.²

Den 3 fick vie effterretning fra voriß commissarier til den holstenscke commission med Gottorff, att de gottorffscke commissarier ey haffuer vildett tilstaa greff Rantzau den første platz ved bordet, menß allene voriß samtlige commissarier den høyere hand, item att³ den gottorffscke regeringß preside[nt]⁴ haffuer paa handß notification pretenderet den forste visite. — Den 4 suarte vie herpaa, at voriß statholder sckal bestaa derpaa at nyde nagen restintion for den forste gottorfficke(!) commissario og ingen lunde giffue hannem den første visite, som aldrig nogen fyrstlig minister aff en kongelige haffuer pretenderet.

— Der gick og en ordre til greffue Rantzaw ey att reflectere paa hertugindeß aff Tremullie contradiction imod hannem anlangende formynder-sckabet, som vie hannem offuer den vnge greffue aff Aldenburg haffuer opdraget. — Den 11 conferede(!) vie ordenen aff Dannebrogen til V: C: Guldenlew, saa som effter statuterne ingen vden fyrstl: personer kan ffaa eleffant ordenen, foren hand haffuer haft Dannebrogen.

Den 15 bleff os fra voriß commissarier i Rensborg berettet, at de fyrstlige ey haffuer wildet tilstaa greff Rantzau naagen distinction, at derffore comission var vdsatt til videre. — Den 15 fick raad Hansen i Geluckstad

¹ Ordets Læsning ikke ganske sikker, da der er en Blækklat over det meste af det.

² Den foregaaende Rubrik: «Cammer og finance» staar tom.

³ Ordet er skrevet to Gange.

⁴ Joakim Ahlefeldt.

ordre at berette oß tilstanden aff Konigsmarckeß godß i Holstein¹, og om Dec. vie det som lehen ey kan reclamere, saa fremt hand skulle vere død effter apparancen.

Den 17 haffde vie atskillige particulier saager for i conseillet og i ser att reglere Rensborgß privileg: anlangende negotiationen og handwerkerne i amtet, mens som der sckal sammestedß og closterlig og adelige vndersatter beffinde, bleff for gott funden, dennem derffor først at fornemme.

— Bekom voriß general soupperintendent i Holsein(!) ordre att communicere flitteligen med d: Meyer i Hamborg² til at beffrie disse riger og lande i norden for de ny kettere, som sig her og der i Tyskland sig insneiger. — Den 18 gick ordre til abtissinden og forbederen i Itzehoe og til greff Rantzaw belangende de handwerkere paa deriß gebit. — Den 29 gick en ordre til regeringen vdi Oldenburg att giffue oß forderligst deriß betenkende om commissionen med Anhaltt Zerbst anlangende grentzerne imellem Oldenburg og Jeveren, og huad de formener der hoß att were i agt at tage.

Den 31 fant vie forgott att lade suaare hertog August til Norborg, att hand haffde vel giort at haffue declareret at lade sig paa ny ind med Gottorff offuer godset Gotteßgabe.

Militer, til lands og wandß.

Den 1 bewilgede vie oberste Bige att maa qv[i]tere effter egen begerin sit dragoner regiment, hand haffde fort i Ungeren, huorpaa ob: Potkammer fick ordre att til see, att regimentet bleff conserveret, til at en oberste dertil bleff bestillet.

— Wie approberte ogsaa, huad(!) ob: l: Stormß forslag, att resten, nemlig 200 rdl:, som til Fridrichsstein festning arbeid var destineret, maa anvendiß til artolleries inrettelse, og att batterierne med sten skulde belegiß.

Den 16 bleff fortifications betienterne paa en anden fod en tilføren satt og bliffuer med mere gage forsynet og tillige tillag rang lige med officerene aff liff regimenterne og artilleriet, saa at en ob: l:, major og captein lige med dennem, saasom de elst vdi charge ere, sckal gaa, ober conductørene lige med cap: leut: ved liffregementerne og artilleriet, conductørene med premier leut: og vnder conductor med second leut:, lige som de ere vdi charger kommen. Captein Muller³ som gen: qvartmesterleutenant bestilt ved fortificationen. Vice admiral von Stöcken anbefallet vdi h: admirals Spahns suaghet at vdiagt

¹ Nemlig Perdöl og Nehnten. De havde tilhørt Grev Philip Christoph Königsmark, som sporløst forsvandt i Hannover i Juli 1694, uden al Tvivl ryddet af Vejen aff Hoffet (Allg. Deutsche Biographie XVI. 534). De gik over til hans Søstre Amalie Wilhelmine (gift med Grev Lewenhaupt) og den bekjendte Marie Aurora.

² Joh. Friedr. Mayer, Kirkeraad over de svensk-tyske Provinser og Sognepræst ved St. Jakobs Kirke i Hamborg.

³ Georg Filip Müller.

Dec. tage og forrestaa Hollmen og flaadens vedligeholdelse og med g: commissariatet at communicere, huad til voriß tjeneste fornoden giøriß.

— Bleff deputerderne i ligemage(!) notis giffuen med von Stocken att communicere, imedenß h: admiral Spahns suaghed vaarer.

Den 18 bleff deputerterne anbefallet at lade inkiobe og anname 400 centener salpeter aff comers raad Nicolay Jansens(!) Arff.

Den 22 gaff vie Christan(!) Guldenlew patent og bestalling som general leütenant til hest og fodß vdi Norge vnder voriß statholder Guldenlewes commando, huoroffuer og er giffuen notis til vedkommende.

Den 25 hertog Philip Erenst aff Glycksburg bestillet som major til fodß og sckreffuet til h: aff Wirtenberg, hannem som major eller om muligt som ob: l: ved forrefaldene leilighed i Flanderen att amployere. — Den 27 døde voriß gode, erlige admirall Spahn. — Den 29 bleff vice admiral von Stöcken forretningen paa Hollmen anffortroet og opdragen og det vdi alt effter forbemelte a: Spahns giffuene andordning og instrux at forrette, dog naar naagen vdcommenderen til orlogsckibe eller fregater scke skulde, eller naagen extraordinær sckibß bygning eller stor eqv[i]paje scke skulde, hand altid først g: a: l: Jul det til kiende giffuer og handß godffindende fornemmer, som og er paa same made g: a: l: Jull ordere giffuen.

— Captein Biørensens bekom patent som commendeur captein, dog ingen videre gaje end som tilfforen. Cap: Schonebølle, Helldt, du Peron, Ritz, Seested, Axel Hüidttfelt, deris gager er forbedered med 100 rdl., huorimod captein Hartman affgaar.

— Bleff og Ch: Guldenlew gaje som g: leut: vdi det norscke reglement infført arligen for 3000 rdl., Greff Alfeld som voriß g: maj: for 2000 rdl: Ob: Potkamer bewilliget at kome herhid og ob: Rosen commando saalenge offuer truperne, som vie haffuer vdi Vngerer, vdi sin frawerelse att lade fore.

Adsckilligt.

Den 18 reiste vie til Friderigßborg for att jage effter wildsuien. — Den 20 kom vie igen og haffde ickun fanget 4 suien.